Lei 1.75

JOSEPH CONRAD * TAIFUN

MERIDIANE

JOSEPH CONRAD

TAIFUN

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURA ŞI ARTA

Meridiane

JOSEPH CONRAD

TAIFUN

în romîneşte de
ANA POPESCU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURA ŞI ARTA

Joseph Conrad

TYPHOON

And Other Stories

J. M. Dent & Sons Ltd

London & Toronto

1923

PREFAȚA

În primăvara anului 1893, în portul australian Adelaida, un tînăr avocat cu înclinații literare se îmbarcă pe o corabie cu destinația Capetown. Călătoria dură aproape două luni și în cursul ei juristul se împrieteni cu căpitanul care, deși avea o înfățișare severă cu un pronunțat accent străin, se bucura de simpatia echipajului. Seri de-a rîndul călătorul îl ascultă pe căpitan povestind cu pricepere și dragoste despre mare, despre oameni și viață. În preziua despărțirii comandantul îl pofti în cabina lui și-i arătă manuscrisul unui roman la care lucra de ani de zile. Această prietenie, legată întîmplător, se dovedi trainică. Pasiunea lor comună avea să le ofere prilej să se mai întîlnească. Într-adevăr, peste puțină vreme juristul părăsi bara, iar căpitanul, marina, pentru a se dedica scrisului și, încetul cu încetul, deveniră, și unul și altul, figuri de seamă ale literaturii engleze. Avocatul și-a cîștigat faima prin romanele, nuvelele și piesele lui realist-critice care demască racilele societății burgheze britanice, iar căpitanul, prin proza lui neoromantică inspirată din viața marinarilor și a călătorilor prin ținuturi îndepărtate. Avocatul nu era altul decît John Galsworthy, autorul ciclului de romane cunoscut sub numele de „Forsyte Saga", iar căpitanul era un emigrant polonez naturalizat în Anglia, pe nume Józef Teodor Konrad Korzeniowski, care e cunoscut astăzi în lumea întreagă sub numele de Joseph Conrad.

Fiul unui intelectual cu vederi înaintate, care a îmbinat munca pentru luminarea poporului cu activitatea revoluționară pentru eliberarea

Poloniei de sub jugul țarist, Joseph Conrad (1857–1924) s-a născut la Berdiczew. Cînd tatăl lui fu arestat și surghiunit de ohrana țaristă, soția și micuțul Józef (care pe atunci nu avea decît trei ani) îl însoțiră în exil la Vologda. La o vîrstă fragedă băiatul rămase orfan de mamă, iar la zece ani își pierdu și tatăl.

Întors în Polonia, el își petrece copilăria și adolescența în grija rudelor și în tovărășia cărților. O puternică impresie i-au lăsat romanul lui Victor Hugo „Oamenii mării" *(Les travailleurs de la mer*, 1866), care descrie viața aspră a pescarilor din insulele Canalului Mînecii, și romanele de aventuri marinărești, printre care mai ales cartea scriitorului american James Fenimore Cooper „Pilotul" *(The Pilot*, 1823).

Cucerit de aceste lecturi și cuprins de dorul de a naviga și de a cunoaște lumea, la șaisprezece ani tînărul Korzeniowski renunță la studiul dreptului, către care îl îndemna familia, părăsește locurile natale și pleacă la Marsilia. Se angajează ca matroz, începe să străbată lumea în lung și în lat și, după cîțiva ani de muncă încordată și studii, obține brevetul de ofițer în marina comercială franceză. În urma unei călătorii făcute în 1878 în Anglia, se îmbarcă pe un vas englez, învață limba țării și obține cetățenia britanică. La douăzeci și unu de ani, își vede visul împlinit ajungînd căpitan. Cutreieră mai departe mările și oceanele, vizitează ținuturi noi – în special America de Sud, porturile din Oceanul Indian, Arhipelagul Malaez și mările Chinei – dar mai ales cunoaște viața oamenilor de pe aceste meleaguri.

Din bogăția acestor experiențe s-a născut primul lui roman, despre care îi vorbise lui Galsworthy în 1893. Scris între 1889 și 1894, pe apucate, pe biroul încărcat cu cronometre și catastife din cabina de comandă, luptînd cu dificultățile limbii sale adoptive, transcriind și refăcînd neobosit fiecare pagină, acest roman, „Hanul lui Almayer" *(Almayer's Folly)*, vede lumina tiparului în 1895, semnat cu pseudonimul Joseph Conrad. Deși se bucură de o primire favorabilă din partea criticii, romanul nu înregistrează un succes de public. Totuși, deoarece starea sănătății nu-i mai îngăduia să înfrunte asprimile vieții marinărești, după publicarea acestui roman, Joseph Conrad hotărăște să se închine în întregime muncii literare.

Joseph Conrad a învăţat multe de la înaintaşii şi contemporanii săi. De la clasicii ruşi şi-a însuşit interesul pentru sufletul omului de rînd, de la romanticii englezi a împrumutat entuziasmul pentru faptele eroice ale pionierilor şi exploratorilor, continuînd totodată şi tradiţia realismului britanic în prezentarea societăţii burgheze.

Din vasta lui operă o bună parte are un caracter autobiografic, reproducînd amănunte din viaţa autorului şi zugrăvind personaje care întruchipează concepţiile şi sentimentele lui. În unele scrieri se regăsesc chiar trăsături ale fizionomiei lui fizice şi morale.

Mai bine de douăzeci de ani, cît a muncit cot la cot cu marinarii, Joseph Conrad a avut posibilitatea să le cunoască îndeaproape îndrăzneala şi truda. Fin psiholog, el analizează cu predilecţie gîndurile şi simţirile oamenilor în acest mediu. Totuşi Conrad nu se mărgineşte să relateze aventuri sau să zugrăvească peisaje marine. Pentru el marea nu e un simplu decor, ea e simbolul naturii ostile cu care luptă oamenii. Spre deosebire de romanticul Robert Louis Stevenson (1850–1893), Conrad nu idilizează marea, ci o prezintă realist, ca pe un duşman de temut. În centrul preocupărilor lui stă viaţa oamenilor care muncesc pe puntea corăbiilor. Ridicîndu-se împotriva denaturării sensului operei sale şi împotriva etichetei de „romancier al mării" care-i fusese aplicată de critica burgheză, Conrad spunea în 1923 : „De fapt, dacă ar fi să luăm şi să numărăm paginile, s-ar vedea că despre mare n-am scris decît foarte puţin". Aceste cuvinte constituie o preţioasă indicaţie pentru înţelegerea operei lui.

Cunoscînd numeroase ţări şi ţinuturi cu rînduieli care, deşi deosebite, se bazau toate pe exploatare, Conrad îşi dă seama de atotputernicia banului în lumea capitalistă, „care îl face pe om închis şi izolat, contînd numai pe propriile sale forţe, deoarece nu se poate bizui pe nimeni" [1]. El este conştient de criza societăţii burgheze. Ipocrizia relaţiilor de familie burgheze, determinate de avere şi prejudecăţi sociale, îl nemulţumeşte. E revoltat de situaţia creată marinarilor şi muncitorilor

---

[1] N. S. Hruşciov, *Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S., pe anii 1959-1965,* Editura pentru literatură politică, Bucureşti, 1959, p. 66.

în general, care duc o viață plină de primejdii și sînt exploatați de armatori și patroni. Îl indignează politica imperialistă și colonialistă.

Mulți din eroii lui Conrad caută să evadeze undeva departe, amăgiți de iluzia că în colectivitățile mai restrînse, mai izolate, lanțurile exploatării sînt mai slabe. Dar, după cum subliniază criticul sovietic I. I. Kagarlițki, evadarea este iluzorie, deoarece pe bordul navelor, pe insulele îndepărtate și chiar în mijlocul junglei, oamenii duc cu ei mentalitatea și obiceiurile în care au fost crescuți, într-un cuvînt amprenta societății de care fug. [1]

Aversiunea față de societatea burgheză și tema evadării se manifestă încă de la prima lui scriere, „Hanul lui Almayer". Această temă revine în romanul „Lord Jim" (1900), în care o găsim împletită cu tema loialității omului față de om. Către sfîrșitul carierei sale, în romanul „Victoria" *(Victory*, 1915) Conrad reia din nou această temă, dar de astă dată demască cu hotărîre esența inumană a indiferenței și pasivității generate de individualismul burghez, romanul încheindu-se cu o puternică pledoarie în favoarea unei atitudini active, militante.

Romanul „Nostromo" (1904), una dintre creațiile cele mai valoroase ale lui Conrad, adîncește tematica socială, urmărind frămîntările trecerii de la feudalism la capitalism într-o republică sud-americană, care sfîrșesc prin acapararea bogățiilor țării de către un trust yankeu și înlocuirea exploatării feudale cu jaful și exploatarea sălbatică de către monopoliști.

Tematica numeroaselor nuvele scrise de Conrad fluctuează între aceleași coordonate ca și romanele sale. Printre cele mai reușite realizări ale sale în genul scurt se numără nuvelele : „Un avanpost al progresului" *(An Outpost of Progress*, 1898), „Taifun" *(Typhoon*, 1903), „Freya din cele șapte insule" *(Freya of the Seven Isles*, 1912) și „Pentru dolari" *(Because of the Dollars*, 1915).

În toate scrierile sale, Conrad se mulțumește să zugrăvească doar aspecte negative izolate ale societății capitaliste și să le biciuiască uneori, în treacăt, prin ironie, alteori direct, cu vehemență. El nu are o idee clară despre originea stărilor de lucruri pe care le detestă și nu

---

[1] Vezi I. I Kagarlițki : *Joseph Conrad, o sută de ani de la nașterea lui*, în *Inostrannaia literatura*, 1957, nr. 12, p. 205.

reușește să pătrundă cauzele răului în societatea burgheză. Așa se explică de ce Conrad nu izbutește să se ridice pînă la înțelegerea soluțiilor adevărate. Așa se explică de ce a crezut că rînduielile sociale nu pot fi schimbate și de ce s-a mărginit să propovăduiască ideile umanitariste. fără să-și dea seama că avea datoria – față de oamenii pentru care a scris și pe care i-a iubit atît de mult – să lupte activ împotriva rînduielilor pe care le ura. Această concepție îngustă nu i-a îngăduit lui Conrad să întrezărească, nici chiar după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, prăbușirea inevitabilă a putredei societăți burgheze și înflorirea unei lumi noi

Nuvela „Taifun", care apare acum într-o nouă traducere, este caracteristică pentru partea cea mai valoroasă a operei lui Joseph Conrad.

Eroii nuvelei sînt membrii echipajului englez al vasului *Nan-Shan* și un grup de culii chinezi, care, după ani de trudă la tropice, s-au îmbarcat pe bordul acestei nave pentru a se întoarce la căminurile lor. Marinarii sînt și ei oameni ai muncii (de altfel, în limba engleză, li se spune și unora și altora pe scurt *hands*, adică mînă de lucru). Situația lor în țările capitaliste nu e cu nimic mai bună decît aceea a altor categorii de exploatați. De pe urma muncii lor istovitoare, în care la tot pasul îi pîndește primejdia, se îmbogățesc și trăiesc în huzur colonialiștii, marii negustori și armatorii. Nici pentru marinari pîinea zilnică nu este sigură. Spectrul șomajului nu-i cruță nici pe ofițeri și subofițeri. Secundul, deși în vorbe se laudă că are să-și trîntească demisia, în fapt caută să intre în voia căpitanului, executînd prompt, fără a crîcni, toate ordinele pe care le primește. La rîndul lui, căpitanul MacWhirr se ferește să-și nemulțumească patronii fiindcă simte că în ochii lor nu este decît un salariat oarecare și că poate fi concediat în orice clipă. Singur mecanicul-șef Rout, fost muncitor industrial, este deplin conștient de situație și știe prea bine „cît prețuiește o slujbă bună".

Condiția culiilor chinezi este însă și mai grea, căci situația de colonie în care se găsea China osîndea poporul chinez la o dublă și chiar triplă exploatare.

Recrutați mai ales din rîndurile proletariatului și semiproletariatului agricol, culiii de pe *Nan-Shan* au fost nevoiți să se expatrieze pentru a scăpa din ghearele moșierilor și cămătarilor care tăiau și spînzurau în

satul chinez la sfîrşitul veacului trecut. Neavînd nici o calificare, trudiseră ani de zile printre străini la lucrări de terasament, pe plantaţii şi în mine ca să agonisească cîteva monezi de argint cu care se întorceau acum la vetrele lor, visînd să-şi cumpere un petic de pămînt sau să înjghebe un mic negoţ. De aceea, pentru ei faptul că în timpul taifunului, datorită rostogolirilor nebuneşti ale vasului, lădiţele lor se sfărîmă lăsînd să se risipească monedele este o lovitură cutremurătoare. Ţinuţi în beznă şi exploataţi de veacuri de către clasele stăpînitoare, ei nu au o conştiinţă de clasă formată şi, fiind obişnuiţi să conteze numai pe forţele proprii, individuale, se suspectează unii pe alţii şi desperaţi se încaieră pentru a-şi apăra agonisita.

Cu toate că MacWhirr este prizonierul unei tradiţii care nu-i îngăduie să proclame egalitatea raselor şi să-i recunoască pe culii drept „pasageri", totuşi, prin fapte, el îşi dovedeşte convingerea nestrămutată că şi culiii sînt oameni şi trebuie trataţi ca atare. Într-adevăr, în timpul taifunului, căpitanul, aflînd de cumplita încăierare iscată între culii, nu pregetă nici o clipă şi ia măsuri energice pentru a le salva viaţa şi avutul. Conştient sau inconştient, Conrad evocă aci tipul omului care, deşi în comparaţie cu marea masă a exploataţilor are condiţii de viaţă mai bune, totuşi, exploatat fiind şi el, reacţionează favorabil celor împilaţi.

După potolirea taifunului, înfruntînd primejdia unei răscoale, căpitanul refuză să-i ţină pe culii închişi în cală pînă ce *Nan-Shan*-ul avea să ajungă la Fuciou unde ar fi găsit desigur o navă de război care să-l ia sub protecţia tunurilor ei, căci „...nu încăpea îndoială că orice comandant de vas de război – fie el englez, francez sau olandez – ar fi luat apărarea unor albi în cazul unei răscoale pe bord".

Faptul că Joseph Conrad înfierează, fie şi implicit, imperialismul şi diplomaţia canonierelor la un an după monstruosul război de cotropire purtat de englezi împotriva burilor (1899–1902), într-un moment cînd expansiunea imperiului britanic era la apogeu şi cînd colonialismul era susţinut zgomotos de Rudyard Kipling şi alţi fruntaşi ai literelor engleze, este semnificativ, apariţia nuvelei „Taifun" echivalînd în aceste împrejurări cu o repudiere a pretenţiilor de superioritate formulate de anglo-saxoni.

Căpitanul MacWhirr apare dezbrăcat de orice prejudecăți rasiale și, pînă la urmă, chiar și secundul, care e pătruns de otrava ideologiei imperialiste, nu poate să nu admire înțelepciunea și simțul de dreptate ale căpitanului.

Această victorie morală a lui MacWhirr – exponentul concepțiilor umanitariste ale lui Conrad – se îmbină cu victoria lui asupra forțelor naturii. Plin de încredere în echipajul său, în priceperea mecanicului-șef, convins de soliditatea vasului și de puterea mașinilor care-l propulsează, comandantul primește lupta cu natura dezlănțuită și, disprețuind „strategia ocolirii furtunilor", înfruntă piepțiș taifunul. Greaua încercare prin care trec oamenii de pe *Nan-Shan* îi permite lui Conrad să scoată în relief și să glorifice marile calități ale oamenilor simpli, ale eroilor anonimi.

În timpul taifunului, căpitanul MacWhirr, care în viața de toate zilele este un om șters, în aparență obtuz și închis, nu se gîndește nici o clipă la sine și se dovedește un adevărat erou. În timp ce aproape întreg echipajul se pune la adăpost, el rămîne sus, pe puntea de comandă, în bătaia valurilor uriașe, făcînd tot ce este omenește posibil pentru a salva vasul, echipajul și călătorii, fără deosebire de rasă și naționalitate.

Din punct de vedere artistic această nuvelă ilustrează în mod strălucit măiestria cu care Conrad folosește procedeul narațiunii indirecte la a cărei dezvoltare și perfecționare a adus un aport substanțial. Acțiunea și personajele sînt înfățișate cînd de autor, cînd de personajele înseși, din unghiul lor de vedere propriu, și îmbinarea versiunilor parțiale prezentate de ei dă un relief și o veridicitate deosebită oamenilor și întîmplărilor descrise.

Mesajul pe care-l transmite nuvela este optimist. Ea respiră o puternică încredere în capacitatea omului de a se măsura cu forțele naturii și de a le învinge, în capacitatea lui de a dezlega problemele pe care le ridică viața și tocmai în acest mesaj dinamic, în dragostea lui de viață și oameni constă valoarea operelor celor mai bune ale lui Conrad.

ANDREI BANTAȘ

TAIFUN

I

Dacă te uitai la MacWhirr, căpitanul vasului *Nan-Shan*, nu-l puteai socoti nici ascuţit la minte, nici nerod. Înfăţişarea îi era pe măsura firii : nu spunea nimic. MacWhirr părea a fi un om oarecare, nepăsător şi molîu.

Cel mult s-ar fi putut vorbi uneori despre aparenta lui timiditate — asta fiindcă avea obiceiul să aştepte în birourile agenţiilor maritime de pe uscat cu un zîmbet vag pe buze şi cu ochii plecaţi. Dar cînd îi ridica, vedeai că aceşti ochi sînt albaştri şi te privesc drept în faţă. Părul blond, subţire îi încadra cu puf mătăsos bolta craniului pleşuv, de la o tîmplă la alta, iar pe faţa-i arsă de soare, barba, roşie ca para focului, arăta ca o perie din ţepi de aramă, retezată în jurul buzelor, şi, oricît de bine s-ar fi ras, o reflecţie incandescentă şi metalică îi unduia pe obraji de cîte ori întorcea capul. Era mai degrabă mic de stat, uşor încovoiat, dar braţele şi picioarele îi erau atît de viguroase, încît hainele de pe el păreau totdeauna prea strîmte. Nefiind în stare să priceapă că îmbrăcămintea trebuie schimbată după latitudine, purta pretutindeni şi pe orice vreme o gambetă maro, o haină cafenie şi nişte cizme negre ponosite. O asemenea îmbrăcăminte neobişnuită pentru un marinar dădea făpturii sale greoaie o înfăţişare de o eleganţă stranie şi rigidă. Un lanţ

subţire de argint îi spînzura de jiletcă şi niciodată nu cobora pe uscat fără să ia cu el o umbrelă de prima calitate, mai întotdeauna desfăcută, pe care o ţinea strîns în pumnul său puternic şi păros.

— Îmi daţi voie, domnule căpitan, îi spunea atunci, respectuos, tînărul Jukes, secundul, care-l însoţea pînă la pasarelă ; şi, prevenitor, lua umbrela din mîna căpitanului, o scutura şi-i aşeza în ordine faldurile ; apoi, ţinînd-o drept în sus, o strîngea cu repeziciune uimitoare şi i-o înapoia. Secundul îndeplinea această ceremonie cu atîta solemnitate, încît, văzîndu-l, Rout, mecanicul-şef, care de obicei fuma o ţigară matinală trimiţînd fumul printre gratiile spiraiului[1], întorcea capul ca să-şi poată ascunde zîmbetul.

— A naibii umbrelă ! Mulţumesc, Jukes, mulţumesc, mormăia recunoscător căpitanul MacWhirr, fără să-şi ridice privirea.

Şi fiindcă avea tocmai atîta imaginaţie cîtă îi trebuia ca s-o scoată la capăt de azi pe mîine, era liniştit şi sigur de el, fără a fi totuşi îngîmfat. O imaginaţie prea bogată ne face susceptibili, trufaşi şi mofturoşi. Sub comanda căpitanului MacWhirr orice vas devenea o oază plutitoare a păcii şi armoniei. La drept vorbind, a da frîu liber fanteziei era pentru el la fel de greu cum ar fi pentru un ceasornicar să monteze un cronometru folosind doar un ferăstrău şi un ciocan. Cu toate acestea, viaţa unor asemenea fiinţe neinteresante, absorbite în întregime de actualitatea searbădă a traiului de fiecare zi, are şi o latură misterioasă. În cazul lui MacWhirr, de pildă, ar fi altfel inexplicabil ce anume l-a putut îndemna pe acest om cu o purtare ireproşabilă, fiul unui modest băcan din Belfast, să ia calea mării. Şi totuşi n-avea decît cincisprezece ani cînd a făcut isprava asta. Faptul acesta

---

[1] Deschizătură, prevăzută cu geamuri, pe puntea unei nave ; serveşte la acrisitul şi luminatul cabinelor (n.r.).

nu se poate să nu sugereze imaginea unei mîini uriaşe care se năpusteşte în mijlocul furnicarului terestru apucînd oamenii de umeri şi bătîndu-i cap în cap, pentru ca apoi să îndrepte privirile inconştiente ale mulţimii în direcţii neaşteptate şi către ţinte nebănuite.

Tată-său nu i-a iertat niciodată pe de-a-ntregul asemenea nesupunere absurdă. Mai tîrziu obişnuia să spună: „M-aş fi putut lipsi de el, dar de, ce-are să se-ntîmple cu prăvălia ! Şi-apoi... era singurul meu fiu !"

Mult a plîns maică-sa după fuga lui de-acasă ! Şi cum la plecare nu-i trecuse prin minte să lase vreo vorbă părinţilor, fu socotit mort pînă în ziua cînd, opt luni mai tîrziu, sosi prima scrisoare, trimisă din Talcahuano [1]. Era o scrisoare scurtă.

„În timpul călătoriei, le scria el, am avut o vreme minunată."

Dar bineînţeles că, în mintea lui, singura ştire importantă era că, în ziua în care scrisese acasă, căpitanul se hotărîse să-l înscrie ca marinar în rolul de echipaj.

„Pentru că sînt vrednic", explica el în scrisoare.

Din nou mamă-sa vărsă şiroaie de lacrimi, în timp ce tatăl îşi exprimă emoţia printr-o constatare laconică :

— Tom e-un măgar !

Tatăl era un om trupeş, cu înclinaţie spre ironie, pe care, către sfîrşitul vieţii, o îndreptă asupra fiului ; era însă o ironie amestecată cu milă, căci considera că feciorul-său nu era tocmai întreg la minte.

Bineînţeles că vizitele tînărului MacWhirr pe-acasă fură destul de rare ; dar în cursul anilor următori le mai scrise din cînd în cînd părinţilor, pentru a-i ţine la curent cu succesivele lui înaintări în grad şi cu peregrinările ce-l purtau pe tot întinsul globului pămîntesc. În scrisorile lui se întîlneau nu rareori asemenea fraze : „Pe aici e foarte cald" sau : „La patru după-amiază, în ziua

[1] Port chilian, în apropierea oraşului Concepcion (n.r.).

de Crăciun, am întîlnit *iceberg*-uri". Bătrînii aflară astfel o mulţime de denumiri de vase şi numele căpitanilor care le comandau ; aflară nume de armatori scoţieni şi englezi, o mulţime de nume de mări, oceane, strîmtori şi promontorii, precum şi numele porturilor străine în care se aflau antrepozite de lemn de construcţie, orez şi bumbac ; aflară şi sumedenie de nume de insule şi, în sfîrşit, numele logodnicei fiului lor. O chema Lucy. Nici nu-i trecuse însă prin gînd să le scrie dacă acest nume îi plăcea. Apoi bătrînii se prăpădiră.

Ziua cea mare a cununiei lui MacWhirr se nimeri la scurt timp după ziua de neuitat în care obţinuse pentru prima dată comanda unui vas.

Toate acestea se petrecuseră cu mulţi ani în urmă, cu mult înainte de dimineaţa aceea cînd, în cabina de comandă a vasului *Nan-Shan*, căpitanul MacWhirr urmărea scăderea bruscă a barometrului. Nu avea nici un temei să se îndoiască de indicaţiile aparatului. Ţinînd seama de gradul de precizie al instrumentului, de anotimp şi de poziţia vasului, scăderea barometrului nu era semn bun. Dar faţa roşcovană a căpitanului nu trăda nici o tulburare. Nu obişnuia să ia în seamă prevestirile, semnificaţia lor rămînîndu-i străină pînă în clipa cînd erau gata să se împlinească. „Scade, nu glumă, se gîndi el. Ne paşte o vreme parşivă, din cale-afară de parşivă."

Nan-Shan înainta dinspre sud, îndreptîndu-se către portul liber Fuciou [1], transportînd în calele sale o încărcătură mixtă, mărfuri şi două sute de culii [2] chinezi, care, după ani de muncă în coloniile de la tropice, se întorceau în satele lor natale din provincia Futzian.

---

[1] Port chinez în strîmtoarea Taivan ; unul din cele cinci porturi chineze în care englezii au obţinut importante concesii pe baza tratatului de la Nanchin (1842), impus Chinei în urma războiului de cotropire dezlănţuit de ei în 1839 (n.r.).

[2] Hamali, muncitori cu braţele (cuvînt din limba hindi) (n.r.).

Era o dimineaţă frumoasă ; marea ca de untdelemn se ridica şi se lăsa monotonă, iar pe cer plutea rotundă o pată albă, stranie.

La proră, unde stăteau înghesuiţi chinezii, pe fondul de veşminte zdrenţuite, de culoare întunecată, se desprindeau feţe galbene, cozi lungi, împletite, şi umeri goi şi lucioşi, căci nu se simţea nici o adiere, iar căldura era înăbuşitoare. Culiii lîncezeau, vorbeau, fumau sau priveau în gol, rezemaţi de parapet. Cîţiva trăgeau apă din mare cu o găleată şi se stropeau între ei ; unii dormeau pe bocaporţi [1], iar alţii stăteau pe vine, în pîlcuri de cîte şase, în jurul unor tăvi de fier, încărcate cu farfurioare de orez şi ceşcuţe de ceai. Fiecare chinez ţinea lîngă el, pe vas, tot ce avea pe lume — o lădiţă de lemn cu colţare de aramă, zăvorîtă cu lacăt petrecut prin belciug şi în care se afla tot avutul lui : ceva straie de sărbătoare, cîteva beţişoare de tămîie, poate şi oleacă de opiu şi fel de fel de ciurucuri, pe lîngă cei cîţiva dolari de argint, agonisiţi cu greu pe şlepurile care transportau cărbuni, cîştigaţi prin casele de joc sau prin exercitarea vreunui comerţ modest, sau smulşi cu trudă din munca pămîntului pentru care năduşiseră lucrînd în mine, la căile ferate şi în jungla ucigătoare, sau pentru care căraseră poveri grele ; dolari strînşi cu infinită răbdare, ascunşi cu grijă, păziţi ca ochii din cap.

Cam pe la zece se porni o hulă de travers, dinspre strîmtoarea Taivan, dar aceasta nu-i tulbură cine ştie ce pe călători, căci *Nan-Shan*, care avea fundul plat, amortizoare de ruliu [2] şi carenă lată, ţinea marea excepţional de bine. Pe uscat, cînd era cu chef, Jukes, secundul, declara în gura mare că „mămica, pe cît e de frumoasă, pe atît e de solidă“. Căpitanului MacWhirr nu i-ar fi venit

---

[1] Ansamblul obloanelor, scîndurilor sau tablelor care închid gura magaziei (n.r.).

[2] Dispozitiv care amortizează mişcările laterale ale navelor (n. r.).

niciodată în gînd să-şi exprime aprecierea în mod atît de zgomotos sau în termeni atît de extravaganţi.

Nan-Shan era, fără îndoială, un vas solid şi aproape nou. Fusese construit, cam cu trei ani în urmă, la şantierele din Dumbarton, pentru firma siameză *Sigg and Son*. După ce nava fu pusă la punct pînă în cele mai mici detalii şi stătea gata de drum, constructorii o priviră cu mîndrie.

— Sigg ne-a cerut să le recomandăm un comandant de încredere, care să le aducă vasul, aminti unul dintre constructori.

După o clipă de gîndire, celălalt zise :

— Pare-mi-se că MacWhirr tocmai s-a întors din cursă.

— Da ? Dă-i imediat o telegramă ; e exact omul care ne trebuie, declară şeful firmei, fără o clipă de şovăire.

A doua zi dimineaţă, MacWhirr se prezentă flegmatic în biroul lor ; îşi luase, în grabă şi fără efuziuni, rămas bun de la soţia sa, fiica unor oameni scăpătaţi, şi se urcase în rapidul care pleacă din Londra la miezul nopţii.

— N-ar fi rău, domnule căpitan, să cercetăm împreună vasul, spuse şeful firmei.

Şi porniră toţi trei pentru a trece în revistă toate instalaţiile lui *Nan-Shan*, de la proră la pupă, de la carlinga centrală pînă la mărul catargelor [1] sale viguroase.

Căpitanul MacWhirr îşi scoase paltonul, spînzurîndu-l la capătul unui vinciu cu aburi, care întruchipa ultima expresie a tehnicii.

— Unchiul le-a scris ieri bunilor noştri prieteni, de la firma Sigg, de care desigur că aţi auzit, pentru a vă recomanda ; nu mă îndoiesc că au să vă încredinţeze comanda vasului, spuse asociatul cel tînăr. O să vă puteţi făli că sînteţi comandantul celei mai manevrabile nave

---

[1] Proeminenţă sferică, în vîrful catargului (n. r.).

din categoria asta de tonaj din cîte încrucişează pe coastele Chinei, adăugă el.

— Le-aţi scris? Mulţumesc, mormăi placid MacWhirr, pe care perspectivele îndepărtate îl lăsau rece, la fel de rece cum îl lasă pe un turist miop frumuseţile priveliştilor necuprinse.

Deodată privirea-i se opri asupra uşii cabinei ; fără a pierde o clipă, se repezi la uşă şi, foarte absorbit, începu să scuture cu putere clanţa, comentînd grav cu vocea lui adîncă :

— Nu te poţi bizui pe lucrătorii din ziua de azi! Broasca-i nou-nouţă şi nu funcţionează! Blochează. Ia uitaţi-vă!

Cînd rămaseră singuri, în biroul de la celălalt capăt al şantierului, nepotul îl întrebă pe unchiu-său, cu o notă de dispreţ în glas:

— I l-aţi lăudat lui Sigg pe acest individ ; spuneţi-mi şi mie ce-aţi găsit la el?

— Recunosc că nu posedă nici una din însuşirile căpitanilor din romane, dacă asta voiai să spui, răspunse scurt bătrînelul. Dar spune-mi, te rog, maistrul tîmplar de pe *Nan-Shan* a venit?... Intră, te rog, Bates! Cum de i-ai lăsat pe oamenii lui Tait să monteze o broască defectă la uşa cabinei? Căpitanul a băgat de seamă dintr-o privire. Înlocuiţi-o imediat! Nimicurile, Bates... nimicurile!

Broasca fu înlocuită şi, cîteva zile mai tîrziu, *Nan-Shan* porni spre soare-răsare, fără ca MacWhirr să mai fi făcut vreo observaţie în privinţa instalaţiilor vasului, fără să fi scos măcar o singură vorbă din care să reiasă că ar fi mîndru de acesta, fără a fi pronunţat măcar un cuvînt de recunoştinţă pentru comanda ce-i fusese încredinţată sau de mulţumire în faţa perspectivelor ce i se deschideau.

De felul lui nu era nici vorbăreţ, nici taciturn, totuşi nu vorbea prea des. Desigur, discuta chestiunile de serviciu, instrucţiunile cu privire la itinerar, dădea ordine ; dar întrucît pentru el trecutul era trecut, iar viitorul nu era încă prezent, socotea că celelalte întîmplări zilnice nu merită nici un comentariu, deoarece faptele vorbesc de la sine cu o precizie inegalabilă.

Lui Sigg-senior îi plăceau oamenii care vorbesc puţin, oameni de care poţi fi sigur că nu vor încerca să se abată de la instrucţiunile primite. MacWhirr, întrunind aceste însuşiri, rămase comandantul lui *Nan-Shan*, pe care se strădui să-l conducă cu băgare de seamă în călătoriile sale prin mările Chinei. Iniţial vasul fusese înscris în registrul maritim englez, dar, după cîtva timp, mister Sigg găsi cu cale să-l treacă sub pavilion siamez.

Aflînd despre această intenţie a patronului, Jukes, secundul, începu să fiarbă de parcă s-ar fi simţit personal ofensat. Se plimba de colo pînă colo, vorbind singur şi rîzînd sarcastic :

— Asta-i bună ! Un elefant ridicol, coborît parcă din arca lui Noe pe pavilionul nostru ! [1] izbucni Jukes într-una din zile, în uşa compartimentului maşinilor. Să mă bată dumnezeu dac-am să suport una ca asta ! Am să le trîntesc demisia. Pe dumneata nu *te* dezgustă treaba asta, domnule Rout ?

Mecanicul-şef se mulţumi să-şi dreagă glasul, cu aerul unui om care ştie prea bine ce înseamnă „să-ţi trînteşti demisia".

În dimineaţa cînd noul pavilion fu arborat pentru întîia oară la pupa lui *Nan-Shan*, Jukes se opri pe puntea de comandă şi-l privi cu amărăciune. După ce se stăpîni un timp, izbucni :

[1] Drapelul de stat al Siamului (Tailanda de azi) consta dintr-o pînză roşie, avînd în mijloc un elefant alb, emblema ţării (n.r.).

— Caraghios lucru, nu-i aşa, domle căpitan, să navigăm sub asemenea pavilion !?

— Da ce cusur are pavilionul ? întrebă căpitanul MacWhirr. Şi, îndreptîndu-se spre capătul punţii de comandă ca să-l vadă mai bine, adăugă : Eu nu văd nimic.

— Se prea poate, dar mie mi se pare totuşi caraghios, îl contrazise Jukes indignat şi părăsi brusc puntea.

Căpitanul MacWhirr fu mirat de această ieşire şi, scurt timp după aceea, intră liniştit în cabina de comandă şi deschise Codul internaţional de semnale la planşa pe care, înşirate pe mai multe coloane, sînt reproduse în culori vii pavilioanele tuturor ţărilor. Urmări cu degetul pînă ce, ajungînd în dreptul Siamului, se opri pentru a cerceta cu luare-aminte cîmpul roşu şi elefantul alb. Era cît se poate de limpede ; dar, ca să fie mai sigur, luă cartea cu el pe puntea de comandă şi compară planşa în culori cu pavilionul care flutura la pupă. Ceva mai tîrziu, cînd Jukes, care îşi făcea cartul cu o furie stăpînită, apăru din nou pe puntea de comandă, căpitanul îi spuse :

— Nu-i lipseşte nimic pavilionului.

— Nimic ? mormăi Jukes, lăsîndu-se în genunchi în faţa unei lăzi, din care scoase iritat o sondă.

— Absolut nimic. Am căutat în carte. Raportul dintre lăţimea şi lungimea pavilionului este 1 : 2, iar elefantul drept la mijlocul cîmpului roşu. Eram sigur că este imposibil ca cei de pe uscat să nu-şi cunoască pavilionul. Normal. Te-ai înşelat, Jukes.

— Se poate, domnule căpitan... începu Jukes, ridicîndu-se brusc în picioare şi căutînd cu mîini tremurînde capătul saulei. Tot ce pot spune e că...

— Nu face nimic, îl întrerupse căpitanul încercînd să-l liniştească. Apoi, lăsîndu-se greoi pe scăunelul pliant pentru care avea o preferinţă deosebită, adăugă :

Trebuie numai să ai grijă să nu cumva să ridice pavilionul pe dos, cel puţin pînă se vor obişnui cu el.

Jukes aruncă sonda pe teugă [1] şi strigă :

— Ei, *nostrom* [2], vezi s-o uzi bine !

Apoi se întoarse dîrz către căpitan. Dar MacWhirr se sprijinise comod cu coatele de parapet.

— Elefantul cu capul în jos ar putea fi considerat ca un semnal de primejdie, nu crezi ? Elefantul reprezintă, poate, cam ceea ce reprezintă *Union Jack* [3] în pavilionul nostru...

— Credeţi ? izbucni Jukes cu glas atît de răstit, încît toţi membrii echipajului aflaţi pe puntea lui *Nan-Shan* întoarseră capul. Apoi, după ce oftă adînc, Jukes se resemnă şi spuse blajin : Desigur, ar fi considerat ca un semnal de primejdie.

Ceva mai tîrziu, Jukes îl opri pe mecanicul-şef şi-i spuse pe un ton confidenţial :

— Stai să-ţi povestesc ultima bucată a moşului...

Pentru că se nimerise a fi aproape întotdeauna cel mai înalt om din echipaj pe toate vasele pe care servise, Solomon Rout (poreclit şi Sol-cel-Lung, Moş Sol, sau Taica Rout) luase obiceiul ca atunci cînd vorbea cu cineva să se aplece puţin cu o condescendenţă flegmatică. Avea păr cam rar, de culoarea nisipului, iar obrazul îi era palid, precum palide erau şi mîinile sale osoase şi lungi ca de cărturar. Părea că stătuse la umbră toată viaţa.

Îi zîmbi de sus lui Jukes şi continuă să fumeze, privind liniştit în jur, ca un unchi înţelegător care-şi pleacă răbdător urechea la snoavele unui şcolar zburdalnic. Apoi, fără a lăsa să se întrevadă că povestirea îl amuzase, întrebă impasibil :

---

[1] Puntea superioară la prora unei nave (n.r.).

[2] Şef de echipaj (n.r.).

[3] Emblemă alcătuită din trei cruci – două roşii şi una albă – înscrise într-un dreptunghi albastru, care alcătuiesc pavilionul englez (n.r.).

— Şi i-ai trîntit demisia ?

— Nu ! strigă Jukes.

Şi vocea lui obosită şi plictisită domină o clipă zgomotul vinciurilor care lucrau de zor, ridicînd încărcăturile pînă sus la capătul bigelor[1], fără nici un alt scop parcă decît de a le lăsa să cadă cu nepăsare în magazie. Lanţurile gemeau pe scripeţi, zăngăneau lovindu-se de hublouri şi de bordaj, în timp ce vasul se cutremura tot, cu flancurile sale lungi şi cenuşii învăluite în nori de abur des.

— Nu ! urlă Jukes. La ce bun ? Mai bine mi-aş trînti demisia de acest perete etanş ! Pe omul ăsta nu-i chip să-l faci să priceapă ceva. Mă dezarmează pur şi simplu.

În clipa aceea, căpitanul MacWhirr, întors de pe chei, străbătu puntea cu umbrela în mînă, însoţit de un chinez posomorît, care umbla în urma lui în pantofi de mătase cu talpă de carton, purtînd şi el o umbrelă.

Vorbind cu glas atît de scăzut încît abia îl putură auzi şi privindu-şi ca de obicei vîrful cizmelor, căpitanul le spuse că va fi necesar să facă escală la Fuciou şi că doreşte ca domnul Rout să dea presiune şi să fie gata de plecare a doua zi după-amiază, la unu precis. Îşi dădu gambeta pe ceafă, ca să-şi şteargă fruntea asudată, şi declară că treburile astea la ţărm îl plictiseau. Rout, care îl depăşea cu un cap, nu găsi de cuviinţă să scoată nici un cuvînt şi continuă să fumeze grav, sprijinindu-şi cotul braţului drept în palma stîngă. Apoi, cu glas la fel de scăzut, căpitanul îi dădu ordin lui Jukes să nu încarce nimic în magazia de la proră, căci acolo aveau să îmbarce două sute de culii pe care *Bun Hin Company* hotărîse să-i repatrieze. O şampană[2] avea să aducă la

[1] Grindă oblică prinsă de catarg, care pivotează în jurul acestuia. Cu ajutorul bigelor încărcătura ridicată de pe chei poate fi rotită prin aer şi apoi coborîtă în magazie (n.r.).

[2] Corabie cu pînze cu o capacitate de cincizeci pînă la o sută de tone, întrebuinţată în Extremul Orient (n.r.).

bord douăzeci şi cinci de saci cu orez pentru subzistenţa lor. Au lucrat şapte ani pe aceste meleaguri, adăugă MacWhirr, şi fiecare are o ladă din lemn de camfor. Dulgherul să înceapă imediat să bată scînduri de şapte centimetri de-a lungul calelor de la proră şi de la pupă, pentru ca lăzile să nu joace în caz de furtună. Jukes să ia imediat măsuri.

— Auzit, Jukes ?

Chinezul avea să-i însoţească pe culii pînă la Fuciou ca tălmaci. Era funcţionar la *Bun Hin Company* şi voia acum să viziteze calele. Ar fi bine ca Jukes să-l conducă la proră.

— Auzit, Jukes ?

Jukes confirma din cînd în cînd primirea acestor instrucţiuni spunînd fără entuziasm : „Da, domnule căpitan".

După care se răsti la chinez :

— Haide, John, mişcă, să vezi şi tu de ce-i vorba, şi chinezul o porni în urma lui. Dacă pofteşti, poţi să vezi peste tot, peste tot la fel, îi spuse Jukes, care avea atît de puţin talent pentru limbi străine, încît reuşea să stîlcească chiar şi jargonul anglo-chinez. Arătă apoi cu degetul spre tambuchiul [1] deschis : Loc clasa I, ca să dormi. Ce zici ?

Îi vorbea cam repezit, cum se cuvine cînd ţi se pare că aparţii unei rase superioare, dar se arăta totuşi prietenos. Chinezul privi în jos, în deschizătura întunecoasă, întristat şi tăcut de parcă ar fi privit într-un mormînt.

— Acolo jos ploaia nu ajunge, înţeles ? explică mai departe Jukes. Dacă vremea frumos, culi iese sus punte şi face uf !... Şi, dilatîndu-şi coşul pieptului şi umflîndu-şi obrazul, îl întrebă : 'Nţeles, John ? Respiră aer curat, bun, nu ? Spală pantaloni şi mănîncă gogîlţ, gogîlţ, sus, 'nţeles, John ?

[1] Deschizătura prin care se poate coborî sub puntea unei nave (n.r.).

În acelaşi timp, mişcîndu-şi încet maxilarele şi dînd din mîini, Jukes căuta să sugereze că mănîncă orez şi spală haine ; iar chinezul, care căuta să-şi ascundă neîncrederea pe care i-o provocau aceste gesturi sub masca unei reculegeri profunde, pătrunsă de o delicată şi subtilă melancolie, privea cu ochii lui migdalaţi cînd spre tambuchi, cînd la Jukes.

— Foarte bine, murmură el, cu vocea stinsă şi deznădăjduită ; şi porni în pas grăbit de-a lungul punţii, ocolind obstacolele, pînă ce, aplecîndu-se ca să evite un palanc[1] încărcat cu vreo zece saci prăfuiţi, plini cu cine ştie ce fel de marfă preţioasă, care răspîndea un miros greu, se făcu nevăzut.

Între timp, căpitanul MacWhirr urcase pe puntea de comandă şi intrase în camera hărţilor, unde scrisoarea începută cu două zile înainte aştepta să fie încheiată. Era una din acele lungi scrisori care începeau cu cuvintele : „Iubita mea soţie", şi pe care *stevard*[2]-ul ardea s-apuce să le citească printre picături, pînă ştergea praful de pe cutiile cronometrelor şi pînă mătura podeaua. De fapt pe el îl interesau mai mult decît pe femeia căreia îi erau destinate, căci relatau în mod amănunţit fiece călătorie a *Nan-Shan*-ului.

Scrupulos cum era cu faptele, care singure se-nscriau în conştiinţa sa, căpitanul MacWhirr nota o sumedenie de amănunte umplînd pagini întregi.

Căsuţa, situată într-o suburbie din nordul Londrei, unde trimitea aceste scrisori, avea un petic de grădină în faţa *bow-window*[3]-urilor, o terasă spaţioasă, bine proporţionată, şi vitralii, montate în rame de plumb, la poarta principală. Plătea patruzeci şi cinci de lire pe an

[1] Macara cu mai mulţi scripeţi folosită la ridicarea greutăţilor mari (n.r.).
[2] Om de serviciu pe bordul unei nave (n.r.).
[3] Bow-window : nişă care prelungeşte în exterior o cameră (n.r.).

şi nu găsea chiria prea mare, căci doamna MacWhirr (o fiinţă mofturoasă, cu gîtul lung şi slab şi cam semeaţă) era o persoană de familie bună, pe care vecinii o considerau „o femeie distinsă“. Singura taină a vieţii ei era groaza cumplită ce-o cuprindea la gîndul că într-o bună zi bărbatu-său avea să se întoarcă pentru totdeauna acasă. Sub acelaşi acoperiş mai trăiau şi cei doi copii, Lydia şi Tom, care nu-l cunoşteau decît prea puţin pe tatăl lor. Venea atît de rar, încît copiii îl considerau drept un musafir privilegiat, căruia îi era îngăduit seara să-şi aprindă o pipă în sufragerie şi să doarmă noaptea la ei în casă. Lydia, o fetiţă firavă, se simţea cam stingherită în prezenţa lui ; în schimb Tom avea pentru el o indiferenţă totală, pe care o manifesta deschis cu acea fermecătoare naturaleţe specifică băieţilor.

Şi astfel căpitanul MacWhirr scria acasă de douăsprezece ori pe an, din îndepărtatele mări ale Chinei, rugînd senin să se transmită „salutări copiilor“ şi iscălind calm „Soţul tău care te iubeşte“, ca şi cum prin folosirea lor repetată de atîţia şi atîţia soţi aceste cuvinte s-ar fi tocit şi şi-ar fi pierdut sensul.

Mările Chinei, atît cele dinspre miazănoapte cît şi cele dinspre miazăzi, nu sînt mări întinse ; sînt însă cadrul unor întîmplări banale, dar elocvente, pline de insule, de bancuri de nisip, de stînci şi de curenţi repezi şi nestatornici ; lucruri mărunte şi complicate, dar cît se poate de grăitoare pentru imaginaţia unui marinar.

Limbajul acesta răspicat al faptelor era firesc să exercite o atracţie atît de puternică asupra simţului realităţii care-l caracteriza pe căpitanul MacWhirr, încît să-l determine să renunţe la cabina sa pentru a-şi petrece toată ziua pe punte ; ordona adesea să i se aducă mîncarea sus la comandă şi chiar dormea acolo. Aici redacta scrisorile adresate soţiei. Fără nici o excepţie, fiecare scrisoare conţinea fraza : „Am avut vreme foarte fru-

moasă în timpul acestei călătorii", sau aceeaşi informaţie în altă formă. Şi, în ciuda invariabilităţii ei, această informaţie, la fel ca toate celelalte relatări cuprinse în scrisorile lui, era riguros exactă.

Şi domnul Rout scria scrisori, dar nici un om de pe bord nu ştia cît era de comunicativ cînd lua condeiul în mînă, căci mecanicul-şef era destul de prevăzător pentru a-şi ţine biroul sub cheie. Nevastă-sa se delecta cu scrisorile lui. Nu aveau copii, iar doamna Rout, o femeie de patruzeci de ani, veselă, înaltă, cu bustul foarte dezvoltat, locuia împreună cu mama domnului Rout — o femeie ştirbă şi venerabilă — într-o vilă nu departe de Teddington[1]. Cu ochi scînteietori, obişnuia să-şi cerceteze corespondenţa dimineaţa la micul dejun şi, rîzînd, să citească cu glas foarte tare bătrînei, care era cam surdă, pasajele interesante. De fiecare dată înainte de a începe să citească, striga : „Solomon spune !" Doamna Rout avea obiceiul să repete crîmpeie din scrisorile lui Solomon şi unor străini, care, fireşte, rămîneau uluiţi atît de conţinutul lor neobişnuit, cît şi de tonul lor deosebit de hazliu. În ziua cînd noul pastor le făcu prima vizită, începu să spună :

— Cum spune şi Solomon, mecanicilor care cutreieră mările pe bordul corăbiilor le este dat să cunoască minunăţiile firii marinăreşti...

O bruscă schimbare pe faţa pastorului o făcu să se oprească încremenită.

— Solomon... Vai !... bolborosi tînărul pastor înroşindu-se. Doamnă Rout, trebuie să vă spun că... Nu pot să-nţeleg...

— E vorba de soţul meu ! exclamă ea şi, înţelegînd confuzia, se lăsă pe speteaza scaunului şi rîse cu poftă, ducîndu-şi batista la ochi, în timp ce pastorul, care nu

[1] Localitate la apus de Londra (n.r.).

prea întîlnise femei joviale, zîmbea acru, convins că doamna Rout era nebună de-a binelea.

Mai tîrziu ajunseră totuşi prieteni buni, căci, după ce îşi dădu seama că doamna Rout nu voise să-l jignească, descoperi că era de fapt o femeie cît se poate de respectabilă şi se deprinse să asculte fără a clipi şi alte crîmpeie din înţelepciunea lui Solomon.

„În ce mă priveşte — ar fi declarat cîndva Solomon (cel puţin aşa relata nevasta sa) — decît să am de comandant o lichea, prefer un neghiob. Căci pe neghiob tot mai ai cum să-l iei, dar licheaua îţi scapă printre degete." Asta nu era, evident, decît o generalizare îndrăzneaţă, inspirată de onestitatea lui MacWhirr, masivă, izbitoare ca un bloc de lut.

În schimb Jukes, celibatar şi incapabil de generalizări, avea obiceiul să-şi deschidă sufletul unui vechi coleg şi prieten, care acum servea ca secund pe un transatlantic, insistînd în primul rînd asupra avantajelor cabotajului în Extremul Orient, lăsînd să se înţeleagă că acesta ar fi preferabil serviciului în Atlantic. Lăuda cerul, mările, navele şi felul de viaţă din Extremul Orient şi afirma că nu există vas mai bun decît *Nan-Shan*.

„Aici nu vezi uniforme strălucitoare — îi scria Jukes. În schimb ne avem ca fraţii. Masa o luăm în comun ; ducem o viaţă îmbelşugată, fără griji... Mecanicii şi fochiştii sînt la locul lor şi se poartă cum nu se poate mai bine. Bătrînul Sol, mecanicul-şef, e băiat bun. Sîntem prieteni la cataramă. În ce-l priveşte pe moşu, nici că ţi-ai putea închipui comandant mai blajin. Cîteodată ai jura că e atît de prost, încît nici nu e în stare să-şi dea seama dacă treburile merg bine sau rău. Cu toate astea nu e. Nici nu s-ar putea să fie. Nu e căpitan de azi, de ieri. De fapt nu face niciodată

prostii şi îşi conduce vasul foarte bine, fără a supăra pe nimeni. Uneori am impresia că nu se simte destul de deştept ca să se aventureze să facă mustrări cuiva. Dar nu încerc să trag foloase de pe urma acestei slăbiciuni. Ar fi sub demnitatea mea. Cînd îi vorbeşti de altceva decît de chestiuni de serviciu, parcă n-ar înţelege nici jumătate din ceea ce-i spui. Uneori rîdem de el ; dar cu vremea te plictiseşti să ai a face cu un astfel de om. Bătrînul Rout spune despre el că nu se pricepe să întreţină o conversaţie. Conversaţie ! Doamne sfinte ! Dar nici nu deschide gura... Mai deunăzi am stat de palavre cu unul dintre mecanici sub puntea de comandă. Se vede treaba că ne-a auzit. Cînd m-am dus sus să preiau cartul, numai ce-l văd ieşind din cabină : priveşte în toate părţile, cercetează luminile laterale de drum, aruncă o privire pe compas şi se chiorăşte la stele. Aşa e obiceiul lui. După un timp îl aud că mă întreabă : «Dumneata vorbeai adineauri la babord ?» «Da, domnule căpitan», i-am răspuns. S-a depărtat spre tribord, aşezîndu-se lîngă parapet, la adăpost, pe scăunelul lui pliant, şi aproape o jumătate de oră n-a mai zis nimic. Doar c-a strănutat o dată. Apoi l-am auzit că se scoală şi trece spre babord, apropiindu-se de locul unde mă aflam. «Nu pot să-nţeleg ce tot găseşti de povestit, îmi spuse. Ai vorbit două ore bătute. Nu-ţi fac o vină din asta. Văd şi pe uscat oameni care vorbesc cît e ziua de lungă şi care, cînd vine seara, se aşază la băutură şi-i dau înainte. Se vede că repetă mereu acelaşi lucru. Nu pot să-nţeleg.»

Ai mai auzit una ca asta ? Şi mi-a vorbit cu atîta răbdare ! Drept să-ţi spun, mi-a fost milă de el. Dar cîteodată te scoate din sărite. Nimănui nu i-ar trece prin gînd să-l jignească. Ar fi şi inutil. E aşa de naiv, încît, dacă ţi-ar veni să-i dai cu tifla, cred că s-ar întreba foarte serios în sinea lui : «Ce l-o fi apucat ?»

Într-o zi mi-a spus pe un ton cît se poate de firesc că-i vine greu să înțeleagă ce-i determină pe oameni să se poarte atît de ciudat. Cred că de fapt e prea încuiat ca să-și bată capul cu această problemă."

Astfel îi scria Jukes prietenului său, care cutreiera mările occidentale, și îi scria din toată inima, dînd frîu liber bogatei sale fantezii.

Își exprimase gîndul cu toată sinceritatea. Cu un astfel de om nici nu face să-ți bați capul. Dacă lumea ar fi fost populată numai cu oameni ca MacWhirr, probabil că lui Jukes viața i-ar fi părut inutilă și lipsită de orice farmec. Nu era singurul care împărtășea această părere. Se părea că pînă și marea adoptase față de el atitudinea de prietenoasă indulgență a lui Jukes, pentru că niciodată nu căutase să tulbure liniștea acestui om tăcut, care rareori își ridica privirile mai sus, în timp ce rătăcea nevinovat pe ape, urmărind, se pare, unicul țel de a agonisi hrană, îmbrăcăminte și bani de chirie pentru cele trei ființe de acasă. Firește, apucase și cîte o furtună. Fusese udat pînă la oase, încercase îngrijorarea, căzuse frînt de oboseală, dar acestea, nefiind lucruri neobișnuite, le dădea repede uitării. La urma urmei, poate că avea dreptate cînd în scrisorile trimise acasă spunea că avusese parte de vreme frumoasă. Dar nu-i fusese încă dat să întrevadă puterea nețărmurită a valurilor și mînia lor fără margini, acea mînie care poate fi astîmpărată de oboseală, dar care nu se potolește niciodată, mînia și furia turbată a mării.

Știa doar că există, așa cum știm cu toții că există crime și mîrșăvii ; auzise vorbindu-se de ele, așa cum locuitorii pașnici ai unui mare oraș aud vorbindu-se despre bătălii, foamete sau inundații, fără a-și da exact seama ce înseamnă aceste cuvinte, cu toate că se prea poate să fi fost amestecat cîndva într-o încăierare, sau

să fi rămas nemîncat vreodată, sau să fi fost udat pînă la piele de vreo ploaie. Căpitanul MacWhirr brăzdase întinsul mărilor, aşa cum unii oameni trec prin viaţă, lunecînd peste ani, pînă ce coboară binişor în liniştea tihnită a mormîntului, fără să fi cunoscut niciodată viaţa, fără să fi avut vreodată ocazia să cunoască toate vicleniile, silniciile şi grozăviile ei.

Există, atît pe apă, cît şi pe uscat, asemenea oameni fericiţi — dispreţuiţi de soartă sau de mare.

II

Privind barometrul care continua să coboare, căpitanul MacWhirr se gîndi : „Ne-aşteaptă vreme parşivă". Exact asta gîndi. Ştia din proprie experienţă ce e aia vreme parşivă ; marinarului expresia „vreme parşivă" nu-i sugera decît neplăceri suportabile. Dacă i s-ar fi spus din izvor demn de încredere că sfîrşitul lumii avea să vină în urma unor tulburări atmosferice de proporţii catastrofale, MacWhirr ar fi socotit că trebuie să fie vorba pur şi simplu de vreme parşivă şi atîta tot, nu numai pentru că nu apucase nici un cataclism, dar şi pentru că a da crezare şi a înţelege nu este acelaşi lucru. Printr-o lege adoptată de parlament, înţelepciunea ţării sale statornicise că pentru ca cineva să fie considerat vrednic să comande un vas trebuia să se dovedească în stare să răspundă la cîteva întrebări simple cu privire la furtunile circulare, adică cu privire la uragan, ciclon şi taifun. De vreme ce i se încredinţase comanda *Nan-Shan*-ului, care naviga pe mările Chinei în anotimpul în care bîntuie taifunul [1], se vede că MacWhirr răspunsese satisfăcător la acest examen. Dar, cu toate

[1] Vînt foarte puternic cu vîrtejuri, care bîntuie în partea de apus a Oceanului Pacific (în limba chineză *tai* înseamnă mare, iar *fun* înseamnă vînt) (n.r.).

că răspunsese cîndva la întrebările legiuite, acum uitase cu desăvîrşire acest episod. Îşi dădea totuşi seama că nu mai putea suporta căldura umedă şi înăbuşitoare. Ieşi pe puntea de comandă, dar dogoarea era aceeaşi. Aerul era apăsător, MacWhirr începu să gîfîie, cu gura căscată ca un peşte pe uscat şi ajunse la concluzia că era serios bolnav.

Lăsînd în urmă o brazdă efemeră, *Nan-Shan* despica întinsul nemărginit al mării, care avea luciul ondulat al unei pînze de mătase cenuşie. Soarele, palid şi fără raze, răspîndea o căldură de plumb, într-o lumină difuză şi stranie, iar chinezii stăteau pe punte într-o stare de inerţie totală. Feţele lor anemice, galbene, supte aminteau feţele bolnavilor de gălbinare. Privirile lui MacWhirr se opriră întîi asupra celor doi chinezi care, cu ochii închişi, zăceau întinşi pe spate ca nişte cadavre la picioarele punţii de comandă. Apoi văzu alţi trei care se certau amarnic la capătul prorei. Un vlăjgan înalt, pe jumătate gol, cu umeri de uriaş, stătea rezemat alene de un vinci, iar altul, cu genunchii ridicaţi, îşi împletea coada, ţinînd capul plecat într-o parte, cum îl ţin de obicei fetele tinere. Mişca degetele încet, şi întreaga sa fiinţă părea cuprinsă de un fel de sfîrşeală. Fumul se înălţa anevoie din coş şi, în loc să izbucnească în trîmbe, se lăţea ca un nor negru, cu miros de pucioasă, din care se abătea pe punte o ploaie de funingine.

— Ce dracu faci acolo, Jukes? întrebă deodată căpitanul MacWhirr.

Deşi rostită cu jumătate gură, această interpelare neobişnuită îl făcu pe Jukes să tresară ca înjunghiat. La picioarele sale se afla un mosor de sfoară subţire, iar pe genunchi avea o bucată de pînză; aşezat pe un scăunel ce şi-l adusese pe puntea de comandă, mînuia de zor o undrea. Îşi ridică privirea; faptul că fusese

luat prin surprindere dădea ochilor săi o expresie de candoare.

— Întăresc cîţiva saci din lotul folosit la căratul cărbunilor, răspunse el cuviincios. O s-avem nevoie de ei cînd încărcăm cărbuni rîndul viitor.

— Dar sacii cei vechi unde-s ?

— Păi... s-au rupt şi i-am dat la reformă, domnule căpitan.

Căpitanul MacWhirr, după ce-i aruncă secundului o privire neîncrezătoare şi după ce îşi exprimă cu cinism şi amărăciune convingerea că „dacă s-ar putea stabili adevărul“ ar reieşi că mai bine de jumătate din numărul sacilor fuseseră aruncaţi peste bord, se trase spre celălalt capăt al punţii de comandă. Enervat de această ieşire neaşteptată, Jukes rupse undreaua la a doua împunsătură şi, lăsînd lucrul, se sculă, blestemînd căldura aceea afurisită.

Elicea vîjîia ; cei trei chinezi de la proră încetaseră brusc de a se mai sfădi, iar cel care-şi împletise coada acum îşi cuprinse genunchii cu braţele şi îşi lăsă privirea posomorîtă să rătăcească în depărtare. Soarele palid arunca umbre slabe, jigărite. Hula creştea neîncetat, iar vasul lupta din răsputeri pentru a străbate golurile adînci.

— De unde o fi venind afurisita asta de hulă ? spuse Jukes în gura mare, căutînd să-şi păstreze echilibrul.

— De la nord-est, mormăi tipicar MacWhirr, de la celălalt capăt al comenzii. Vine vreme parşivă ! Du-te de te uită la barometru.

Jukes se-ntoarse din camera hărţilor, adîncit în gînduri şi îngrijorat. Se sprijini cu amîndouă mîinile de parapet şi privi ţintă înainte.

În sala maşinilor, temperatura urcase la o sută şaptesprezece grade Fahrenheit [1]. Prin spiraiul sălii căl-

[1] Aproximativ patruzeci şi opt de grade Celsius (n.r.).

dărilor răzbătea un zvon de glasuri răstite, puternice, amestecat cu larma stridentă a unor obiecte de metal, de parcă oameni cu brațe de oțel și piept de bronz s-ar fi luat la trîntă în fundul vasului. Mecanicul al doilea își certa fochiștii pentru că lăsaseră să scadă presiunea. Omul acesta cu brațe vînjoase de făurar era temut, dar, în după-amiaza aceea, fochiștii îi răspundeau cu îndrăzneală, trîntind ușile focarelor cu o furie desperată. Deodată zgomotul încetă, iar din sala căldărilor se ivi mecanicul al doilea ; era mînjit cu funingine și nădușit ca un coșar ieșit din hornul unei case. Nu apucă să scoată capul pe tambuchi, că și începu să se oțărască la Jukes, reproșîndu-i că trombele de aer [1] ale compartimentului mașinilor funcționează prost. Drept răspuns, Jukes îi făcu semne cu mîna, căutînd să se dezvinovățească, explicîndu-i parcă : „Nu-i pic de vînt, n-am ce să fac, vezi bine și dumneata". Mecanicul însă nici nu voia să-l bage în seamă. Dinții îi luceau fioroși în mijlocul obrazului mînjit. Nu-i păsa că, pentru a face treabă cu descreierații ăia de jos, era nevoit să-i altoiască, dar cum dracu își închipuie oare că s-ar putea menține presiunea în căldările alea afurisite numai cu pumnul ? Așa să-l ajute dumnezeu ! Fără puțin curent nu se poate face nimic. Să ajungă măturător de punte dacă minte ! Mecanicul-șef se tot învîrtea în fața manometrelor de la amiază și făcea un tărăboi nemaipomenit în compartimentul mașinilor. Ce dracu mai păzea Jukes, cocoțat colo, dacă nu-i nici măcar în stare să trimită pe unul din prăpădiții și neghiobii lui de marinari de punte să întoarcă trombele de aer cu fața la vînt ?

După cum se știe, pe *Nan-Shan* relațiile dintre „sala mașinilor" și „punte" erau frățești ; de aceea Jukes se

---

[1] Coșuri prin care instalația de ventilare a navei absoarbe aer proaspăt (n.r.).

aplecă peste parapet şi, cu blîndeţe în glas, îl rugă pe celălalt să nu mai facă atîta gălăgie, căci comandantul se află la celălalt capăt al comenzii. Rebel, mecanicul al doilea îi răspunse că puţin îi pasă de cine se află la celălalt capăt al comenzii. Atunci Jukes, trecînd subit de la calmul său suveran la furie, îl pofti, în termeni nu tocmai cuviincioşi, să pună mîna ca să-şi aranjeze, cum i-o place, porcăriile alea de trombe şi să-şi adune de unde o şti tot vîntul de care un măgar ca el avea nevoie. Mecanicul doi se repezi la tromba de aer de la babord, de parcă ar fi vrut s-o smulgă din loc şi s-o arunce peste bord. Dar, opintindu-se din greu, nu reuşi să urnească gura trombei decît cu cîteva grade. Apoi, complet sleit de efortul făcut, se sprijini de peretele dinapoi al timoneriei ; Jukes se apropie de el.

— Doamne sfinte ! exclamă mecanicul cu glas scăzut.

Îşi înălţă privirea către cer, pentru ca apoi să-şi coboare ochii sticloşi spre orizontul care se ridicase oblic la patruzeci de grade şi care, după ce rămase cîteva secunde agăţat parcă de un clin, îşi reluă încet locul.

— Doamne ! Ptiu ! Ce s-o fi întîmplînd ?

Desfăcîndu-şi ca un compas picioarele sale lungi, Jukes afişă un aer de superioritate.

— De astă dată am băşicat-o, Harry ; barometrul coboară vertiginos, şi ţie-ţi arde de tărăboi...

Cuvîntul „barometru“ aţîţă parcă din nou furia oarbă a mecanicului al doilea. Adunîndu-şi toate puterile, îi spuse lui Jukes, cu glas scăzut, dar plin de arţag, c-ar face bine să-nghită porcăria aia de instrument. Cine dracu avea nevoie de barometrul ăla afurisit? Aburii erau totul, aburii şi presiunea erau în scădere ! Nu mai era de trăit cu fochiştii ăştia prăpădiţi şi cu un mecanic-şef ramolit. Despre partea lui n-avea decît să sară în aer toată şandramaua ; lui nu-i păsa nici atî-

tica ! Părea gata să izbucnească în plîns, dar își reveni și mîrîi :

— Am să le-arăt eu lor... și se depărtă în grabă, nemaioprindu-se decît o clipă în dreptul tambuchiului pentru a ridica pumnul spre cerul din care filtra o lumină ciudată, apoi, cu o înjurătură, dispăru prin deschizătura întunecată.

Cînd se-ntoarse, Jukes zări spinarea încovoiată și urechile mari și roșii ale căpitanului, care se apropiase.

— Mecanicul ăsta e un om foarte violent, zise MacWhirr, fără să se uite la Jukes.

— E totuși un om grozav, mormăi Jukes. Dar, știți, nu reușesc să mențină presiunea, adăugă iute, grăbindu-se să se prindă de parapet, pentru a ține piept balansului.

Luat pe neașteptate, căpitanul MacWhirr își pierdu echilibrul ; făcu cîțiva pași mărunți, apoi, făcînd o mișcare bruscă, se opri lîngă un stîlp de susținere.

— Un mitocan, stărui căpitanul. Dacă nu se astîmpără, voi fi silit să mă descotorosesc de el la prima ocazie.

— Cred că-i din cauza căldurii, spuse Jukes, e o vreme insuportabilă. Sfînt să fii și tot ai înjura. Chiar și aici, afară la aer, mă simt de parcă mi-ar fi capul îmbrobodit într-o pătură de lînă.

Căpitanul MacWhirr ridică ochii :

— Vrei să spui c-ai avut vreodată capul îmbrobodit într-o pătură de lînă ? Ce nevoie ai avut ?

— Vorba vine, domnule căpitan, răspunse Jukes flegmatic.

— Vă cam ia gura pe dinainte pe unii ! Ce-i aia să spui că și sfinții ar înjura ? Aș vrea să nu mai vorbești aiurea. Ce fel de sfînt ar fi acela care ar înjura ? Cred c-ar fi tot atît de sfînt ca și dumneata. Și ce legătură au toate astea cu pătura de lînă ? Sau cu vremea... Pe

mine căldura nu mă face să înjur, aşa-i ? Nu e decît un obicei prost şi-atîta tot. Şi dumneata de ce vorbeşti în felul ăsta ?

După ce înfieră astfel folosirea metaforelor, căpitanul MacWhirr îl electriză pe Jukes cu un mormăit plin de dispreţ, urmat de această explozie de patimă şi ciudă :

— Să mă bată dumnezeu, dar dacă nu s-astîmpără, am să-l concediez !

Incorigibilul Jukes îşi zise : „Doamne sfinte ! Cum s-a mai schimbat moşul ! S-a înfuriat. Nu-ncape îndoială că vremea-i de vină. Înger să fii şi te-ar face arţăgos, darmite dacă n-ai fi decît un biet sfînt !"

Chinezii de pe punte păreau că-s gata să-şi dea sufletul.

La orizont, soarele, al cărui diametru începuse să descrească, mai răspîndea doar o lumină slabă, roşietică, ca şi cum milioanele de veacuri care trecuseră de la ceasul răsăritului i-ar fi sleit şi ultima picătură de viaţă. Dinspre miazănoapte apăru o fîşie de nori groşi de culoare măslinie, sinistră, care sta neclintită, jos lîngă faţa apei, ca un obstacol solid în calea vasului. *Nan-Shan* înainta poticnindu-se, ca un animal sleit de puteri, căruia i-a sunat ceasul. Treptat, luminile arămii ale amurgului se stinseră, şi din beznă se desprinse un roi de stele mari, care prinseră a licări şovăitor ; păreau a fi aproape şi se clătinau şi se legănau de parcă le-ar fi suflat cineva. La ora opt, Jukes intră în camera hărţilor ca să pună la zi jurnalul de bord.

Trecu pe curat, conform conceptului, numărul milelor şi drumul urmat de vas ; sub rubrica „Vîntul", pentru intervalul de la amiază pînă la ora opt seara, scrise de-a curmezişul paginii cuvîntul „Calm". Ruliul monoton şi neîncetat al vasului îl exaspera. Călimara grea aluneca încoace şi-ncolo, evitînd parcă în mod con-

ştient condeiul. În spaţiul cel mare de sub rubrica „Observaţii", Jukes serise „Căldură înăbuşitoare"; apoi, prinzînd tocul între dinţi, ca o lulea, se şterse de năduşeală pe faţă. „Vasul are un ruliu puternic, cauzat de o hulă mare de travers", consemnă el. „Cuvîntul puternic nu-i de-ajuns de tare", gîndi Jukes. Apoi scrise mai departe: „Apus ameninţător, cu o fîşie de nori jos, la orizont, la nord şi la est. Deasupra cer senin."

Cu coatele rezemate de masă şi ţinînd tocul în aer, aruncă o privire afară. Prin cadrul de teck al ferestrei zări stelele avîntîndu-se spre înaltul cerului de smoală; apoi stelele dispărură, făcînd loc unei întunecimi brăzdate de luciri alburii, căci marea era la fel de neagră ca şi cerul şi părea înspumată în depărtări. Apoi, a doua mişcare a ruliului aduse prăbuşirea puzderiei de stele scînteietoare care la prima mişcare evadaseră din cîmpul vizual. Acum nu mai păreau doar simple puncte de foc, crescuseră parcă, devenind nişte discuri mărunte, cu o lucire umedă şi limpede.

Jukes urmări o clipă stelele fugare, apoi scrise: „Ora opt seara. Hula este în creştere. Vasul înaintează cu greu, valurile spală puntea. Culiii au coborît în magazie pentru noapte. Barometrul continuă să coboare." Se opri şi îşi zise: „Poate că n-are să se-ntîmple nimic". Apoi îşi încheie însemnarea, scriind fără şovăire: „Toate semnele arată că se apropie un taifun".

Cînd dădu să iasă, fu nevoit să se dea în lături, pentru a face loc căpitanului MacWhirr, care trecu pragul fără să-i spună nici un cuvînt şi fără să-i facă vreun semn.

— Fii bun şi închide uşa, domnule Jukes! strigă el dinăuntru.

Jukes se-ntoarse ca s-o închidă, mormăind ironic:

— Se teme pesemne să nu ia guturai...

Era de cart, jos. Ardea însă de dorința să stea de vorbă cu semenii săi și de aceea, în trecere, îi spuse voios ofițerului al treilea :

— La urma urmei, vremea nu-i chiar atît de urîtă. Ce zici ?

Ofițerul se mișca în sus și-n jos pe puntea de comandă, acum coborînd cu pași mărunți, acum urcînd anevoie panta instabilă a punții. Auzind vocea lui Jukes, se opri, privi drept înainte, dar nu-i răspunse nimic.

— Ia te uită ! Asta nu-i glumă... spuse Jukes aplecîndu-se, mai-mai să atingă scîndurile punții cu mîna ca să-și păstreze echilibrul.

De astă dată ofițerul al treilea mîrîi nu tocmai binevoitor.

Era un bătrîior sfrijit, cu dinți cariați și spîn. Fusese angajat la repezeală la Șanhai în ziua cînd, din cauza ofițerului al treilea adus din Anglia (care, în împrejurări rămase inexplicabile pentru căpitanul MacWhirr, căzuse de pe bord într-un șlep de cărbuni, acostat de-a lungul vasului, și fusese transportat la spital cu o comoție cerebrală și cu una sau două fracturi), plecarea vasului a fost întîrziată cu trei ore.

Mîrîiala ursuză a ofițerului nu-l supără pe Jukes.

— Trebuie c-o duc minunat acolo, jos, chinezii, spuse el. Au noroc că nava noastră are un ruliu mai dulce decît toate vasele pe care-am fost îmbarcat vreodată. Ce zici ? Valul ăsta n-a fost chiar de lepădat !

— Mai așteaptă puțin, scrîșni ofițerul al treilea.

Cu nasul ascuțit și roșu la vîrf, cu buze subțiri, strînse pungă, și cu un fel de a vorbi scurt și tăios, aproape obraznic, omul ăsta părea în permanență ros de o furie abia stăpînită. Își petrecea timpul liber în cabină, cu ușa închisă. Stătea atît de liniștit acolo, încît

s-ar fi putut crede că adoarme imediat ce intră. Dar marinarul însărcinat să-l scoată la timpul cartului îl găsea întotdeauna lungit pe pat, cu capul pe perna soioasă, cu ochii larg deschişi şi privind întărîtat. Nu scria scrisori şi părea că nu aşteaptă nici o ştire de la nimeni. Pomenise o dată despre West Hartlepool [1], dar cu amărăciune, vorbind despre preţurile de speculă ale unei pensiuni din această localitate. Era un marinar de felul acelora pe care, la nevoie, îi poţi găsi în toate porturile lumii. Oamenii ăştia, deşi destul de pricepuţi, sînt totdeauna lefteri şi, fără a purta stigmatele vreunui viciu, se vede cît de colo că sînt nişte rataţi. Primesc să se îmbarce la nevoie, dar nu se simt legaţi de vasele pe care lucrează, trăind izolaţi, întreţinînd numai relaţii superficiale cu camarazii de bord, cărora nu le împărtăşesc nimic din viaţa lor, apoi subit se decid să părăsească vasul în momentul cel mai nepotrivit şi, fără a-şi lua rămas bun de la cineva, debarcă într-un port uitat de dumnezeu, în care altora le-ar fi frică să petreacă măcar o noapte, ducîndu-şi lada prăpădită, legată straşnic, de parcă ar conţine cine ştie ce comoară, cu aerul c-ar vrea să se scuture de tot ce mai are vreo legătură cu vasul pe care l-au părăsit.

— Mai aşteaptă puţin, repetă el, legănat de valurile uriaşe, rămînînd însă întărîtat, cu spatele la Jukes.

— Vrei să spui c-o să se-ngroaşe gluma? întrebă Jukes cu o curiozitate copilărească.

— Nu vreau să spun nimic! Pe mine nu mă prinzi! răspunse scurt ofiţerul al treilea, cu un soi de mîndrie amestecată cu viclenie şi dispreţ, de parcă, punîndu-i această întrebare, Jukes i-ar fi întins o cursă perfidă. Nu! N-o să reuşiţi nici unul să vă bateţi joc de mine, mormăi el.

---

[1] Orăşel portuar din nord-estul Angliei (n.r.).

Jukes ajunse la concluzia că ofiţerul al treilea era un om hain şi nesuferit şi-i păru din suflet rău că bietul Jack Allen căzuse în şlepul acela de cărbuni.

Bezna ce închidea în depărtare calea vasului era parcă o altă noapte, ce începea dincolo de noaptea înstelată a lumii pămînteşti ; părea genunea neagră, fără aştri, a nemărginirii ce se află la hotarele universului zămislit, spăimîntătoare în nemişcarea ei întrezărită printr-o minusculă crăpătură a sferei scînteietoare, al cărei sîmbure e pămîntul nostru.

— Nu ştiu ce ne aşteaptă acolo ! exclamă Jukes, dar ştiu că mergem drept într-acolo.

— *Dumneata* ai spus asta, întîmpină ofiţerul al treilea, cu spatele la Jukes. Să fim bine înţeleşi, dumneata ai spus-o, nu eu.

— Du-te la dracu, îl repezi Jukes.

Celălalt rîse victorios, repetînd :

— Dumneata ai spus-o.

— Ei, şi dacă am spus-o ?

— Am văzut oameni cu adevărat de ispravă care şi-au găsit beleaua cu comandanţii lor pentru mai puţin lucru decît asta, răspunse exaltat ofiţerul al treilea. O, nu ! Pe mine nu mă prindeţi !

— Pari grijuliu al naibii să nu care cumva să-ţi dai în petic, mormăi Jukes, căruia i se făcuse lehamite de toate aceste absurdităţi. Mie nu mi-ar fi frică să spun ce gîndesc !

— În vreme ce eu... Asta nu-i mare scofală... Desigur ! Sînt un nimic, ştiu bine.

După un interval de oarecare stabilitate, vasul fu scuturat din nou de ruliul tot mai puternic, iar Jukes, preocupat fiind să-şi ţină echilibrul, tăcu. Dar, îndată ce ruliul se mai potoli puţin, spuse :

— Mi se pare cam exagerat. Fie că ne-aşteaptă, fie că nu ne-aşteaptă, oricum, cred c-ar trebui să punem

vasul cu prora la val. Moşul tocmai s-a dus să se odihnească. Mă duc să-i vorbesc, să nu-mi spui pe nume de nu mă duc!

Cînd deschise uşa cabinei, îl găsi pe căpitanul MacWhirr citind o carte. Nu se culcase; stătea în picioare, proptindu-se cu o mînă de marginea bibliotecii; în cealaltă ţinea deschis un volum gros. Lampa din tavan se legăna, cărţile alunecau de la o margine la alta a raftului; barometrul cel lung oscila, smucindu-se şi descriind cercuri neregulate, iar masa îşi schimba în fiece clipă unghiul. Neclintit în mijlocul acestei forfote, căpitanul MacWhirr îl privi peste marginea cărţii şi întrebă:

— Ce s-a întîmplat?

— Hula creşte, domnule căpitan.

— Se simte şi de aici, mormăi el. S-a întîmplat ceva?

Stînjenit de privirea gravă cu care căpitanul îl fixa pe deasupra cărţii, Jukes rînji încurcat.

— Ne tăvăleşte ca pe nişte ciubote vechi, spuse plouat.

— Da! Vreme rea, foarte rea. Dar ce doreşti?

Jukes se zăpăci şi începu s-o scalde:

— Mă gîndesc la pasagerii noştri, bîigui el, ca un om care, ca să nu se înece, se agaţă şi de un pai.

— Ce pasageri? se miră MacWhirr. Care pasageri?

— Păi... chinezii, explică Jukes, care nu mai ştia cum să iasă din încurcătură.

— A, chinezii! De ce nu vorbeşti deslușit? Nu înţelegeam ce vrei să spui. N-am mai auzit pînă azi ca o adunătură de culii să fie numiţi „pasageri". Nu, zău! Pasageri? Ce ţi-a venit?

După ce închise cartea cu arătătorul înăuntru, MacWhirr lăsă braţul jos şi, uitîndu-se nedumerit la el, îl întrebă:

— Ce-i cu chinezii, Jukes ?

Jukes îi dădu drumul de parcă nu s-ar mai fi putut opri :

— Puntea e spălată de valuri la fiecare balans. Mă gîndeam c-ar fi bine să schimbăm cursul, să navigăm cu prora la val cîtva timp. Pînă se liniştește puţin, nu cred să mai ţină mult. Punem capul spre est. N-am văzut vas jucînd pe valuri în felul ăsta...

Stătea în picioare proptit în cadrul uşii. Căpitanul MacWhirr, socotind că biblioteca nu-i oferea un sprijin sigur, îi dădu brusc drumul şi se lăsă pe pat cu toată greutatea.

— Capul spre est ? îngînă el, căznindu-se să se ridice în şezut. Asta ar însemna să deviem cu mai bine de patru puncte !

— Da, domnule căpitan. Cincizeci de grade... Ar fi destul ca să ocolim...

Între timp, căpitanul MacWhirr reuşise să se aşeze. Nu scăpase cartea din mînă şi nici nu pierduse pagina...

— Spre est ? repetă el, din ce în ce mai mirat. Asta-i bună ! Dar ce destinaţie crezi dumneata c-avem ? Ai vrea să deviezi cu cincizeci de grade un vapor nou şi zdravăn de dragul unor chinezi ! Am auzit multe năzdrăvănii pe lumea asta, dar de una ca asta... Dacă nu te-aş cunoaşte, aş zice c-ai băut. Să deviez cu cincizeci de grade... Şi apoi ? Ce să fac ? Probabil să deviez alte cincizeci de grade în sens invers, ca să-mi reiau drumul. Cum ţi-a trecut prin gînd c-am să m-apuc să-ncrucişez cu vaporul ăsta ca şi cum ar fi vreun vas cu pînze ?

— Noroc că nu-i vas cu pînze, exclamă Jukes cu amărăciune, că de mult i-ar fi zburat peste bord tot greementul [1] azi după-amiază.

[1] Ansamblul catargelor unei nave (n.r.).

— Da, desigur ! Şi dumneata n-ai fi avut altceva de făcut decît să stai să-l priveşti cum zboară, adăugă căpitanul enervat. Nu bate vîntul, zici ?

— Nu bate, domnule căpitan, dar cu siguranţă se apropie ceva... ceva neobişnuit.

— Se poate. Şi crezi c-ar trebui să mă feresc din calea acestei vremi parşive...

Căpitanul MacWhirr vorbea pe un ton cît se poate de firesc. Privea însă ţintă la linoleumul de pe podea, aşa că nu băgă de seamă nici stupefacţia dintîi a lui Jukes, nici amestecul de obidă şi de respect ce i se citea acum pe faţă.

— Ei bine ! Vezi cartea asta ? continuă el cu glas cumpănit, lovindu-se pe coapsă cu cartea închisă. Am citit capitolul despre furtuni.

Într-adevăr, tocmai citise capitolul despre furtuni. Totuşi nu intenţia de a lua cartea îl adusese în camera hărţilor. Dar plutea ceva în aer, ceva care-l făcuse pe *steward* s-aducă cizmele şi impermeabilul căpitanului în camera hărţilor, fără să fi primit vreun ordin, şi acel ceva îl determinase să-şi îndrepte mîna spre raft. Fără a-şi pierde timpul ca să se aşeze, făcînd un efort conştient, se cufundă în terminologia savantă a cărţii, rătăcind printre „fronturile de înaintare“, „semicercurile periculoase“ şi „cuadranţii la dreapta şi la stînga“, şi urmărind „curbele traiectoriilor“, „poziţia probabilă a nucleului“, „schimbările în direcţia vîntului“ şi indicaţiile barometrului. Căuta să reţină din toate acestea ceva care să-i fie de folos în situaţia în care se găsea ; dar, în cele din urmă, puhoiul acesta de cuvinte şi sfaturi îl scoase din răbdare. Prea multă imaginaţie şi prea multe presupuneri fără nici o urmă de certitudine.

— N-am văzut nerozie mai mare ca asta, Jukes ! Dacă ar fi să crezi tot ce scrie aici, ar trebui mai tot timpul să umbli să eviţi vremea rea, spuse căpitanul.

Şi din nou se lovi cu cartea pe coapsă. Jukes deschise gura, dar nu spuse nimic.

— Auzi ! Să dai din colţ în colţ ca să ocoleşti vremea rea ! Poţi dumneata să pricepi aşa ceva, domnule Jukes ? Asta-i curată nebunie ! exclamă căpitanul sacadat, privind cu luare-aminte podeaua. S-ar zice că e o carte scrisă de vreo babă. Îmi stă mintea-n loc. Dacă ce stă scris acolo ar fi bun la ceva, ar însemna să schimb imediat direcţia, să navighez la dracu-n praznic, ca s-ajung apoi la Fuciou pe la nord, după ce se va fi potolit furtuna asta, care cică ar sta în calea noastră. Pe la nord ! Înţelegi, Jukes ? Trei sute de mile de parcurs în plus şi pe deasupra costul unui consum suplimentar de cărbuni ! N-aş face una ca asta, Jukes, nici dacă fiece cuvînt din carte ar fi literă de evanghelie. Să nu-ţi închipui că...

Jukes se minuna în tăcere de această neaşteptată explozie de sentimente şi elocvenţă.

— Adevărul e că nu poţi şti dacă autorul are sau nu dreptate. De unde să ştii cu ce fel de furtună ai a face înainte de-a da cu nasul de ea ? Autorul nu se află aci, la bord, nu-i aşa ? Foarte bine. Aici spune că nucleul furtunilor este la opt carturi faţă de direcţia vîntului ; noi însă n-avem nici un pic de vînt, cu toate că barometrul scade. Unde dracu e centrul în cazul ăsta ?

— O să se pornească şi vîntul îndată, bolborosi Jukes.

— N-are decît să pornească, zise MacWhirr demn, dar indignat. Ţi-am spus astea, Jukes, ca să-ţi arăt că nu poţi să le găseşti toate la carte. Toate aceste reguli — pentru ocolirea brizelor şi pentru a te feri din calea vîntului — dacă le cîntăreşti cu bun-simţ, îmi par nebunie curată.

Își ridică ochii și, întîlnind privirea plină de îndoieli a lui Jukes, încercă să dea un exemplu care să-i ilustreze ideile :

— Sînt aproape tot atît de nebunești ca și năstrușnica dumitale idee de a merge nu știu cît cu prora la val, pentru a-i face pe chinezi să se simtă mai bine. Asta cînd, de fapt, n-avem altă obligație decît să-i debarcăm la Fuciou, vineri înainte de amiază. Dacă vremea rea are să mă întîrzie, nu face nimic. Jurnalul de bord are să spună adevărul în privința vremii. Închipuie-ți însă că mă abat din cale și sosesc cu o întîrziere de două zile și mi se pune întrebarea : „Unde-ai fost tot timpul ăsta, căpitane ?" Ce-am să le pot răspunde ? „Am schimbat cursul, ca să ocolesc vremea rea !" am să le spun eu. „Trebuie să fi fost tare rea", vor spune ei. „Nu știu, va trebui să le răspund, pentru că am ocolit-o." Îți dai seama, Jukes ? M-am gîndit la lucrurile astea toată după-amiaza.

Își ridică din nou privirea obtuză și ștearsă. Nimeni nu-l auzise vreodată rostind atîtea cuvinte în șir. Cu brațele întinse, în cadrul ușii, Jukes arăta ca un om poftit să fie martor la o minune. O uimire nemărginită îi umplea ochii, în timp ce întreaga lui atitudine exprima îndoială.

— Furtuna-i furtună, Jukes, reluă căpitanul, iar un vapor zdravăn trebuie să-i țină piept. Furtunile umblă așa, aiurea, prin lume, și singurul lucru de făcut este să le înfrunți, fără să te încurci în ceea ce căpitanul Wilson de pe *Melita* numește „strategia furtunilor". L-am auzit deunăzi, pe uscat, perorînd despre acest subiect unor căpitani așezați la o masă vecină. După părerea mea le-a spus numai absurdități. Le-a povestit cum păcălise o furtună teribilă, cred că așa a spus, și cum a reușit să se țină tot timpul la cincizeci de mile de ea. Numea asta un succes remarcabil. Cum a ajuns

să știe că la cincizeci de mile distanță a fost o furtună teribilă, asta nu pot înțelege ! Aveam impresia că ascult vorbele unui nebun. Îl credeam pe căpitanul Wilson destul de experimentat ca să nu vorbească asemenea baliverne !...

Căpitanul MacWhirr se opri o clipă și apoi spuse :

— Ești liber, Jukes ?

Jukes tresări.

— Da, domnule căpitan.

— Dă ordin să mă cheme la cea mai mică schimbare.

După ce se răsuci ca să pună cartea la loc și-și așeză picioarele pe cușetă, adăugă :

— Și, te rog, închide bine ușa, ca să nu se mai deschidă. Nu pot suferi o ușă care se trîntește. Mizerabile broaște au mai montat pe acest vas !

Căpitanul MacWhirr închise ochii. Voia să se odihnească. Era obosit și simțea în cap un fel de vid cum se întîmplă uneori după o discuție obositoare în cursul căreia ai expus o credință sau o convingere, formată de-a lungul unui șir de ani de meditație. De fapt făcuse, fără să-și dea seama, o mărturisire de credință, și Jukes, după ce închise ușa, se opri și se scărpină după ureche.

Căpitanul MacWhirr deschise ochii. I se păru că dormise. Ce-o fi zgomotul ăsta ? Vîntul ? De ce nu-l chemaseră ? Lampa se legăna, barometrul oscila, descriind cercuri ; masa își schimba în fiecare clipă înclinarea ; o pereche de cizme marinărești, noi, cu carîmbul îndoit, trecu lunecînd pe lîngă cușetă. Căpitanul întinse iute brațul și însfăcă una.

În deschizătura ușii se ivi chipul lui Jukes, foarte aprins și cu ochi rătăciți. Flacăra lămpii pîlpîi, o hîrtie își luă zborul și un curent rece îl învălui pe căpitanul MacWhirr. Trăgîndu-și cizma, aruncă o privire întrebătoare spre fața congestionată a lui Jukes.

— A izbucnit așa, deodată... răcni Jukes, acum cinci minute...

Capul dispăru, ușa trosni și, în aceeași clipă, se auzi plesnetul unui val și apoi un răpăit puternic în fața ușii ; ai fi zis că cineva aruncase dintr-o dată o găleată cu plumb topit pe puntea de comandă. Vibrațiile de afară erau dominate acum de un șuierat ascuțit. Prin camera hărților, de obicei îmbîcsită, vîntul sufla ca într-un șopron. Căpitanul MacWhirr înșfăcă de carîmb și cealaltă cizmă, care aluneca pe podea. Deși nu era cîtuși de puțin tulburat, căpitanul nu nimeri dintr-o dată gura cizmei pentru a se încălța. Pantofii pe care îi descălțase se rostogoleau de la un capăt al cabinei la celălalt, săltînd unul peste altul ca niște căței jucăuși. Cînd se ridică, dădu cu piciorul după ei, dar fără succes.

Apoi fandă pentru a ajunge la impermeabilul pe care-l îmbrăcă cu smucituri, împleticindu-se prin cabina strîmtă. Grav, cu picioarele crăcănate și cu gîtul întins, încerca, cu degetele lui groase, care tremurau ușor, să-și lege sub bărbie șireturile glugii. Făcea toate mișcările pe care le face o femeie cînd își potrivește pălăria în fața oglinzii, ascultînd însă atent, așteptînd parcă dintr-un moment într-altul să se audă strigat în mijlocul rumorii, care pusese stăpînire pe vas. În timp ce se pregătise să iasă din cabină pentru a înfrunta primejdia, zgomotul se întețise. Larma devenise asurzitoare ; era vuietul vîntului îmbinat cu tunetul valurilor și cu o vibrație adîncă și prelungită a aerului, asemănătoare bătăilor unei uriașe tobe aflate departe, care dădea furtunii semnalul de atac.

Masiv, stîngaci și inform în echipamentul său de luptă, se opri o clipă, atent și congestionat, sub lumina lămpii.

— E lată, șopti el.

Cînd dădu să deschidă uşa, vîntul i-o smulse. MacWhirr, care se ţinea de clanţă, fu tîrît peste prag şi se văzu nevoit să se ia la trîntă cu vîntul pentru a închide uşa. În ultima clipă, o trîmbă de aer se năpusti înăuntru şi stinse lampa.

În faţa vasului plutea o beznă de nepătruns peste lumina albă a fulgerelor ; la tribord, cîteva stele ciudate se plecau, tremurătoare şi palide, deasupra imensităţii frămîntate, lucind stins ca printr-o perdea de fum.

Pe puntea de comandă se întrezărea un pîlc de oameni care munceau din greu, şi capetele şi umerii lor se puteau deosebi uneori în lumina tulbure ce filtra prin ferestrele timoneriei, peste care se proiectau din cînd în cînd umbre întunecate. Vocile oamenilor de acolo ajungeau pînă la el sfîşiate de vijelie — frînturi de strigăte lugubre prinse în zbor. Deodată, Jukes se ivi lîngă el, urlînd, cu capul în piept :

— Băieţi... puneţi... obloanele comenzii... geamurile... mi-e teamă... să se spargă...

Jukes, la rîndul lui, auzi vocea comandantului, care-l dojenea :

— S-a întîmplat... ţi-am spus... orice... să mă cheme...

Cu glasul înăbuşit de tumult, Jukes încercă să explice :

— Adiere slabă... rămas... comandă... deodată... de la nord-est... întors... credeam că... sigur... aţi auzit...

Intrară la adăpost sub tendă [1], unde reuşiră să se înţeleagă, strigînd unul la altul ca doi oameni care se ceartă :

— Am chemat oamenii să astupe gurile trombelor. Noroc c-am rămas pe punte. Nu credeam că aţi putea dormi, şi-atunci... Ce-aţi spus, domnule căpitan ? Poftim ?

---

[1] Apărătoare de pînză împotriva soarelui sau ploii întinsă pe puntea unei nave (n.r.).

— Nimic, strigă căpitanul MacWhirr. Am spus : bine, bine !

— Doamne sfinte ! Am păţit-o de data asta ! urlă Jukes.

— N-ai schimbat direcţia ? strigă MacWhirr.

— Nu, domnule căpitan ! Desigur că nu. Am primit vîntul drept în faţă, acum şi valurile şi-au schimbat direcţia.

Prora căzu în gol, după care urmă o izbitură, de parcă vasul ar fi lovit cu etrava [1] un corp solid. O clipă de linişte, şi apoi o jerbă de picături de apă le biciui obrazul.

— Ţine direcţia de mers cît poţi ! răcni căpitanul MacWhirr.

Pînă ce Jukes reuşi să se dezmeticească şi să-şi şteargă ochii de apa sărată, toate stelele pieriseră de pe cer.

III

Jukes era la fel de curajos ca oricare dintre tinerii secunzi care se găsesc cu duzina pe toate mările lumii ; deşi căzu buimăcit de nemaipomenita violenţă a primei rafale, îşi reveni îndată şi scoase echipajul să blocheze şi să călăfătuiască toate deschizăturile punţii, care nu fuseseră astupate de cu seară. Cu vocea lui tînără şi puternică, conducea operaţia, îmbărbătîndu-şi oamenii :

— Hai, băieţi ! Puneţi mîna ! Mai repede !

În acelaşi timp îşi spunea : „Mă aşteptasem la asta".

Totodată începu să-şi dea seama că ceea ce se întîmpla îi depăşea toate aşteptările. De la prima adiere care-i mîngîiase faţa, furtuna crescuse în intensitate, atingînd violenţa unei avalanşe. Valuri mari se spărgeau, împroşcînd vasul, de la proră la pupă, cu jerbe de apă. Apoi, întrerupîndu-şi deodată ruliul uniform,

---

[1] Piesă situată la prova navelor (n.r.).

Nan-Shan începu să zvîcnească şi să salte ca şi cum ar fi căpiat de frică.

Jukes se gîndi : „Nu-i glumă !" În timp ce zbiera dîndu-i explicaţii căpitanului, întunericul nopţii căzu, lăsîndu-se ca o perdea în faţa ochilor lor. Părea că toate luminile lumii s-au stins. Fără să se întrebe de ce, Jukes era mulţumit să-l ştie pe căpitan aproape ; se simţea uşurat de parcă prin simplul fapt că venise pe punte omul acesta ar fi luat asupra sa toată povara furtunii. Căci ăsta este prestigiul şi astea sînt privilegiile şi răspunderile comandantului.

Căpitanul MacWhirr însă nu putea aştepta asemenea uşurare de la nimeni pe lume, căci astea sînt singurătatea şi izolarea comandantului. Privea cu acea privire cercetătoare a marinarului care se uită în vînt ca şi cum s-ar uita în ochii unui adversar, căutînd să-i descopere intenţiile ascunse, iscodind ţinta şi puterea asaltului. Din nemărginirea întunericului, vîntul se năpustea asupra lui năprasnic. MacWhirr simţea sub picioare neliniştea vasului său ; de văzut, nu-i mai putea vedea nici umbra. Ar fi vrut să facă ceva, dar aştepta împietrit, cuprins de neputinţa orbului.

Pentru el nu era nefiresc să tacă nici ziua, nici noaptea. Lîngă el, Jukes strigă cu vioiciune, prin vijelie :

— Ce-a fost mai greu a trecut, mi se pare !

Un fulger slab pîlpîi în jurul lor, ca o lumină proiectată într-o peşteră, într-o tainiţă neagră pardosită cu valuri înspumate.

Pentru o clipă, perdeaua sfîşiată a norilor, conturul vasului smucit de furtună şi siluetele negre ale marinarilor, surprinşi pe punte, cu capetele plecate, ca încremenite, se profilară în licărirea sinistră. Apoi întunericul înghiţi din nou totul, după care urmă urgia.

Ceva cumplit şi fulgerător, parcă mînia lumii întregi, se prăvăli asupra lor. Izbitura zdruncină întreg vasul,

şi apa năvăli în şuvoaie uriaşe ca după aruncarea în aer a unui imens baraj. Într-o clipită, oamenii se pierdură unii de alţii. În asta constă puterea destructivă a marilor furtuni : rupe şi izolează omul de semenii săi. Un cutremur, o prăbuşire, o avalanşă lovesc întîmplător şi fără patimă. Uraganul atacă pe fiecare în parte, ca pe un duşman personal, îl înlănţuie, îl înfricoşează, îi ia minţile.

Jukes fu smuls de lîngă comandantul său ; prins în braţele vîrtejului, se simţi parcă purtat departe, prin aer. Parcă pierduse totul, chiar şi facultatea de a gîndi ; mîna lui întîlni unul din stîlpii parapetului. Calvarul nu-i fu uşurat de tendinţa de-a pune la îndoială realitatea celor întîmplate. Deşi tînăr, avusese nu o dată prilejul de a înfrunta vremea rea şi socotea că are destulă imaginaţie ca să-şi poată închipui şi cea mai rea furtună cu putinţă ; totuşi ceea ce se întîmpla acum întrecea orice închipuire şi nu-i venea să creadă că un vas, oricare ar fi el, ar putea ţine piept unei asemenea dezlănţuiri. De n-ar fi fost atît de absorbit de lupta istovitoare împotriva forţei care încerca să-l smulgă de pe punte, s-ar fi îndoit chiar de existenţa sa însăşi. Pe deasupra, senzaţia că era gata să se înece sau să se sufoce şi zgîlţîirea sălbatică la care era supus veniră să-i întărească credinţa că mai trăieşte.

I se păru că stă aşa, agăţat de stîlp, singur şi nenorocit, de o veşnicie. Ploaia şiroia pe el, acoperindu-l ca o pînză rece. Abia mai putea să răsufle. Apa pe care o înghiţea uneori era dulce, alteori sărată. Mai tot timpul ţinea ochii închişi, de teamă ca elementele dezlănţuite să nu-i răpească vederea. Cînd se încumeta să mai clipească o dată furiş, găsea o mîngîiere în lumina verde de la tribord, care licărea slab prin ploaie şi prin stropii spulberaţi din crestele valurilor. Tocmai o privea cum îşi îndrepta razele spre marea dezlănţuită, cînd

un val înalt o stinse. Avusese doar timpul să întrezărească creasta valului rostogolindu-se, adăugînd huietul său la înfiorătoarea larmă a oceanului, cînd, deodată, stîlpul de care braţele lui erau încleştate fu smuls din loc ; căzu pe spate şi apoi se simţi purtat în sus de valuri.

Primul gînd ce-i veni în minte fu că Marea Chinei se revărsase pe punte. Ajunse apoi la concluzia mai probabilă că fusese aruncat peste bord. Între timp se simţea jucăria talazurilor care-l izbeau, îl aruncau şi-l răsuceau, iar el repeta neîncetat în gînd : „Doamne-dumnezeule ! Doamne-dumnezeule ! Doamne-dumnezeule !"

Apoi, răzvrătindu-se subit împotriva nenorocirii şi desperării, luă hotărîrea temerară de a se salva. Începu să se zbată. Dar, după cîteva mişcări, îşi dădu seama că se încurcase în ceva care părea să aibă chip omenesc, impermeabil şi cizme. Căută cu desperare să se agaţe de ele, le apucă, le scăpă, apoi din nou le apucă, pentru ca în cele din urmă să se simtă prins de nişte braţe puternice. La rîndul său, îmbrăţişă o făptură masivă, bine legată. Îşi regăsise căpitanul.

Un timp se rostogoliră îmbrăţişaţi. Pe neaşteptate, puhoiul îi trînti de peretele timoneriei. Zdruncinaţi şi gîfîind, se ridicară, clătinîndu-se în bătaia vîntului, şi îşi căutară sprijin.

Jukes era revoltat de parcă i s-ar fi adus o ofensă nemaipomenită. Episodul acesta îi zdruncinase încrederea în sine. Fără nici un rost începu să strige către omul pe care-l simţea alături în bezna duşmănoasă :

— Dumneavoastră sînteţi, domnule căpitan ? Dumneavoastră sînteţi ?

Şi continuă să strige pînă simţi că îi plesnesc tîmplele. Auzi apoi, parcă de la o mare depărtare, o voce, care striga supărată un singur cuvînt de răspuns :

— Da !

Apoi puntea de comandă fu măturată de alte valuri uriaşe. Primi lovitura lor drept în cap, fără a se apăra, cu amîndouă mîinile încleştate de parapet.

Salturile nebuneşti ale vasului vădeau o jalnică neputinţă. Plonja parcă în gol, şi de fiece dată părea că se izbeşte de un zid. Ruliul îl canarisea[1] cînd într-o parte, cînd într-alta, şi mişcarea de revenire era atît de violentă, încît vasul tremura cum tremură carnea unui om bătut cu varga. Furtuna se zbătea, urlînd în imensitatea întunericului, ca şi cum lumea întreagă n-ar fi fost decît un hău negru. Uneori vîntul sufla atît de turbat, încît vasul părea apucat de un braţ uriaş, care-l ridica şi-l ţinea suspendat în aer o clipă, pradă unui fior ce-i scutura toate încheieturile. Apoi vasul îşi relua salturile bezmetice, de parcă ar fi fost aruncat într-un cazan în clocot. Jukes se strădui să-şi adune minţile, să judece calm lucrurile.

Răscolită de vijelie, marea se năpustea din nou, îmbrăcînd prora şi pupa lui *Nan-Shan* în spume albe ca zăpada, care se întindeau departe în noapte, dincolo de borduri. Sub norii întunecoşi, pe pînza apelor învolburate cu scînteieri albastre, căpitanul MacWhirr deosebi cîteva puncte negre ca abanosul, tambuchiurile, spiraiurile acoperite cu scînduri, capetele vinciurilor, piciorul unui catarg. Asta era tot ce se mai vedea din vasul lui : suprastructura centrală, peste care se înălţa puntea de comandă, pe care se aflau el şi secundul, precum şi timoneria, bine închisă, în care un om ţinea strîns timona, temîndu-se să nu fie măturat de pe punte cu timonerie cu tot. Această suprastructură semăna cu o stîncă în timpul refluxului, cu o stîncă pierdută în larg, asediată, bătută şi apoi învinsă de valurile mării ; semăna cu o stîncă înconjurată de talazuri, de care

[1] A înclina transversal (n.r.).

naufragiaţii se mai agaţă o clipă înainte de a abandona lupta, dar se ridica, se cufunda şi se zbuciuma neîncetat, de parcă ar fi fost ruptă de la ţărm şi ar fi plutit în mod miraculos pe mare.

Cu o oarbă furie destructivă, furtuna pustia tot ce era pe *Nan-Shan* : vela de capă [1] fusese ruptă, tenziile fuseseră smulse, puntea de comandă era curăţată, balustradele îndoite, prelatele zdrenţuite, semnalizatoarele zdrobite, iar două dintre bărcile de salvare dispăruseră, nevăzute şi neauzite, topite parcă în vîrtejul valurilor. Abia într-un tîrziu, cînd un alt val înspumat se năpusti asupra suprastructurii, Jukes zări, decupate în întuneric, cele două perechi de gruie [2], goale, negre şi sinistre. De unul spînzura, legănîndu-se, un palanc greu de fier, de celălalt flutura o parîmă ruptă. Şi Jukes pricepu pe loc ce se întîmplase la mai puţin de trei metri în spatele lui.

Bîjbîind, întoarse capul şi căută urechea comandantului ; în cele din urmă buzele sale o găsiră — mare, moale şi udă. Strigă agitat :

— Au dispărut bărcile, domnule căpitan.

Auzi atunci din nou acea voce fermă, dar slabă, care suna atît de liniştitor în mijlocul vîltorii, încît părea să vină de dincolo de împărăţia neagră a furtunii, de pe un îndepărtat ţărm al păcii ; auzi din nou o voce omenească, gînguritul acela pe cît de blînd, pe atît de stăruitor, în stare să exprime o mulţime nesfîrşită de gînduri, ţeluri şi hotărîri, capabilă să insufle încredere chiar şi în ziua judecăţii de apoi. Auzi din nou acea voce care, de departe, de foarte departe îi striga :

— Nu face nimic...

---

[1] Velă mică, triunghiulară, care se ridică pe catargul principal pe timp de furtună (n.r.).

[2] Dispozitiv pentru lansarea bărcilor pe apă şi pentru ridicarea lor pe puntea navei (n.r.).

Lui Jukes i se păru că nu fusese înţeles.

— Bărcile, am zis bărcile... bărcile noastre, domnule căpitan! Au dispărut două.

De la o palmă, şi totuşi parcă de foarte departe, aceeaşi voce îi răspunse înţelepţeşte:

— N-avem ce face.

Deşi căpitanul MacWhirr nu-şi întorsese faţa spre interlocutorul său, acesta totuşi mai prinse cîteva cuvinte întretăiate de vînt:

— Nu se poate... aştepţi... altceva... cînd treci prin... ca asta... Trebuie să laşi ceva... normal...

Jukes continuă să asculte, dar asta fu tot. Era tot ce avea de spus căpitanul MacWhirr. Jukes mai degrabă îşi închipuia decît vedea spatele lat şi încovoiat al căpitanului, care se afla în faţa sa. O beznă de nepătruns se lăsase peste licăririle fantomatice ale mării. Convingerea că nu mai era nimic de făcut puse stăpînire pe Jukes.

De nu s-ar rupe cîrma, de n-ar plesni puntea, sau vreun tambuchi, sub povara imensă a talazurilor, de nu i-ar lăsa maşinile, de-ar reuşi să ţină direcţia, în ciuda vîntului năprasnic, şi mai ales dacă nu i-ar înghiţi vreunul din acele uriaşe valuri înspumate, care se prăvăleau peste bord, atunci, da, ar exista poate o şansă să scape. Dar în fundul inimii lui se ridică deodată un glas care-i spunea că *Nan-Shan* e pierdut.

„S-a terminat", îşi zise, frămîntîndu-se de parcă ar fi descoperit un sens nou în aceste cuvinte. Nu încăpea nici o îndoială, unul din aceste lucruri avea să se întîmple. Era inevitabil şi nu era nimic de făcut. Echipajul era neputincios, iar vasul nu putea să mai reziste mult. Prea era cumplită vremea.

Jukes simţi un braţ vînjos care-l cuprindea de umeri; răspunse prompt şi judicios, apucîndu-l de mijloc pe căpitan.

Sprijinindu-se reciproc împotriva vîntului, rămaseră astfel îmbrăţişaţi în noaptea oarbă, obraz lîngă obraz, fiecare cu buzele aproape de urechea celuilalt, ca două carene legate cap la cap.

Jukes auzi atunci vocea comandantului. Nu era mai puternică, răsuna însă ceva mai aproape, păşise parcă spre dînsul prin larma asurzitoare a vijeliei şi se apropiase aducînd cu ea liniştea ciudată răspîndită de un nimb luminos.

— Ştii unde ne sînt oamenii ? îl întrebase vocea, destul de distinct, dar totuşi înfundat, biruind vîntul, dar într-o clipă fu risipită departe de Jukes.

Jukes nu ştia. Erau toţi pe punte în momentul cînd greul lovise vasul. Habar n-avea unde se adăpostiseră. Nu se vedeau nicăieri şi de fapt nu era nici o pagubă, că tot nu puteau face nimic acum. Totuşi întrebarea îl alarmă.

— Aveţi nevoie de ei, domnule căpitan ? strigă el neliniştit.

— Ar trebui să ştiu, spuse căpitanul. Ţin'te bine !

Se ţinură bine amîndoi. Cu o furie turbată, vîntul năvăli din nou, imobilizînd vasul. Urmară clipe înspăimîntătoare : în timp ce vasul se clătina uşor şi repede, ca un leagăn de copil, o nesfîrşită trîmbă de aer trecu peste el cu o iuţeală pustiitoare, gonind parcă de departe, din bezna pămîntului.

Sufocaţi, cu ochii închişi, se încleştară mai tare. O coloană de apă, care, judecînd după grozăvia loviturii, gonise înaltă, uriaş de înaltă, prin întunericul nopţii, izbindu-se de bord, se prăvăli strivitoare pe puntea de comandă.

O picătură din acest potop de apă, un strop doar, îi acoperi deodată, umplîndu-le gura, urechile şi nările cu apă sărată, le smulse podeaua de sub picioare, le răsuci braţele, pentru ca apoi, clocotind, să le treacă

pe sub bărbie. Cînd deschiseră ochii, văzură munţi de spumă, care se rostogoleau printre ce păreau a fi rămăşiţele unei nave. De bună seamă, înfrînt, vasul se scufunda. În faţa teribilei lovituri şi inimile lor se înclinară. Dar brusc vasul se ridică, reluîndu-şi salturile desperate, vrînd parcă să scape dintre ruine.

Din toate părţile, din beznă, marea se repezea asupra lui, pentru a-l ţine în loc şi a-l trage la fund. Era îndîrjită şi lovea cu sălbăticie, iar vasul era canonit ca o fiinţă vie, lăsată pradă unei mulţimi turbate: era înghiontit fără milă, tăvălit, zvîrlit în sus, dat de pămînt, călcat în picioare.

Asurziţi de mugetul vîntului, ameţiţi de puterea lui, căpitanul şi Jukes stăteau încleştaţi; imensa frămîntare din jurul lor, asemeni unei explozii de pasiuni nestăpînite, le tulburase profund sufletele. Un urlet sălbatic, înspăimîntător, unul din acele urlete care sfîşie cîteodată mugetul continuu al uraganelor trecu deasupra vasului ca o pasăre de pradă. Căutînd parcă să domine acest urlet, Jukes strigă:

— Credeţi că mai scapă?

Strigătul izbucnise fără voie din pieptul lui, aşa cum fără voie ţîşnesc gîndurile în minte, şi nici nu-l auzi. Dar într-o clipă se risipiră toate — gîndul, intenţia, sforţarea — vibraţiile surde ale glasului său fiind înghiţite de furtună.

Nu aştepta nici un răspuns. Nu aştepta absolut nimic. Căci oare ce răspuns i s-ar fi putut da? Şi, totuşi, după un răstimp, spre uimirea lui, îi ajunse la ureche glasul acela blînd, stăruitor, un sunet pirpiriu, care înfrunta giganticul tumult:

— S-ar putea!

Era un ţipăt înăbuşit, abia auzit, mai slab decît o şoaptă. Apoi vocea se auzi din nou, pe jumătate acope-

rită de zgomotele furtunii, luptînd ca un vas împotriva urgiei valurilor :

— Să sperăm că da ! strigă vocea aceea plăpîndă, singuratică, dar inflexibilă și parcă străină de orice speranță și de orice frică.

Cuvintele se-nșirau incoherent :

— Vasul... Așa ceva... Niciodată... În orice caz... va fi bine...

Jukes renunță.

Apoi, de parcă ar fi găsit un tertip pentru a înfrunta furtuna, vocea deveni mai vîrtoasă, ultimele cuvinte fiind rostite mai apăsat, mai deslușit :

— Să facem ce putem... constructorii... oameni de ispravă... Trebuie încercat... mașinile... Rout... om de ispravă...

Căpitanul MacWhirr ridică brațul de pe umărul lui Jukes, și din clipa aceea încetă să mai existe pentru secundul său, atît era de neagră noaptea. După ce-și încordase toți mușchii, Jukes rămase deodată mahmur, fără vlagă. Îi era rău și, totodată, pica de somn, era sleit de atîta scuturătură și canon. Vîntul îl înhățase și căuta să-i smulgă capul de pe umeri ; hainele-i, ude leoarcă, atîrnau pe el ca de plumb și erau reci ca o armură de gheață. Tremura de frig. Rămase așa timp îndelungat. Cu mîinile încleștate pe parapet, alunecă încet spre adîncurile inerției. Absorbit de gînduri fără șir despre propria lui persoană, simțind o atingere în dreptul genunchilor, sări ca ars.

Se trezi proiectat în spatele căpitanului MacWhirr, dar acesta nici nu se clinti. Apoi o mînă îl apucă de pulpă. Furtuna se domolise puțin, pentru ca vîntul să-și adune puterile. Jukes simți niște mîini care-l pipăiau. Era șeful de echipaj. Recunoscu mîinile lui mari și groase, care păreau să aparțină unei alte spețe umane.

Șeful de echipaj, care ajunsese la comandă tîrîndu-se

în patru labe, ca să nu-l dărîme vîntul, dăduse cu capul de picioarele secundului. Bîjbîind în întuneric, explorase persoana lui Jukes de jos în sus, pipăindu-l cu prudenţă şi respect, cum se cuvine să procedeze un subaltern.

Era un marinar scund, urît şi ursuz, cam de vreo cincizeci de ani. Avea păr aspru şi cărunt pe piept, picioare scurte şi braţe lungi ; aducea cu un cimpanzeu bătrîn. Avea o forţă herculeană ; cele mai grele obiecte păreau a fi jucării în braţele sale păroase, în mîinile sale umflate ca nişte mănuşi de box. Afară de firele de păr alb de pe piept, afară de atitudinea sa ameninţătoare şi de vocea lui aspră, nu avea nici una din însuşirile cerute de gradul său. Bunătatea lui se învecina cu prostia. Oamenii făceau din el ce voiau, era binevoitor şi vorbăreţ şi n-avea pic de iniţiativă. Pentru toate acestea nu prea era pe placul lui Jukes. În ciuda părerii lui Jukes, căpitanul MacWhirr îl considera un subofiţer de nădejde.

Se ridică în picioare, agăţîndu-se timid de vestonul lui Jukes, de teama uraganului.

— Ce s-a întîmplat, ce-ţi veni ? răcni Jukes enervat.

„Ce-o fi căutînd pîrlitul ăsta de bosman [1] pe puntea de comandă ?" se-ntreba Jukes, căruia taifunul îi măcinase nervii. Deşi de neînţeles, urletele răguşite ale şefului de echipaj păreau să exprime o vie satisfacţie. Nu încăpea nici o îndoială. Caraghiosul acesta bătrîn se bucura de ceva.

Între timp, cealaltă mînă a şefului de echipaj dibuise alt trup, căci, cu o voce schimbată, întrebă :

— Dumneavoastră sînteţi, domnule căpitan ? Dumneavoastră sînteţi ?

Vîntul îi acoperi vocea.

— Da, urlă căpitanul MacWhirr.

---

[1] Şef de echipaj (n.r.).

IV

Din răcnetele şefului de echipaj, căpitanul MacWhirr nu reuşi să culeagă decît o ştire ciudată : „Chinezii de la puntea intermediară au luat-o razna, domnule căpitan !"

Stînd în partea din care bătea vîntul, Jukes îi auzea pe cei doi interlocutori, care strigau la doi paşi de dînsul, aşa cum se aud la ţară, în liniştea nopţii, doi oameni care vorbesc de la un capăt la celălalt al tarlalei. Auzi strigătele exasperate ale căpitanului :

— Cum ? Ceee ?

Apoi răspunsul dat de celălalt, urlînd răguşit :

— Toţi... i-am văzut cu ochii mei... Un spectacol înfiorător... am venit... să vă spun... domnule căpitan...

Jukes asculta cu indiferenţă. Furia uraganului îl convinsese parcă de inutilitatea oricărei acţiuni. Fiind foarte tînăr, era atît de absorbit de dorinţa de a se pregăti sufleteşte pentru ce ar fi putut urma, încît pînă şi gîndul de a întreprinde vreo acţiune îi era nesuferit. Nu îi era frică, îşi dădea bine seama de acest lucru, deoarece, deşi convins că nu avea să supravieţuiască pînă a doua zi, rămăsese netulburat.

Acestea sînt momente de pasivitate şi chiar oamenii cei mai curajoşi au asemenea momente. Numeroşi ofiţeri de marină îşi amintesc, desigur, cazuri în care echipaje întregi au căzut brusc pradă unei asemenea letargii nefaste. Jukes nu avea însă cine ştie ce experienţă nici în privinţa oamenilor, nici a furtunilor. Se considera un om calm, perfect calm, în realitate era mai degrabă demoralizat, dar nu în aşa măsură încît să-i fie ruşine de el însuşi.

Era, de fapt, un fel de amorţeală a cugetului. Este efectul tensiunii îndelungate, foarte îndelungate, pe care o impun furtuna şi aşteptarea fără de sfîrşit a unei catastrofe, care pare iminentă în fiece clipă. Simplul fapt

de a trăi în mijlocul unor frămîntări excesive macină puterile şi dă naştere unei oboseli insidioase, care pătrunde adînc în sufletul omului, cufundînd în deprimare şi amărăciune acest suflet incorigibil, care, mai presus de toate bunurile vieţii, mai presus de viaţă chiar, năzuieşte la linişte şi pace.

Jukes era mult mai buimăcit decît îşi închipuia. Totuşi, ud leoarcă, pătruns de frig şi ţeapăn stătea neclintit. În străfulgerări de o clipă, i se perindau halucinant în faţa ochilor fel de fel de întîmplări din trecut, care n-aveau nimic a face cu situaţia în care se afla (se spune că oamenii care se îneacă îşi retrăiesc astfel, într-o clipă, întreaga viaţă). Şi-l aminti, de pildă, pe tatăl său, negustor de treabă, care, într-un moment de grea jenă financiară, s-a culcat în pat şi a murit pe loc, cu perfectă resemnare. Dar nu de acest episod îşi aminti Jukes; revăzu foarte limpede numai chipul tatălui său, dar fără a fi deosebit de mişcat. Îşi aminti de o partidă de zaruri jucată în copilărie la Table Bay [1], pe bordul unui vas, care ulterior s-a scufundat cu tot echipajul. Îşi aminti de sprîncenele stufoase ale primului său comandant; şi, fără nici o emoţie, şi-o reaminti pe maică-sa — care se prăpădise şi ea între timp — ca pe vremuri, cu o carte în mînă, cum o găsea cînd intra fără veste în odaia ei. Îşi reaminti de această femeie hotărîtă, care, rămasă singură şi fără mijloace, îl crescuse totuşi atît de bine.

Toate aceste imagini se depănară în faţa lui într-o secundă, poate nici chiar atît. Un braţ energic se lăsă pe umerii lui şi vocea căpitanului MacWhirr îi trîmbiţă în urechi:

— Jukes, Jukes!

Simţi în glasul căpitanului o notă de adîncă îngrijorare. Vîntul apăsa vasul cu toată puterea, ca şi cum ar

[1] Golf la extremitatea sudică a Africii, în fundul căruia este situat oraşul Capetown, capitala Uniunii Sudafricane (n.r.).

fi vrut să-l scutunde. Valurile treceau pe deasupra vasului, ca peste un buştean bătut de ape. Tunete înfricoşătoare se auzeau în depărtare. Talazuri după talazuri ţîşneau din întuneric, purtînd pe creste licăriri spectrale, licăririle fioroase ale spumei în fierbere, după care puteai urmări asaltul, căderea şi rostogolirea nebună a fiecărui val care izbea corpul plăpînd al vasului. Nici măcar pentru o clipă *Nan-Shan*-ul nu izbutea să se înalţe din puhoaiele ce se revărsau peste el. Lui Jukes i se păru că mişcările fără noimă ale vasului sînt de rău augur. Parcă nu mai lupta cu mişcări coordonate, şi ăsta era începutul sfîrşitului. Nota de îngrijorare din glasul căpitanului MacWhirr îi făcu greaţă lui Jukes, ca şi cum ar fi fost simptomul unei scrînteli funeste.

Furtuna îl subjugase pe Jukes. Se infiltrase în conştiinţa lui, pusese stăpînire pe ea şi îi absorbea toată atenţia. Căpitanul MacWhirr continua să-l strige cu încăpăţînare, dar ca o pană masivă de lemn vîntul îi despărţea. Îl ţinea mai departe de gît pe Jukes, căruia îi părea greu ca o piatră de moară. Deodată capetele lor se ciocniră.

— Jukes ! Ascultă, Jukes !

Nu mai avea încotro. Trebuia să răspundă acestei voci, care nu voia să amuţească. Răspunse ca de obicei :

— Da, domnule căpitan.

Dar, pe loc, conştiinţa sa, măcinată de furtună şi stăpînită de dorinţa de linişte, pe care o generează furtuna, se răsculă împotriva tiraniei, disciplinei şi ierarhiei.

Căpitanul MacWhirr împingea dinapoi capul secundului cu braţul, apropiindu-l misterios de buzele lui, care strigau ceva. Uneori Jukes îl întrerupea, pentru a-l preveni grăbit :

— Atenţie, domnule căpitan !

Alteori, căpitanul urla :

— Ţin'te bine acum !

Li se părea că întreg universul se scufundă o dată cu vasul. Urmă apoi o pauză. Vasul mai plutea încă, iar căpitanul MacWhirr reîncepu să răcnească :

— Spune... că toţi... umblă razna... Ar trebui să vezi... ce s-a întîmplat...

Din clipa în care uraganul izbise vasul cu toată puterea, n-a mai fost chip de stat nicăieri pe punte ; iar marinarii, buimaci şi abătuţi, se refugiaseră la babord, în coridorul de sub puntea de comandă. Coridorul avea o uşă către pupă, pe care o închiseră, rămînînd în beznă şi frig. La fiecare salt al vasului mormăiau cu toţii în întuneric, ascultînd cum tone de apă izbeau pereţii coridorului, căutînd parcă să ajungă la ei. Şeful de echipaj încercă să-i scuture cu cuvinte aspre, dar — după cum povesti mai tîrziu — nu avusese niciodată de-a face cu o asemenea adunătură de oameni fără minte. Deşi erau la adăpost şi n-aveau nici o treabă, nu făceau altceva decît să bombăne şi să se jelească ca nişte copii bolnavi. În cele din urmă, unul spuse că, de-ar avea măcar un pic de lumină ca să se poată vedea unii pe alţii, încă ar mai fi fost suportabil, aşa, însă, stînd în întuneric şi aşteptînd ca afurisita de şandrama să se ducă la fund, îi venea să înnebunească, nu altceva.

— De ce nu ieşi atunci afară pe punte, ca să termini mai iute ? îl interpelă şeful de echipaj.

O ploaie de înjurături răspunse şefului de echipaj. Oamenii erau foarte nemulţumiţi că nu le pică din cer o lampă şi se tînguiau că n-aveau lumină, de parcă n-ar fi putut să se scufunde şi fără. Văicărelile lor erau evident absurde, căci nimeni nu putea visa să răzbată pînă la magazia de lămpi de la proră ; totuşi, pe şeful de echipaj reproşurile îl iritară. Nu era drept să-l cicălească în felul acesta. Le spuse acest lucru şi se alese cu insulte unanime. Nu-i rămase decît să-şi caute scăparea închizîndu-se într-o tăcere morocănoasă. Cu toate acestea,

văicărelile și tînguielile lor nu mai conteneau, și șeful de echipaj își aminti deodată că în magazia de la puntea intermediară se aflau șase lămpi cu glob și se gîndi că n-ar fi nici o pagubă dacă culiii ar rămîne cu una mai puțin.

Nan-Shan-ul avea un buncăr de cărbuni așezat în mijlocul vasului și care, fiind întrebuințat uneori și ca magazie de mărfuri, comunica printr-o ușă de fier cu magazia de la proră. Buncărul era gol și avea o gură de vizitare care răspundea chiar pe coridorul acela. Șeful de echipaj ar fi putut deci să intre în buncăr fără să mai iasă pe punte. Spre marea lui mirare, nu izbuti să convingă pe nimeni să-i dea o mînă de ajutor ca să găsească și să ridice chepengul. După ce-l dibui de unul singur prin întuneric, un marinar, care era culcat peste chepeng, refuză să se miște.

— Vreau doar să v-aduc afurisita aia de lampă, se milogi el.

Unul îi strigă să se ducă să se culce. Tare-ar fi vrut să știe care, dar, spre marea lui părere de rău, nu reușise să-i recunoască vocea, și întunericul îl împiedicase să-l vadă la față ; altfel, ar fi știut el cum să-i vie de hac, într-un fel sau altul, acestui ticălos. Se încăpățînă totuși să le arate că era în stare să le aducă o lampă, fie chiar cu prețul vieții.

Ruliul era atît de violent, încît orice mișcare era primejdioasă și nici culcat nu era ușor să stai. Fu cît pe-aci să-și frîngă gîtul lăsîndu-se în buncăr. Căzu pe spate și fu zvîrlit dintr-un bord în celălalt, în tovărășia destul de primejdioasă a unui drug de fier uitat de vreun fochist. Drugul acesta îl neliniștea mai rău decît l-ar fi neliniștit o fiară sălbatică. De văzut nu-l putea vedea, căci pereții fiind acoperiți cu praf de cărbune, întunericul era de nepătruns. În schimb îl auzea cum hodorogea, lunecînd încoace și încolo și lovind în stînga și-n

dreapta, mereu parcă în apropierea capului său. Făcea un zgomot asurzitor ca şi cum ar fi avut dimensiunile şi greutatea unei traverse de pod. Aruncat de la tribord la babord şi înapoi şi preocupat să se prindă cu unghiile de pereţii buncărului, nu îi era uşor să observe lucrurile din jurul său. Zări totuşi o rază slabă de lumină, care cernea pe sub uşa blindată a magaziei de la proră.

Fiind marinar şi încă în putere, nu-i trebui mult ca să se scoale. Ba avu chiar norocul să apuce ranga de fier, pe care o ridică de jos, fiindu-i teamă că ar putea să-i rupă picioarele, sau să-l trîntească din nou. Rămase locului o clipă. Se simţea nesigur în această întunecime, în care mişcările vasului i se păreau neobişnuite şi greu de preîntîmpinat. Era atît de zdruncinat, încît nu îndrăznea să se mişte, de frică să nu fie „luat în primire" din nou. N-avea chef să fie făcut zob în buncăr.

Se izbise de două ori la cap şi era puţin năuc. I se părea că mai aude ranga zăngănind şi hodorogind. Îşi încleştă mai tare mîna pe rangă, ca să se încredinţeze că n-o scăpase. Era oarecum mirat că vuietul furtunii se auzea atît de desluşit acolo, jos. În buncărul gol urletele şi mugetele furtunii răsunau ca un glas omenesc care exprimă durere şi furie, un glas nu foarte puternic, dar zguduitor. Fiecare mişcare de ruliu era însoţită de zgomote surde, grele şi apăsate. Părea că un obiect de cinci tone s-a desprins şi se rostogoleşte în cală ; totuşi, nu se găsea nici un asemenea obiect acolo. Să fi fost oare pe punte ? Imposibil. Să fi fost în afara vasului ? Nu, şi asta era cu neputinţă. Trecu în revistă toate aceste ipoteze, repede, lucid, cu discernămîntul marinarului, dar fără rezultat. Totuşi, de afară se auzea un zgomot surd, care ajungea pînă la el amestecat cu vuietul apei, care spăla puntea deasupra capului său. Să fi fost oare vîntul ? Probabil că da. În orice caz, acolo,

jos, se auzea un tărăboi de parcă s-ar fi certat o ceată de nebuni.

Atunci simţi şi el dorinţa de lumină, măcar pentru a vedea cum se duce la fund, şi o nevoie imperativă de a ieşi cît mai iute din buncăr.

Trase zăvorul. Uşa grea de oţel se urni, scîrţîind din balamale ; parcă deschisese însă uşa zgomotelor furtunii. O răbufnire de sunete răguşite îi izbi timpanele ; aerul era totuşi calm ; zvonul apelor fu acoperit de urlete sălbatice, guturale, care făceau o gălăgie înspăimîntătoare. Puse picioarele în prag şi întinse gîtul înainte. La început nu văzu altceva decît ceea ce venise să caute : şase flăcări mici, galbene, care se legănau violent în întuneric. Magazia de la proră arăta ca o galerie de mină : la mijloc se afla un rînd de stîlpi, proptiţi de traversele din plafon, care se pierdeau departe, în umbră. La babord i se păru că deosebeşte o masă nedesluşită, care se profila oblic, ca un fel de intrînd. Peste tot jucau umbrele unor forme în necontenită mişcare. Şeful de echipaj holbă ochii. Vasul se înclina spre tribord. Şi deodată, din această masă, care avea aspectul unui mal surpat, izbucni un urlet.

Bucăţi de lemn trecură şuierînd pe lîngă el. „Scînduri", îşi zise speriat, trăgîndu-şi capul repede înapoi. Se pomeni la picioare cu un om culcat pe spate, care luneca cu ochii căscaţi şi cu braţele ridicate în gol ; apoi un altul, care venea de-a rostogolul, cu capul între picioare şi cu pumnii strînşi, ca un bolovan desprins dintr-o muche de deal, şi cu o coadă care se agita în aer ca şfichiul unui bici. Acesta se agăţă de picioarele şefului de echipaj şi, în momentul cînd deschise pumnul, un disc mic, alb şi lucios se rostogoli pe jos. Văzîndu-l, şeful de echipaj scoase un strigăt de mirare ; era un dolar de argint. Apoi un lipăit de picioare goale, însoţit de strigăte guturale, şi grămada de trupuri omeneşti,

ce forfotea la babord, lunecă înspre tribord, izbindu-se de perete cu un zgomot înăbuşit. Strigătele încetară. Şeful de echipaj auzi un vaiet lung, care acoperea urletele şi şuierăturile vîntului. Apoi văzu o învălmăşeală de capete, de umeri, de picioare goale, de pumni încleştaţi, de spinări, de feţe şi cozi.

— Doamne sfinte ! exclamă el, trîntind îngrozit uşa blindată ca să nu mai vadă această privelişte.

Pentru ca să povestească acest fapt venise el la comandă ; nu putea să nu destăinuiască cele văzute, şi pe bordul unui vas nu există decît un singur om căruia merită să-i împărtăşeşti tot ce ai pe suflet. Cînd trecu prin coridor fu ocărît de membrii echipajului care-l făcură dobitoc. De ce nu le adusese o lampă ? Cui dracu îi păsa oare de culii ? Pe punte îşi dădu seama că, în situaţia critică în care se afla vasul, cele ce se petreceau în magazie îşi pierdeau însemnătatea.

Avu impresia că ieşise pe punte tocmai în momentul în care vasul se scufunda. Scările comenzii fuseseră smulse toate, dar un val uriaş, care inundase pupa, îl zvîrli sus. Rămase un timp locului, culcat pe burtă, ţinîndu-se încleştat de un inel, respirînd anevoie şi înghiţind apă sărată. Apoi, fiind mult prea speriat şi zăpăcit ca să-i treacă prin minte să se întoarcă, înaintase pe brînci. Ajunse astfel în partea dindărăt a timoneriei, unde îl găsise pe ofiţerul al treilea, care sta ghemuit ca un animal speriat. Pentru şeful de echipaj aceasta fu o surpriză plăcută, căci credea că toţi cei rămaşi pe punte fuseseră luaţi de valuri. Întrebă unde era comandantul.

— Căpitanul ? După ce ne-a băgat în beleaua asta, l-au măturat valurile peste bord.

Întrebat despre secund, îi răspunse că, după cîte ştie, avusese aceeaşi soartă. Era şi ăla un dobitoc. Nici o pagubă. De altfel aveau să se curețe cu toţii.

Şeful de echipaj se tîrî afară, înfruntînd uraganul ; nu că s-ar fi aşteptat să mai găsească pe cineva, dar numai pentru că voia să scape de „omul cela“, cum îi spunea el. O pornise tîrîş, pentru a înfrunta o lume nouă şi ostilă. De aceea mare îi fu bucuria cînd dădu peste Jukes şi peste căpitan. Ceea ce se întîmpla în magazia de la proră nu i se mai păru important acum. De altfel, era şi greu să se facă auzit. Izbuti totuşi să dea de înţeles că chinezii şi lăzile lor ajunseseră jucăria valurilor şi că venise anume ca să raporteze acest lucru. Cît despre echipaj, era la adăpost. Apoi, mulţumit, se aşeză, cuprinzînd cu braţele şi cu picioarele postamentul telegrafului maşinilor, un tub gros de fontă. Dacă şi ăsta avea să fie luat, reflectă el, atunci nu va mai avea scăpare. Şi după asta nu se mai sinchisi de soarta chinezilor.

Căpitanul MacWhirr îi dădu a înţelege lui Jukes că dorea ca dînsul să coboare, să vadă ce se-ntîmplase.

— Şi după aceea ce să fac, domnule căpitan ?

Ud leoarcă şi tremurînd tot, Jukes vorbea cu un glas ce semăna a behăit.

— Vezi mai întîi... Bosmanul spune... jucăria valurilor... răspunse căpitanul.

— Bosmanul e nebun ! urlă Jukes, dîrdîind.

Absurditatea ordinului îl revolta. Era cu atît mai puţin dispus să se ducă, cu cît era convins că, în momentul cînd va părăsi puntea, vasul avea să se scufunde.

— Trebuie să ştiu... nu pot lăsa...

— O să se astîmpere ei, domnule căpitan.

— Se bat... bosmanul spune că se bat... De ce ? Nu pot îngădui să se bată... la bord... Aş prefera... să rămîi aici... ştii, în caz că... m-ar lua... peste bord... Trebuie să-i opreşti... du-te... Vezi şi raportează-mi... din sala

maşinilor... prin portavoce [1]... Nu vreau... să umbli prea mult în sus şi-n jos... Periculos... să umbli pe punte...

Căpitanul îl ţinea de cap, aşa încît Jukes se văzu silit să asculte aceste instrucţiuni nesăbuite.

— Nu vreau... să pieri... vasul nu-i încă pierdut. Rout... e om de ispravă... vasul... poate ieşi... teafăr...

Jukes înţelese că nu-i rămîne altceva de făcut decît să se ducă.

— Credeţi că poate ? zbieră el.

Vîntul spulberă răspunsul căpitanului, din care Jukes nu prinse decît un singur cuvînt rostit foarte apăsat :

— ...totdeauna...

Căpitanul MacWhirr îi dădu drumul lui Jukes şi, aplecîndu-se spre şeful de echipaj, urmă :

— Coboară cu secundul.

Jukes îşi dădu seama de-un lucru : braţul căpitanului se ridicase de pe umerii săi. Primise ordin să coboare. În ce scop ? De necăjit ce era, fără să vrea, dădu drumul stîlpului. Într-o clipă fu luat de vînt. I se păru că nimic nu-l mai putea scăpa şi că avea să fie zvîrlit în mare. Se aruncă îndată pe burtă, iar şeful de echipaj, care-l urma, căzu grămadă peste el.

— Nu vă ridicaţi încă, strigă şeful de echipaj. Avem tot timpul !

Un val trecu peste ei. Jukes îl auzi pe şeful de echipaj bolborosind că scările comenzii fuseseră luate de valuri.

— Vă las eu jos de mîini ! urlă el.

Mai strigă şi ceva despre coş, că o să-l ia vîntul şi o să-l dea de-a dura peste bord. Jukes se gîndi că lucrul era foarte posibil şi-şi închipui vasul cu focurile stinse, paralizat. Alături de el, şeful de echipaj continua să zbiere : . . . .

---

[1] Tub prin care se transmit verbal ordine şi comunicări de la comandă în interiorul navei (n.r.).

— Ce-i ? Despre ce-i vorba ? întrebă Jukes cu disperare.

Celălalt repetă :

— Ce-ar spune baba dacă m-ar vedea acum ?

Pe coridor, unde se infiltrase o mare cantitate de apă, ce clipocea în întuneric, marinarii tăceau ca morţi. Poticnindu-se de unul din ei, Jukes îi trînti o înjurătură, ca să-l înveţe minte să nu mai stea în mijlocul drumului. Două, trei voci slabe întrebară, îngrijorate :

— Mai avem vreo nădejde de scăpare ?

— Ce dracu v-a apucat, nătărăilor ? ! îi repezi el.

Îi venea să se arunce jos printre ei şi să nu se mai scoale niciodată. Oamenii, în schimb, parcă prinseseră curaj şi îl coborîră în buncăr, sfătuindu-l respectuos :

— Băgaţi de seamă ! Feriţi capacul !

Şeful de echipaj agonisise oleacă de avere şi făcea adesea aluzii la acest fapt. Nevastă-sa, o matroană grasă, împreună cu cele două fete deja mărişoare, ţineau o zarzavagerie în East End [1].

În întuneric, Jukes, cam nesigur pe picioare, ascultă un murmur îndepărtat. I se părea că undeva, la doi paşi de el, gemea cineva pe înfundate ; iar de sus, vuietul puternic al vijeliei venea să acopere acest zvon apropiat. Capul îi vîjîia. Jos în buncăr mişcările vasului i se părură şi lui anormale şi alarmante, paralizîndu-i voinţa, ca şi cum ar fi fost pentru întîia oară pe mare.

Mai-mai că-i venea să iasă de acolo. Dar auzi în gînd vocea căpitanului MacWhirr şi se opri. Îi dăduse ordin să coboare să vadă ce se întîmplă. Tare-ar fi vrut să ştie la ce-i va folosi să ştie. Exasperat, îşi zise : „Bine, o să văd !" Bîjbîind, şeful de echipaj îl preveni să fie atent cînd va deschide uşa, căci se băteau crîncen.

---

[1] Partea de răsărit a Londrei, cea mai sărăcăcioasă parte a marelui oraş (n.r.).

Jukes îl întrebă arţăgos :

— Pentru ce naiba se bat ?

— Pentru dolari ! Pentru dolari ! Nenorocitele alea de lăzi s-au spart. Banii, afurisiţii ăia de bani s-au risipit, rostogolindu-se în toate părţile, şi chinezii se dau tumba după ei. Un adevărat iad.

Dintr-o zvîcnire, Jukes deschise uşa. Şeful de echipaj aruncă o privire înăuntru pe sub braţul lui.

Una din lămpi se stinsese, fusese spartă probabil. Fură întîmpinaţi de o rafală de strigăte guturale pe fondul sonor al unui duduit straniu, produs de răsuflarea oamenilor întărîtaţi. O lovitură puternică scutură bordul. Sus, pe punte, valurile se rostogoleau cu un zgomot asurzitor. În penumbră, acolo unde aerul părea roşietic şi greu, Jukes văzu un cap lovindu-se de podea, apoi o pereche de pulpe groase zvîrcolindu-se în aer, nişte braţe vînjoase încolăcite în jurul unui trup gol şi o faţă galbenă, cu gura căscată şi cu privirea fixă şi sălbatică îndreptată în sus, care lunecă topindu-se în întuneric.

O ladă goală se răsturnă făcînd mare zgomot. Un om se prăbuşi cu capul înainte, de parcă ar fi primit un picior în spate, iar ceva mai încolo, alţii se rostogoliră, ca pietrele care aleargă la vale. Cădeau în picioare, rotindu-şi braţele ca nişte bezmetici. Pe scara care ducea la tambuchi culiii roiau ca albinele. Agăţaţi ciorchine de trepte, se zbăteau, lovind nebuneşte cu pumnii capacul tambuchiului blocat. În intervalele dintre urletele lor se auzea asaltul valurilor pe punte. Vasul canarisindu-se, începură să se desprindă, întîi unul, apoi altul, iar pînă la urmă se prăvăliră toţi de-a valma, cu un ţipăt ascuţit.

Jukes rămase înmărmurit. Cu o voce sugrumată, şeful de echipaj îl imploră :

— Vă rog, nu intraţi.

Acolo, înăuntru, totul i se părea că se suceşte şi se învîrteşte în jurul unui ax ; dar cînd vasul se ridică

brusc pe creasta unui val, lui Jukes i se păru că toate aceste trupuri aveau să se prăvălească peste el. Se dădu înapoi, trînti uşa cu o mînă tremurîndă, împinse la loc zăvorul...

După plecarea secundului, căpitanul MacWhirr, rămas singur pe puntea de comandă, se tîrî, împleticindu-se, spre timonerie. Uşa se deschidea în afară, aşa că trebui să lupte cu vîntul ca s-o tragă spre el. În sfîrşit, izbuti să intre, uşa trîntindu-se apoi cu zgomot în urma lui. Se pomeni înăuntru, ţinîndu-se de clanţă.

Servomotorul cîrmei pierdea presiune, şi ferestruica luminată a habitaclului [1] busolei părea o pată ovală de lumină în mijlocul aburilor care umpluseră cu o ceaţă subţire timoneria îngustă. Vîntul urla, ţipa şi şuiera. Rafale scurte, însoţite de plesniturile duşmănoase ale jerbelor de apă, scuturau uşile şi obloanele. Doi colaci de saulă şi un mic sac de pînză, spînzuraţi de o funie lungă, ba se depărtau, ba se apropiau, lipindu-se de perete. Grătarele aproape că pluteau ; la fiecare pachet de valuri apa şiroia prin crăpăturile din jurul uşii ; timonierul aruncase bereta, scosese bluza de pînză şi stătea proptit de axul timonei, într-un tricou de bumbac în dungi, deschis la piept. În mîinile lui roata de alamă a timonei părea o mică jucărie strălucitoare. Muşchii gîtului îi erau încordaţi şi puternici ; o pată neagră i se vedea sub beregată, iar faţa îi era suptă şi senină, ca de mort.

Căpitanul MacWhirr îşi şterse ochii. Spre marea lui nemulţumire, valul care era să-l mături peste bord îi luase pălăria de pilot de pe capul său pleşuv. Ud, părul lui blond şi mătăsos căpătase o culoare închisă şi spînzura în jurubiţe în jurul creştetului. Biciuită de vînt şi de apa sărată, faţa lui lucioasă se înroşise de parcă scăpase din vîlvătaia focului.

---

[1] Locaşul busolei, construit din lemn sau metal nemagnetic (n.r.).

— A ! Dumneata, aici ? bolborosi el.

Cu puţin înainte, ofiţerul al treilea izbutise să intre în timonerie. Se aşezase într-un colţ, cu genunchii la gură, cu pumnii strînşi la tîmple. Pe chipul lui se citeau furie, tristeţe, resemnare, oboseală şi un fel de înverşunare concentrată. Răspunse, posac şi sfidător :

— E timpul meu liber, nu ?

Servomotorul cîrmei hurui, se opri, apoi hurui din nou ; ieşiţi din cap, ochii timonierului priveau cu nesaţ la roza vînturilor, parcă ar fi fost o friptură în sînge. Uitat de toţi, era la timonă dumnezeu ştie de cînd. Clopotul nu mai bătuse din jumătate în jumătate de oră şi schimbul nu-i mai venise ; praful se alesese de disciplina şi de regulamentul de bord ; el totuşi încerca să păstreze direcţia spre nord-nord-est. S-ar fi putut între timp ca valurile să fi smuls cîrma, ca focurile la căldări să se fi stins, ca maşinile să fi stopat şi ca vasul să fie pe punctul de a se scufunda. Timonierul nu avea decît o singură grijă, să ţină direcţia fără a greşi, căci acul compasului se zvîrcolea neîncetat, părînd uneori că se dă peste cap. Era teribil de surmenat şi îl obseda gîndul că timoneria avea să fie luată de valuri, căci munţi de apă se prăvăleau peste ea în fiece clipă. Iar la fiecare salt desperat al navei, colţurile buzelor i se contractau nervos.

Căpitanul MacWhirr se uită la ceasul timoneriei fixat în peretele vertical ; pe fondul alb al cadranului, acele negre păreau a sta nemişcate. Era unu şi jumătate noaptea.

— Altă zi care începe, spuse el în şoaptă, pentru sine.

Dar ofiţerul al treilea îl auzi şi, ridicînd capul, exclamă jalnic, ca unul care plînge printre ruine :

— Nu mai apucaţi zorile... Pumnii şi genunchii îi zvîcneau puternic. Nu ! Nu ! nu mai apucaţi zorile !

Şi din nou îşi strînse tîmplele în pumni.

Corpul timonierului tresări ușor, capul însă nu se clinti ; rămase nemișcat, țeapăn, cu ochii ațintiți drept înainte, ca un cap de piatră așezat pe o coloană. Căpitanul MacWhirr, pe care ruliul violent fusese cît pe-aci să-l răstoarne și care se împleticea căutînd să-și regăsească echilibrul, îi spuse aspru :

— N-asculta ce vorbește omul ăsta. Apoi, schimbîndu-și imperceptibil tonul, adăugă, grav : Nu este de cart.

Timonierul nu răspunse.

Uraganul continua să scuture mica încăpere, care părea ermetic închisă, iar lumina din habitaclu pîlpîia agitat.

— Nu te-au mai schimbat, reluă căpitanul MacWhirr, coborîndu-și privirea. Aș vrea totuși să rămîi la timonă cît mai poți. I-ai prins mișcarea. Altul s-ar putea să-ncurce treaba. Nu se poate. Nu-i jucărie. Ceilalți au probabil de lucru jos. Crezi că mai poți ?

Deodată, servomotorul cîrmei începu să huruie neregulat, apoi se opri de tot, mocnind ca jeraticul sub cenușă ; iar omul acela calm, cu privirea fixă izbucni brusc, ca și cum toată forța pasiunii s-ar fi concentrat în cuvintele sale :

— Pe dumnezeul meu, pot, domnule căpitan, numai să nu mă țină nimeni de vorbă !

— Bine, foarte bine, spuse căpitanul și, privindu-l pentru prima oară, repetă : Foarte bine, Hackett.

Apoi, parcă dînd uitării acest episod, se apropie de portavoce, suflă în el și-și aplecă capul. De jos îi răspunse mecanicul-șef Rout. Căpitanul MacWhirr își apropie gura de pîlnia portavocii.

În timp ce furtuna îl învăluia în zgomotul ei, își lipea cînd buzele, cînd urechile de pîlnie. Răgușită, vocea mecanicului-șef se auzea parcă din focul unei lupte.

Unul dintre fochişti era rănit, ceilalţi istoviţi; omul de la căldarea auxiliară şi mecanicul doi alimentau focurile. Mecanicul al treilea controla supapa de admisiune[1]. Maşinile erau deservite manual.

— Ce mai noutăţi pe sus?

— Proaste. Nădejdea e în dumneata, spuse căpitanul MacWhirr. Secundul e cumva acolo? Nu? Bine. O să vină imediat.

Apoi îl rugă pe domnul Rout să fie bun să-l lase pe secund să-i vorbească prin portavoce. Prin portavocea de pe puntea de comandă, căci avea să iasă din nou pe punte chiar acum. S-a ivit o neînţelegere printre chinezi; s-ar părea că se bat. Aşa ceva nu putea tolera...

Domnul Rout se depărtase de portavoce, iar căpitanul MacWhirr auzi pulsaţia maşinilor, inima vasului bătîndu-i în ureche. Apoi auzi vocea domnului Rout strigînd ceva departe. Vasul se aplecă puternic înainte şi, brusc, se auzi un fîsîit, după care pulsaţiile maşinilor se opriră.

Faţa căpitanului MacWhirr rămase impasibilă, iar privirea lui se opri indiferentă asupra celui de-al treilea ofiţer, care stătea ghemuit în colţ. Din adîncurile vasului se auzi din nou vocea lui Rout şi totodată reîncepură şi pulsaţiile maşinilor cu bătăi rare, apoi tot mai repezi. Domnul Rout se întorsese la portavoce:

— N-are importanţă ce fac ei, spuse el grăbit; apoi, cu o voce enervată, adăugă: Vasul plonjează de parcă n-ar mai avea de gînd să iasă la suprafaţă.

— Groaznice valuri! se auzi de sus vocea căpitanului.

— Anunţaţi-mă şi pe mine, să nu fac vreo boacănă, urlă Solomon Rout în portavoce.

---

[1] Supapă prin care intră aburul în cilindrii unui motor cu aburi (n.r.).

— E-ntuneric şi plouă. Nu văd nimic, răspunse vocea. Trebuie... menţinută... viteza... atît cît trebuie pentru a ţine direcţia de mers... restul, la noroc, continuă vocea rostind răspicat fiecare cuvînt.

— Fac tot ce pot.

— Aici sus... ne scutură zdravăn... continuă vocea cu blîndeţe. Totuşi... merge binişor. Dar, dacă valurile ar lua timoneria...

Aplecîndu-se ca să asculte atent, domnul Rout mormăi ceva îmbufnat.

Dar vocea de sus întrebă vioi :

— Jukes n-a sosit încă ? Apoi, după o scurtă pauză : Aş vrea să se grăbească... Să-şi termine treaba şi să se-ntoarcă aici... pentru orice eventualitate... să aibă grijă de vas. Sînt singur. Ofiţerul al treilea... pierdut...

— Ce ? întrebă domnul Rout pe cineva în sala maşinilor, înălţînd capul. Apoi, aplecîndu-se iar la portavoce : Ce s-a întîmplat, a căzut peste bord ? şi îşi lipi urechea de pîlnie.

— Nu, şi-a pierdut numai capul, continuă calm vocea ; jalnic lucru !

Domnul Rout, care asculta cu capul aplecat, făcu ochi mari. Apoi auzi prin portavoce o învălmăşeală şi exclamaţii întretăiate. Lipi urechea ca s-audă mai bine. În tot acest timp, Beale, mecanicul al treilea, ţinea braţele ridicate şi strîngea în palme un volan mic şi negru, fixat pe o conductă groasă de aramă. Îl ţinea parcă în echilibru deasupra capului pentru a se conforma regulilor vreunui joc.

Cu umărul şi cu un genunchi îndoit se sprijinea de peretele alb ; o cîrpă, trecută prin brîu, îi atîrna pe şold. Faţa-i netedă era mînjită cu negru şi congestionată, iar genele-i încărcate cu funingine, de parc-ar fi fost grimate, scoteau în relief albeaţa tenului, dînd chipului său un aspect atrăgător, feminin şi exotic. Cînd vasul

plonja, cu mişcări precipitate ale mîinilor Beale întorcea grăbit volanul.

— A înnebunit, răsună deodată în portavoce glasul căpitanului. S-a năpustit asupra mea... Am fost silit să-l dobor... chiar acum, în clipa asta. Ai auzit, domnule Rout ?

— Al dracului ! mormăi Rout. Apoi răcni : Atenţie, Beale !

Glasul lui răsună ca o trîmbiţă de alamă între pereţii de fier ai sălii maşinilor. Vopsiţi în alb, pereţii înalţi se ridicau spre penumbra spiraiului, înclinîndu-se ca feţele unui acoperiş. Cuprinsul sălii maşinilor semăna cu interiorul unui cavou, împărţit în etaje prin grătare de fier ; în acest spaţiu pîlpîiau luminile pe fiecare platformă, la mijloc plutea însă o umbră nehotărîtă, care învăluia duduitul maşinilor şi carcasele nemişcate ale cilindrilor. În aerul supraîncălzit vibrau puternic zgomotele sălbatice ale uraganului. Un miros de metal înfierbîntat şi de ulei plutea într-o boare uşoară. Rumoarea surdă a valurilor care izbeau în bordaj umplea toată încăperea.

Pe piesele de metal polizat tremurau prelung licăriri palide. Cu scînteieri de alamă şi oţel, capetele bielelor se înălţau enorme, cînd unul, cînd altul. Păreau trase şi apoi respinse, cu o precizie inexorabilă, de tijele lor, care păreau nişte oase de schelet cu încheieturi butucănoase. În penumbră, alte biele se mişcau încoace şi încolo, în timp ce în joc de umbre şi lumini glisiere şi discuri de metal se frecau lin unele de altele.

Din cînd în cînd, ritmul acestor mişcări precise şi puternice slăbea simultan, cum slăbeşte inima unui organism viu lovit de moleşeală, şi atunci ochii domnului Rout căpătau o lucire întunecată în faţa lui trasă şi palidă. Conducea această luptă în papuci. Purta un veston scurt, lucios, care abia îi ajungea pînă-n şale, iar

mîinile lui albe îi atîrnau lungi din mînecile strîmte, ca şi cum ar fi crescut pentru a face faţă acestei primejdii neprevăzute, şi părea mai palid, iar ochii îi erau parcă mai adînciţi în orbite.

Cu o vioiciune febrilă, dar chibzuită, acum urca scările, acum dispărea în adînc, iar cînd se oprea se ţinea de balustrada din faţa dispozitivului de pornire, supraveghind manometrul de presiune şi indicatorul nivelului apei, fixate în dreapta pe peretele alb şi luminate de o lampă care se legăna. Avea alături, larg căscate, megafoanele celor două portavoci şi tăbliţa telegrafului maşinilor. Acesta arăta ca un cadran de ceas, numai că pe el, în loc de cifre, erau înscrise ordine scurte. Ca nişte raze în jurul axului indicatorului, se citeau, în litere grave, negre, cuvinte care erau parcă simbolul unor exclamaţii viguroase: ÎNAINTE, ÎNAPOI, ÎNCET, JUMĂTATE, ATENŢIE! Indicatorul negru arăta în jos, înspre cuvintele TOATĂ VITEZA, care atrăgeau privirea aşa cum atrage atenţia un ţipăt ascuţit.

La fiece cursă a pistonului, cilindrul de joasă presiune, care se profila deasupra capului său, fîsîia subţire. Afară de acest şuier slab nu se auzea nici un zgomot; articulaţiile de oţel ale maşinilor se mişcau încet sau repede, lin şi hotărît, fără zgomot. Şi toate acestea — pereţii albi, piesele de oţel în mişcare, platforma de sub picioarele lui Rout, grătarele de fier de deasupra, umbrele şi pîlpîirile — se ridicau şi coborau neîncetat în acelaşi ritm, dictat de valurile care izbeau bordajul. Legănîndu-se ca un arbore, încăperea înaltă răspundea cu un geamăt surd vocii puternice a vîntului, a cărui furie balansa nava dintr-o parte într-alta.

— Trebuie să te grăbeşti, strigă domnul Rout, cînd îl zări pe Jukes ivindu-se prin uşa compartimentului căldărilor.

Jukes avea o privire rătăcită, de om băut ; iar obrazul roşu îi era buhăit parcă de prea mult somn. Ieşise în grabă din buncăr şi, surescitat, străbătuse într-un suflet coridorul întunecos, dînd aici peste cîţiva membri ai echipajului, care, îngrijoraţi, îl întrebară cu glas scăzut :

— S-a întîmplat ceva, domnule locotenent ?

Apoi, alunecînd peste treptele de tablă ale scării înguste ce ducea în compartimentul căldărilor, coborîse adînc într-un puţ negru ca iadul, ce se legăna ca un scrînciob. La fiecare ruliu apa din santine[1] bolborosea, iar bulgării de cărbune lunecau dintr-o parte într-alta, cu un zgomot ca acela pe care l-ar face o avalanşă de grohotiş prăvălită peste o tablă de fier.

Auzi pe cineva gemînd şi zări un om înclinat peste ceva ce părea a fi un cadavru întins pe spate ; apoi răsunară nişte blesteme rostite de o voce energică ; sub uşa fiecărui focar se strecurau lumini care păreau băltoace de sînge, ale căror vîlvătăi se pierdeau domol în întunericul catifelat.

O pală de aer rece îl izbi pe Jukes în ceafă, apoi peste o clipă simţi curentul mîngîindu-i gleznele ude.

Ventilatoarele din compartimentul căldărilor zbîrnîiau ; în faţa celor şase focare, două făpturi, cu pieptul gol, se aplecau şi se împleticeau lucrînd din greu cu lopata.

— Ei, vedeţi ?! Acum avem curent berechet ! exclamă mecanicul al doilea, care parcă n-ar fi aşteptat decît venirea lui Jukes ca să izbucnească.

Omul de la căldarea auxiliară, mărunt şi vioi, cu pielea foarte albă şi cu o mustăcioară subţire, blondă, muncea tăcut şi absent. Ţinea maşinile sub presiune ; un sunet grav şi surd, ca acela pe care-l face un camion

---

[1] Spaţiul din fundul navei în care se strîng apele de condensare precum şi cele de infiltraţie (n.r.).

gol cînd trece peste un pod, acompania toate celelalte zgomote ale vasului.

— Suflă tot timpul, adăugă mecanicul al doilea.

În clipa aceea, zornăind ca o sută de cratițe frecate, un șuvoi de apă sărată izbucni din gura unei trombe și-l împroșcă pe umeri. Răspunse proferînd un torent de înjurături cumplite și umblînd încoace și încolo furios, continuînd însă să-și vadă de treabă. Deodată, cu un pocnet scurt, metalic, pleoapa incandescentă a unui ochi de oțel se deschise undeva deasupra capului său rotund, luminîndu-i buzele care bolboroseau și chipul încruntat. Apoi, cu un nou pocnet, capacul se închise la loc ca un ochi de fier incandescent care clipește.

— Unde se află afurisitul ăsta de vas ? N-ați putea să-mi spuneți ? Dracu să mă ia ! Sub apă, sau unde ? Curg tone de apă peste noi. Cine a scos blestematele alea de capote de pe trombe ? Cum ? Nu știți nimic ? Marinari sînteți, sau ce dracu...

După ce rămase o clipă buimăcit, Jukes, ajutat de ruliu, străbătu încăperea ca o săgeată ; dar nici nu apucase bine să se obișnuiască cu liniștea și strălucirea relativă a sălii mașinilor, cînd vasul, afundîndu-se brusc, îl proiectă cu capul înainte, peste domnul Rout.

Lung ca o tentaculă și izbucnind înainte ca un arc, brațul mecanicului-șef îl prinse și îl împinse spre portavoce. În același timp, domnul Rout repeta cu insistență :

— Nu știu despre ce-o fi vorba, dar trebuie să vă grăbiți.

Jukes urlă :

— Sînteți acolo, domnule căpitan ?

Ascultă. Nici un răspuns. Doar urletul vîntului care-i suna în urechi ; apoi, pe neașteptate, o voce slabă, dar calmă, acoperi urletele uraganului :

— Dumneata ești, Jukes ? Ei !

Dac-ar fi avut timp, Jukes i-ar fi povestit bucuros în amănunt totul. Era limpede ce se întîmplase. Parcă îi și vedea pe culii închiși în magazia aceea rău mirositoare de la puntea intermediară cum zăceau speriați și chinuiți de rău de mare printre șirurile de lăzi. Apoi, smucite de ruliu, una sau poate mai multe lăzi au săltat deodată și au ciocnit alte lăzi, crăpîndu-le laturile sau spărgîndu-le capacele, iar chinezii au sărit în picioare și s-au năpustit să-și scape avutul. Apoi, fiecare mișcare a vasului zvîrlise această masă de oameni, care se-nghesuiau, se călcau în picioare și răcneau neîncetat, dintr-un bord într-altul, în mijlocul unui vălmășag de țăndări de lemn, de zdrențe și de dolari ce se rostogoleau în toate părțile. De vreme ce se încăieraseră, nu mai era chip să fie opriți decît cu forța. Era un adevărat prăpăd. Văzuse cu ochii săi, și asta era tot ce putea spune. Probabil că erau vreo cîțiva morți. Ceilalți, bineînțeles, continuau să se bată.

Îmbulzindu-se pe țeava strîmtă, cuvintele lui se înălțau parcă înspre tăcerea unei superioare înțelegeri, care rămăsese singură acolo sus, cu furtuna. Jukes dorea să fie scutit de-a mai avea ceva de-a face cu această încăierare, care izbucnise tocmai în acel moment de grea cumpănă pentru vasul lor.

V

Așteptă. În fața ochilor săi, opintindu-se din greu, mașinile își urmau munca. Aci încremeneau subit, în mijlocul unei rotații, la strigătul mecanicului-șef : „Atenție, Beale !“ Oprite în aer, bielele masive rămîneau nemișcate, așteptînd cu încordare, conștiente parcă de primejdie și de trecerea timpului. Aci se urneau din nou la comanda : „Acum, dă-i drumul !“ și, gîfîind și suie-

rînd printre dinţi, desăvîrşeau rotaţia întreruptă şi începeau o alta.

Mişcările lor reflectau înţelepciune prudentă şi acel calm pe care nu-l poate da decît conştiinţa unei forţe uriaşe. Menirea lor era să susţină vasul buimăcit împotriva furiei valurilor şi să-l îmboldească să înfrunte vîntul. Uneori domnul Rout lăsa capul în piept şi se uita încruntat la biele, adîncit parcă în gînduri.

Vocea aceea care acoperise pentru Jukes urletele uraganului se auzi din nou :

— Ia cu dumneata echipajul... apoi vocea amuţi brusc.

— Ce să fac cu ei, domnule căpitan ?

În clipa aceea se auzi un clăncăit scurt şi puternic. Ridicînd ochii la cadranul telegrafului maşinilor, văzură indicatorul sărind brusc de la TOATĂ VITEZA la STOP, ca şi cum ar fi fost mişcat de o putere diabolică. Cei trei oameni din sala maşinilor avură, fiecare în parte, senzaţia că în calea vasului se ivise un obstacol şi că, printr-o mişcare stranie, *Nan-Shan* îşi lua avînt pentru un salt desperat...

— Stop ! răcni Rout.

Nimeni, nici măcar căpitanul MacWhirr, care era singur pe punte şi zărise cum se apropia tivul acela alb de spumă, ce atingea o înălţime atît de mare, încît nu-i venea să-şi creadă ochilor, nimeni n-avea să ştie vreodată cît de înalt fusese valul şi cît de adînc hăul scobit de uragan în spatele zidului de apă.

Valul alerga în întîmpinarea vasului, şi acesta, după ce se opri o clipă, parcă pentru a-şi lua vînt, ridică prora ca să sară. Lămpile păliră, una chiar se stinse, compartimentul maşinilor cufundîndu-se în întuneric. Cu un vacarm asurzitor, urmat de trosnete turbate, tone de apă se prăvăliră pe punte ; ai fi zis că vasul nimerise la picioarele unei cataracte.

Se uitară uluiţi unul la altul.

— Doamne sfinte, ne-a potopit cu totul! exclamă Jukes.

Vasul plonjă acum drept spre fundul hăului, ca şi cum s-ar fi aruncat peste marginile lumii. Sala maşinilor se aplecă înainte, clătinîndu-se alarmant, cum se clatină interiorul unui turn zdruncinat de cutremur. Din compartimentul căldărilor se auzi un zgomot infernal de fierărie care se prăvăleşte. O clipă vasul rămase înclinat într-o poziţie înspăimîntătoare ; Beale abia avu timp să cadă pe brînci şi s-o pornească în patru labe pentru a ieşi din sala maşinilor, iar domnul Rout întoarse încet capul lui întunecat, cu gura căscată. Jukes închise ochii, şi chipul său palid deveni blînd şi senin ca al unui orb.

În cele din urmă, *Nan-Shan*-ul se ridică încet, opintindu-se, de parcă ar fi avut să mute din loc un munte.

Domnul Rout închise gura ; Jukes clipi, iar Beale se ridică iute în picioare.

— Încă una ca asta şi s-a zis cu noi! spuse mecanicul-şef.

Întîlni privirea lui Jukes şi amîndurora le fulgeră în minte acelaşi gînd : „Căpitanul !"

Fără îndoială că totul fusese măturat de pe punte şi că valurile smulseseră pana cîrmei ; vasul rămăsese în voia valurilor ca un buştean. Erau pierduţi.

— Dă fuga sus ! bolborosi răguşit Rout, privindu-l pe Jukes cu ochi mari, plini de îndoială.

Acesta nu-i răspunse decît printr-o privire nehotărîtă.

Gongul telegrafului maşinilor îi linişti imediat. Indicatorul cel negru sări de la STOP la TOATĂ VITEZA.

— Acum dă-i drumul, Beale ! strigă Rout.

Aburii şuierară încet. Pistoanele îşi reluară cursa. Jukes lipi urechea de portavoce. Glasul îl aştepta ; auzi :

— Ia-le dolarii ! Fă treaba asta imediat. Am nevoie de dumneata aici, sus.

Atît şi nimic mai mult.

— Domnule căpitan! ţipă Jukes în portavoce, dar nu primi nici un răspuns.

Plecă împleticindu-se, ca un învins care părăseşte cîmpul de luptă. Avea o tăietură la frunte, deasupra sprîncenei stîngi; o tăietură care-i ajungea pîn'la os, dar nici nu ştia de ea, căci o cantitate de apă din Marea Chinei, care ar fi fost suficientă ca să-i frîngă gîtul, se revărsase peste capul lui, curăţîndu-i, spălîndu-i şi sărîndu-i rana. Cu toate că era larg deschisă şi roşie, nu sîngera. Cu această tăietură deasupra ochiului, cu părul vîlvoi, cu hainele răvăşite, Jukes avea înfăţişarea unui om tăbăcit într-un pugilat.

— Trebuie să mă duc să strîng dolarii, i se jeli el lui Rout, zîmbind trist.

— Ce-ai spus? întrebă Rout furios. Să strîngi ce?... Lasă, nu mă interesează... Apoi, crispat, îi spuse pe un ton părintesc, forţat: Hai, du-te, pentru dumnezeu! Voi, ăştia de la punte, o să mă scoateţi din minţi. Ofiţerul ăla al treilea, care s-a repezit la moşul... Nu ştiai? Voi ăştia ajungeţi de vă ţicniţi pentru că staţi degeaba, pentru că n-aveţi ce face.

Auzind aceste cuvinte, Jukes simţi că începe să se înfurie. Într-adevăr, n-aveau ce face... Apoi, plin de dispreţ pentru mecanicul-şef, făcu la stînga-mprejur. În compartimentul căldărilor, în faţa focarului, omul de la căldarea auxiliară trudea cu lopata fără a scoate o vorbă, de parcă i-ar fi tăiat cineva limba. În schimb, mecanicul al doilea îndruga vrute şi nevrute ca un sărit, dar nu uitase meşteşugul alimentării căldărilor marine.

— Alo, ofiţerul ăla rătăcitor! N-ai putea trimite pe unul din trîntorii voştri să ridice cenuşa? Ne-năbuşim aici. Dracu s-o ia! Alo! Ia auzi! Adu-ţi aminte de regulament: *Marinarii şi fochiştii trebuie să se ajute unii pe alţii.* Ei, n-auzi?

Jukes se cățăra zorit pe scară ; celălalt, ridicînd capul după el, strigă :

— Ai amuțit ? Ce-ți tot bagi nasul pe aici ? Și, la urma urmei, ce poftești ?

Jukes era foarte surescitat. O dată ajuns în mijlocul echipajului, acolo, în întunericul culoarului, se simți în stare să sucească gîtul oricui ar fi șovăit. Gîndul la cele ce avea de făcut îl scotea din fire. El unul nu putea șovăi. Nici ei nu se cuvenea să șovăie.

Avîntul lui reuși să-i antreneze pe toți. Acest du-te-vino al său, precum și energia și iuțeala mișcărilor sale îi stîrnise și îi intrigase. Mai mult îl simțiseră decît îl văzuseră în trecerile lui grăbite pe acolo și presupuneau că era strașnic preocupat de chestiuni de viață și moarte ce nu îngăduiau amînare. Abia deschise gura și iată că îi auzi pornind ascultători unul după altul și lăsîndu-se jos în buncăr, cu bufnituri scurte.

Nu prea înțelegeau ce vor avea de făcut.

— Despre ce e vorba ? Despre ce e vorba ? se întrebau unii pe alții.

Șeful de echipaj încercă să-i lămurească, dar larma marii încăierări îi uimi, iar puternicele bubuituri care răsunau sinistru în bezna buncărului le aminti primejdia în care se găseau. Cînd șeful de echipaj deschise ușa blindată, li se păru că, strecurîndu-se prin pereții de fier ai vasului, uraganul năprasnic prinsese aceste trupuri și apucase să le rostogolească, valvîrtej, ca pe niște firicele de praf. O zarvă nedeslușită ajungea pînă la ei : rumoarea unei încăierări furtunoase, un vuiet amenințător, rafale de strigăte ce se stingeau și tropotul picioarelor desculțe amestecat cu plesnetul valurilor.

Îngrămădiți în prag, priviră o clipă, uluiți. Jukes își croi drum printre ei cu brutalitate și se năpusti înăuntru fără a rosti un cuvînt. Alți culii, care se adunaseră ciorchine pe scară, luptînd cu desperarea unor sinucigași

să spargă capacul tambuchiului pentru a răzbate afară, pe puntea inundată, se desprinseră și se prăvăliră de-a valma peste Jukes, care dispăru înghițit ca de o avalanșă.

Șeful de echipaj răcni ca ieșit din minți :

— Săriți ! să-l scoatem pe secund de-acolo ! Altfel moare strivit !

Năvăliră în magazie călcînd pe piepturi, pe degete, pe fețe, poticnindu-se în mormane de zdrențe, împiedicîndu-se de așchii de lemn ; dar mai înainte ca să ajungă la Jukes, acesta se ivi înconjurat de o mare de mîini care căutau ceva de care să se prindă. Din prima clipă îi fuseseră smulși nasturii pînă la unul ; spatele vestonului îi fusese spintecat pînă la guler, iar vesta îi fusese sfîșiată. Grămada de chinezi care se zbăteau în mijlocul magaziei, învălmășiți, întunecați, neputincioși și aruncînd priviri sălbatice în lumina palidă a lămpilor, se rostogoli către celălalt bord.

— Lăsați-mă-n pace, dracu să vă ia ! N-am murit încă ! țipă Jukes. Împingeți-i nainte spre proră ! Acum, cînd coboară. Înainte ! Împingeți-i acolo, la perete. Blocați-i !

Năvala marinarilor în magazia în plină fierbere de la puntea intermediară avu efectul unei găleți cu apă rece turnate într-un cazan în clocot. Vîltoarea se potoli pentru o clipă.

Chinezii încăierați alcătuiau o masă atît de compactă, încît marinarii, formînd un lanț și ajutați de un salt sălbatic al vasului, reușiră într-un iureș să-i împingă înainte, buluc. În urma lor, cîteva pîlcuri de chinezi și cîțiva chinezi izolați se rostogoleau din bord în bord.

Șeful de echipaj făcu adevărate minuni. Întinzînd brațele lateral și prinzîndu-se cu mîinile de cîte un pontil [1], reuși să oprească șapte chinezi încleștați, care ve-

[1] Stîlp de consolidare în interiorul navei (n.r.).

neau de-a rostogolul ca un bolovan. Încheieturile-i trosniră, strigă : „Ha !“ şi cei şapte se împrăştiară.

Dar cel care se dovedi cel mai dibaci fu dulgherul. Fără să spună nici un cuvînt nimănui, dădu fuga sus pe coridorul de trecere, de unde aduse colaci de frînghie şi lanţuri, destinate pentru amararea încărcăturilor, pe care le întinse ca să le servească drept corzi de strajă.

Chinezii nu opuneau nici o rezistenţă. Indiferent de cauza ei, încăierarea se transformase într-o învălmăşeală şi o panică haotică. Deşi la început culiii se repeziseră după dolarii lor risipiţi, acum nu se mai zbăteau decît pentru a se ţine în picioare. Se apucau de gît unii pe alţii numai ca să nu fie zvîrliţi de colo-colo. Cei care reuşeau să se prindă de ceva zvîrleau din picioare şi se zbăteau ca să se descotorosească de cei care încercau să se agaţe de ei, pînă ce balansul puternic îi arunca pe toţi în celălalt capăt al punţii.

Apariţia diavolilor albi îi înspăimîntase. Veniseră oare ca să-i omoare ? Smulşi din grămadă şi izolaţi, se lăsau duşi de marinari ca nişte zdrenţe. Unii dintre ei, care fuseseră tîrîţi deoparte, de picioare, rămîneau nemişcaţi, ca nişte cadavre, cu ochii deschişi şi privirea fixă. Ici-colo, cîte un culi cădea în genunchi, cerînd parcă îndurare. Altora, care erau înnebuniţi de frică, le dădeau un pumn zdravăn între ochi şi cădeau grămadă. Răniţii înghiţeau ghionţii clipind mărunt, dar fără a scoate un sunet. Feţele le erau însîngerate, aveau contuzii şi răni pe ţeastă şi nenumărate jupuituri, zgîrieturi şi tăieturi, cauzate în cea mai mare parte de cioburile de porţelan din lăzile lor. Ici-colo, cîte un chinez cu privirea rătăcită, cu coada răvăşită îşi oblojea călcîiul însîngerat.

În cele din urmă, după ce au fost maltrataţi ca să se supună, bruftuiţi ca să se mai răcorească şi apoi îmbunaţi cu cuvinte aspre, ce semănau mai degrabă a ameninţări, fură aşezaţi pe jos, în rînduri strînse. Palizi şi

abătuți, au stat aliniați în magazie, în timp ce dulgherul, ajutat de doi marinari, umbla zorit încolo și încoace, întinzînd și legînd corzile. Șeful de echipaj, ținîndu-se cu un braț și cu un picior de un pontil și mormăind ca o gorilă, încercă să-și aprindă luleaua de la o lampă pe care o strîngea la piept. Marinarii se aplecau mereu, culegînd ceva de jos, și tot ce adunau — haine, scînduri, cioburi, precum și dolari — azvîrleau în buncăr. Din cînd în cînd, cîte un marinar, cu brațele încărcate cu ciurucuri, trecea clătinîndu-se spre ușă, urmărit de priviri piezișe și îndurerate.

La fiecare balans al vasului, șirurile de chinezi așezați pe vine se aplecau înainte și, pe toată lungimea rîndului, capetele se ciocneau unele de altele. Cînd zgomotul valurilor ce se rostogoleau pe punte se potolea pentru o clipă, lui Jukes, care era buimac de oboseală, i se părea că, prin lupta aprigă pe care o dăduse acolo jos, reușise să îngenuncheze vîntul, căci asupra magaziei se așternuse tăcere, o tăcere în care nu se mai auzea decît bubuitul valurilor care izbeau bordajul.

Între timp, puntea intermediară fusese complet curățită de „dărîmături", cum spuneau marinarii. Aceștia stăteau în picioare, legănîndu-se și privind de sus capetele și spinările încovoiate ale chinezilor. Ici-colo, cîte un culi suspina. În locurile unde cădea lumina, Jukes deosebea ici coastele ieșite ale unuia și fața palidă și mohorîtă a altuia, colo niște capete plecate, sau întîlnea o privire posomorîtă, ațintită asupra lui. Se minuna cum de supraviețuiseră cu toții ; e drept, însă, că-i păreau a fi gata-gata să-și dea sufletul și că starea în care se găseau era mai jalnică decît moartea.

Deodată, unul dintre culii începu să vorbească. Din cînd în cînd, pîlpîirea lămpii care se legăna îi lumina fața slabă și trasă ; vorbea cu capul lăsat pe o parte. Din buncăr se auzeau bocănituri și clinchetul dolarilor

care se rostogoleau de colo pînă colo. Culiul întinse braţul, deschise gura mare, şi sunetele acelea ininteligibile pentru Jukes şi guturale îl cutremurară.

Alţi doi luară cuvîntul rostind nişte rechizitorii fulminante, cel puţin aşa i se păru lui Jukes, iar auditoriul începu să se agite, mîrîind şi bombănind. Fără a pierde nici o clipă, Jukes le ordonă marinarilor să evacueze magazia de la puntea intermediară. Părăsi ultimul magazia, trecînd pragul de-a-ndaratelea, în vreme ce mîrîielile deveneau tot mai puternice, iar mîinile se ridicau arătînd spre el ca spre un răufăcător. Şeful de echipaj trase zăvorul şi spuse, oarecum stingherit :

— Pare-se că s-a mai potolit vîntul, domnule locotenent.

Marinarii fură încîntaţi cînd ajunseră sus, pe coridor. În sinea lui, fiecare socotea că de acolo ar putea ieşi în ultima clipă pe punte. Şi asta era o mîngîiere, căci gîndul de a muri înecat în fundul unui vas este insuportabil, şi acum, după ce terminaseră cu chinezii, îşi dădeau din nou seama că situaţia vasului era critică.

Ieşind pe punte, Jukes se trezi pîn' la gît în apa tumultuoasă. Cu chiu, cu vai, ajunse la comandă şi fu grozav de mirat cînd constată că acum reuşea să deslușească cîte ceva în beznă de parcă vederea îi devenise deodată nefiresc de sensibilă. Distingea într-adevăr nişte contture nelămurite. Dar acestea nu erau conturele bine cunoscute ale *Nan-Shan*-ului, ci îi aminteau mai degrabă de epava unei bătrîne nave dezarmate, pe care-o văzuse, cu ani în urmă, ruginind pe un banc de nămol. *Nan-Shan*-ul îi amintea acea epavă.

Nu mai era pic de vînt. Nu se simţea nici o adiere, ci doar un curent slab, produs de balansul vasului. Fumul pe care-l scuipa coşul plutea leneş, învăluind puntea. În trecere, Jukes îi adulmecă mirosul. Simţi în ace-

laşi timp zvîcnirea cuminte a maşinilor şi auzi cîteva zgomote slabe, care păreau a fi rămăşiţele uriaşei larme: auzi zăngănitul unor piese avariate şi rostogolirea grăbită a unor fărîmături pe punte. Zări nedesluşit silueta masivă a căpitanului, rezemat de balustrada îndoită. Stătea nemişcat şi se balansa o dată cu vasul, de parcă ar fi fost ţintuit de punte. Imobilitatea aerului era apăsătoare.

— Am reuşit, domnule căpitan, gîfîi el.

— Eram sigur, răspunse căpitanul MacWhirr.

— Eraţi ? murmură Jukes pentru sine.

— Vîntul a încetat brusc, reluă căpitanul.

Jukes izbucni :

— Să nu vă-nchipuiţi c-a fost uşor !...

Dar căpitanul, cu mîinile încleştate pe balustradă, nici nu-l auzise.

— După cum scrie la carte, s-ar părea că greul n-a trecut încă.

— De n-ar fi fost mai mulţi morţi decît vii, din cauza răului de mare şi de spaimă, nici unul din noi n-ar fi ieşit viu de la puntea intermediară, spuse Jukes.

— Trebuia să fac ceva pentru ei, bolborosi MacWhirr flegmatic. Nu poţi găsi totul la carte.

— Năvăleau peste noi, de nu ordonam la iuţeală oamenilor să iasă de-acolo, urmă Jukes cu aprindere.

După ce se deprinseseră ca strigătele să li se pară şoapte, acum, în liniştea aceea uimitor de adîncă, aveau impresia că vocea lor normală răsună prea puternic. Parcă ar fi vorbit sub o cupolă întunecată care le amplifica glasul.

Printr-o spărtură în perdelele de nori răvăşiţi care acopereau bolta, cîteva stele îşi strecurau sclipirile pe care marea întunecată le reflecta legănîndu-le. Din cînd în cînd, vîrful cîte unui con de apă se prăvălea pe bord,

amestecîndu-se cu pînzele de spumă care goneau grăbite peste puntea inundată; *Nan-Shan* înainta anevoie în fundul unei cisterne înconjurate de nori. Acest inel de nori, care se rotea nebuneşte în jurul nucleului în care domnea o linişte absolută, înconjura vasul cu un zid masiv şi sinistru. În interiorul cercului, marea se frămînta parcă sub puterea unui impuls lăuntric; săltînd drept în sus, valurile se ciocneau unele de altele şi loveau puternic bordajul vasului. De dincolo de hotarele acestei linişti ameninţătoare se auzea ca un geamăt slab tînguirea furtunii dezlănţuite. Căpitanul MacWhirr rămase tăcut, iar urechea lui Jukes auzi din depărtare mugetul prelung al unui val uriaş ce se rostogolea undeva în întunericul de nepătruns care limita orizontul său vizual.

— Şi-au închipuit, izbucni el cu ciudă, că vrem să profităm de ocazie ca să-i jefuim. Nu-ncape îndoială! Mi-aţi ordonat: „Strînge banii!" Uşor de spus, dar greu de făcut. N-aveau de unde să ghicească ce-aveam de gînd. Am dat buzna peste ei. Trebuia să procedez repede şi hotărît.

— De vreme ce s-a terminat... mormăi căpitanul fără să se uite la Jukes. Trebuia să fac ceva pentru ei...

— O să plătim cu vîrf şi-ndesat după ce o trece furtuna, spuse Jukes foarte mîhnit. Numai să-şi revină puţin şi-o să vedeţi! Au să ne sară de gît, domnule căpitan. Nu uitaţi că vasul nu mai este sub pavilion englez. Ăştia o ştiu prea bine. Afurisitul ăsta de pavilion siamez...

— Dar sîntem pe bord, totuşi, obiectă căpitanul.

— Furtuna încă nu s-a terminat, exclamă Jukes profetic. Apoi, clătinîndu-se şi regăsindu-şi îndată echilibrul, adăugă în şoaptă: A rămas o epavă.

— Da, încă nu s-a terminat, încuviinţă căpitanul MacWhirr, cu jumătate glas. Ia comanda pentru o clipă.

— Coborîţi, domnule căpitan ? întrebă Jukes speriat, ca şi cum furtuna n-ar fi aşteptat altceva decît să-l vadă singur pe puntea de comandă ca să se năpustească asupra lui.

Privi vasul, obosit şi singuratic, care se zbătea în mijlocul unor munţi de apă neagră, luminaţi parcă de licăririle unor lumi depărtate. Înainta încet prin această zonă liniştită, revărsîndu-şi surplusul de energie sub forma unui nor alb de vapori. Respiraţia profundă a eşapamentului era parcă o sfidare zgomotoasă aruncată de o fiinţă vie, nerăbdătoare de-a se reîntoarce la luptă. Brusc, eşapamentul se închise. Aerul gemea încet. Sus, peste capul lui Jukes cîteva stele sclipeau din adîncul unei vîltori de aburi întunecaţi. Deasupra vasului, marginea neagră ca cerneala a cercului de nori se încruntă, încreţindu-se sub un petic înstelat. Şi stelele parcă priveau ţintă la vas, pentru a-şi lua rămas bun de la el, iar strălucirea lor înmănuncheată semăna cu o diademă aşezată pe o frunte întunecată.

Căpitanul MacWhirr intrase în camera hărţilor. Deşi era cufundată în întuneric, simţi totuşi dezordinea care domnea în această încăpere în care obişnuia să trăiască ordonat. Fotoliul era răsturnat. Cărţile se risipiseră pe jos şi strivi un ciob de sticlă sub călcîiul cizmei. Căută dibuind cutia de chibrituri şi o găsi pe un raft cu marginea lată. Aprinse un chibrit şi, închizînd ochii pe jumătate, apropie flacăra plăpîndă de barometru, a cărui faţă lucioasă de sticlă şi metal se clătina făcîndu-i parcă semn.

Presiunea era foarte scăzută, atît de scăzută, încît căpitanul MacWhirr bombăni ceva. Chibritul se stinse. Cu degetele sale groase şi ţepene scoase repede un alt chibrit.

O flacără anemică pîlpîi din nou şi lumină cadranul de sticlă şi metal al barometrului. Ochii săi, pe jumătate

închişi, erau aţintiţi asupra instrumentului ; părea că aşteaptă un semn imperceptibil. Obrazul lui încremenit îl făcea să semene cu un păgîn care arde tămîie pentru a cere ocrotirea idolilor ; un păgîn pocit, încălţat cu cizme. Nu, nu era nici o eroare. Niciodată nu văzuse barometrul indicînd o presiune atît de joasă.

Căpitanul MacWhirr fluieră încet. Rămase pe gînduri pînă cînd flacăra ajunse doar o mică pîlpîială albăstruie, care se stinse arzîndu-i degetele. Cine ştie, poate se defectase.

Deasupra cuşetei avea un barometru aneroid. Se întoarse şi aprinse încă un chibrit ; descoperi cadranul alb care-l privea neînduplecat din perete, indiferenţa materiei venind parcă să întărească înţelepciunea şovăielnică a omului, conferindu-i virtutea infailibilităţii. Nu mai încăpea nici o îndoială. Căpitanul MacWhirr ridică din umeri şi zvîrli chibritul.

Aşadar greul încă nu trecuse, şi, dacă era adevărat ce sta scris în carte, ceea ce îi aştepta de aici încolo nu era glumă. Experienţa ultimelor şase ore îi schimbase părerile despre vremea rea. „Are să fie înspăimîntător", îşi zise. La lumina chibritului nu privise în mod conştient decît la barometru ; totuşi, observase că cele două pahare şi carafa fuseseră aruncate de la locul lor. Acest fapt îi dădu o idee mai precisă despre balansul pe care-l încercase vasul. „N-aş fi crezut una ca asta", îşi spuse. Biroul lui fusese de asemenea curăţat : rigla, creioanele şi călimara — toate aceste lucruri care îşi aveau locurile lor bine stabilite — nu mai erau, ca şi cum o mînă răuvoitoare le-ar fi luat una cîte una, pentru a le arunca pe podeaua udă. Uraganul răsturnase pînă şi rînduielile minuţioase ale vieţii sale personale. Aşa ceva nu i se mai întîmplase, şi un sentiment de groază se strecură în liniştea sufletului său. Şi greul abia urma să vină ! Era totuşi mulţumit că tămbălăul de la puntea interme-

diară fusese descoperit la timp. Dacă în cele din urmă vasul avea să se scufunde, cel puţin nu avea să se scufunde avînd la bord oameni încăieraţi într-o luptă sălbatică. Ar fi fost dezgustător. Aceste gînduri izvorau în bună parte din omenie, dar şi dintr-o concepţie vagă, e drept, despre ceea ce se cade şi ceea ce nu se cade. Deşi spontane, ele erau totuşi, în esenţa lor, lente şi greoaie, cum era şi el. Întinse mîna pentru a pune cutia de chibrituri la locul ei pe raft. Din ordinul lui, chibriturile trebuiau să fie întotdeauna acolo. În această privinţă, *steward*-ul fusese dăscălit de el cu mult înainte.

— O cutie... uite colo, vezi ? Nu prea plină... Colo, ca s-o pot ajunge cu mîna. Se poate să am urgentă nevoie de lumină. Pe un vapor nu ştii niciodată de ce anume ai putea să ai nevoie la iuţeală. Ţine minte !

El unul avea, fireşte, totdeauna grijă să le pună la locul lor. Avu grijă şi de astă dată, dar, înainte de a-şi trage mîna înapoi, se gîndi că poate nu va mai avea niciodată prilejul să întrebuinţeze cutia aceea. Tulburat, o strînse din nou între degete. Pentru o fracţiune de secundă cutia deveni simbolul deprinderilor mărunte care ne leagă de cursul monoton al vieţii. În cele din urmă îi dădu drumul şi, lăsîndu-se pe banchetă, aşteptă, căutînd să descifreze zgomotele care prevestesc intensificarea vîntului.

Deocamdată nu se auzea nimic. Doar glasul undelor despicate de vas şi izbiturile surde ale valurilor învălmăşite care se spărgeau, revărsîndu-se, pe punte. Se îndoia că *Nan-Shan* avea să supravieţuiască.

Acalmia era apăsătoare şi alarmantă ; îi părea ca un fir de păr de care spînzura, ameninţătoare, o sabie deasupra capului său. În cursul acestei pauze sinistre, furtuna reuşi să-i învingă rezistenţa şi să-i descleşteze buzele. Vocea lui răsună deodată în singurătatea şi bezna cabinei, adresîndu-se parcă unei alte fiinţe trezite în el :

— N-aş vrea să-l pierd, spuse cu glas scăzut.

Stătea nevăzut, departe de mare şi de vasul său şi rupt parcă din matca vieţii sale în care asemenea năzbîtii, ca aceea de a vorbi de unul singur, nu-şi aveau locul. Cu palmele pe genunchi, îşi plecă gîtul scurt şi gîfîi cuprins de o ciudată slăbiciune care nu era de fapt decît un simptom al extenuării nervoase.

De pe locul unde era putea să atingă uşa spălătorului. Ar fi trebuit să fie un ştergar acolo. Chiar era. Bun... Îl trase afară şi-şi şterse mai întîi faţa, şi apoi capul, frecîndu-se energic, după care rămase nemişcat, cu ştergarul pe genunchi. Urmă un răstimp de linişte atît de desăvîrşită, încît nimeni n-ar fi bănuit că în cabina aceea se afla un om. Apoi se auzi un glas şoptind :

— S-ar putea totuşi să scape...

Brusc, ca şi cum şi-ar fi dat seama c-a lipsit prea mult, căpitanul MacWhirr ieşi pe pasarelă. Acalmia durase mai bine de cincisprezece minute, destul ca să devină insuportabilă chiar şi pentru o imaginaţie ca a lui. Jukes, care stătea nemişcat la extremitatea din faţă a comenzii, începu să-i vorbească numaidecît. Vocea-i stinsă şi nefirească, de parcă ar fi vorbit printre dinţi, părea că se răsfiră în toate direcţiile prin întunericul care se îngroşase din nou.

— Am schimbat omul de la timonă. Hackett începuse să se vaiete că nu mai poate. Zace colo, lîngă timonă, cu o faţă cadaverică. La-nceput n-a vrut nimeni să iasă ca să-l înlocuiască pe nenorocitul ăsta. Bosmanul nu face doi bani. Am spus-o întotdeauna. Am fost cît pe-aci să mă duc să scot pe unul din ei de ceafă.

— Bine, murmură căpitanul, stînd atent alături de Jukes.

— Ofiţerul al treilea e şi el acolo înăuntru şi se ţine de cap. E rănit ?

— Nu, e nebun, răspunse scurt căpitanul MacWhirr.

— Pare-mi-se totuşi că a căzut.

— N-am avut încotro, i-am dat un brînci, explică MacWhirr.

Jukes oftă.

— Are să se dezlănţuie aşa, pe neaşteptate, spuse căpitanul MacWhirr ; cred că dintr-acolo... Dar, dumnezeu ştie... Cărţile nu-s bune decît ca să te încurce şi să te alarmeze. Are să fie groasă, asta-i tot ce ştiu. Numai de-am avea timp să schimbăm direcţia, ca s-o primim în faţă.

Trecu un minut ; cîteva stele apărură clipind repede şi apoi dispărură.

— I-ai lăsat în siguranţă ? întrebă brusc căpitanul MacWhirr, ca şi cum n-ar mai fi suportat tăcerea.

— Vorbiţi de culii, domnule căpitan ? Am întins straje în toate părţile, în magazia de la puntea intermediară.

— Da ? Bună idee, domnule Jukes...

— Nu credeam... că v-ar interesa... să ştiţi... spuse Jukes, căruia balansul îi tăia frazele de parcă l-ar fi scuturat cineva în timp ce vorbea, cum am scos-o la capăt... cu blestemata asta de treabă... Am scos-o la capăt. La urma urmei, s-ar putea să fi fost inutil.

— Trebuia să fac cele cuvenite pentru toţi. Nu-s decît nişte bieţi culii, dar, ce dracu, trebuie să le dăm şi lor aceleaşi şanse pe care le avem şi noi. Vasul încă nu e pierdut. E şi-aşa destul de greu să stai închis acolo jos, pe furtună...

— M-am gîndit şi eu la asta, cînd m-aţi trimis jos, domnule căpitan, îl întrerupse Jukes posomorît.

— ...chiar şi fără riscul de-a fi făcut zob, continuă căpitanul MacWhirr din ce în ce mai aprins. N-aş putea suporta una ca asta pe vasul meu, chiar de-aş şti bine că mai are numai cinci minute pînă să se scufunde. N-aş putea suporta, domnule Jukes !

Un vuiet straniu, ca ecoul unui strigăt reflectat de pereţii stîncoşi ai unei prăpastii fără fund, se apropie de vas, apoi se îndepărtă din nou. Palidă, o ultimă stea, destinată parcă a se întoarce în incandescenţa nebuloasei originare, luptă o clipă cu noaptea care învăluia vasul, apoi se stinse.

— Acu e-acu! mormăi căpitanul MacWhirr. Domnule Jukes!

— Aici, domnule căpitan!

Cei doi aproape că nu se mai vedeau unul pe altul.

— Trebuie s-avem încredere că vasul va răzbate prin furtună şi că va ieşi teafăr. Asta-i! Clar şi precis. Aici nu-ncape nici o „strategie a furtunilor", cum o numeşte căpitanul Wilson.

— Nu, domnule căpitan!

— Vasul va fi din nou bătut de vînt şi potolit de valuri timp de ore întregi, mormăi căpitanul. Pentru moment, apele nu mai au ce lua de pe punte, decît pe mine sau pe dumneata.

— Pe amîndoi, domnule căpitan, şopti Jukes.

— Dumitale, domnule Jukes, îţi plac jumătăţile de măsură, îl dojeni căpitanul pe un ton blajin. De fapt, ofiţerul al treilea nu ţi-ar fi de nici un folos. M-auzi, domnule Jukes? Ai rămîne singur în caz că...

Căpitanul MacWhirr se opri, iar Jukes, care privea în jur, tăcea.

— Nimic nu trebuie să te facă să-ţi pierzi cumpătul, continuă căpitanul, mormăind grăbit. Ţine nava cu prora-n val. Spună ce-or vrea, dar valurile cele mai mari vin întotdeauna dinspre vînt. Totdeauna cu prora-n val şi cu faţa la vînt, ăsta-i singurul mijloc s-o scoţi la capăt. Eşti marinar tînăr. Cu prora-n val. Păstrează-ţi sîngele rece.

— Da, domnule căpitan, zise Jukes cu o strîngere de inimă.

Cîteva clipe mai tîrziu, căpitanul vorbi cu compartimentul maşinilor şi primi răspuns.

Fără a-şi da seama de ce, Jukes simţi cum îşi recapătă încrederea. Era o senzaţie venită din afară, ca o boare de căldură ; ea îi reda puterea de-a face faţă oricărei împrejurări. Auzi din nou murmurul acela depărtat din beznă. Dar încrederea în sine, pe care şi-o regăsise brusc, îl făcea să privească primejdia fără a se tulbura, ca un om care, la adăpostul unei cămăşi de zale, priveşte fără teamă vîrful ascuţit al suliţei.

Vasul se opintea neîncetat ca să învingă munţii negri de apă, plătind cu groaznice zvîrcoliri preţul vieţii sale. Din adîncurile vasului se auzea duduitul maşinilor, iar penajul alb al aburilor fîlfîia în noaptea de smoală ; gîndurile lui Jukes zburară la compartimentul maşinilor, unde domnul Rout — om de ispravă — stătea de veghe. Apoi, cînd duduitul se opri, avu impresia că încetaseră toate zgomotele ; şi în tăcerea aceea, pe neaşteptate, răsună vocea căpitanului MacWhirr :

— Ce-o mai fi şi asta ? O răbufnire de vînt ? Vocea lui era mai puternică decît o auzise Jukes vreodată. La proră ? Bine ! Nava mai poate scăpa.

Zgomotele se apropiau cu iuţeală. Un vuiet înăbuşit se auzea din jur, în timp ce departe larma creştea şi se lăţea, îndreptîndu-se asupra vasului. Aerul zvîcnea ca de bătaia a mii de tobe, ce însoţesc în ritm drăcesc, năvalnic o mulţime în marş.

Jukes abia îl mai vedea pe căpitan în întunecimea care învăluia vasul. Putea, cel mult, să-i ghicească unele mişcări : parcă îşi depărtase coatele şi îşi înălţase capul.

Cu o grabă neobişnuită, căpitanul MacWhirr dădea să-nchidă nasturele de sus al impermeabilului. Uraganul, care înnebuneşte talazurile, scufundă vase, dezrădăcinează copaci, doboară ziduri şi trînteşte la pămînt păsările văzduhului, îl aflase în calea sa pe acest om tă-

cut, dar, în ciuda tuturor sforţărilor depuse, nu izbuti să smulgă de la el decît cîteva cuvinte. Într-adevăr, puţin înainte ca mînia reînnoită a furtunii să se dezlănţuie asupra vasului său, căpitanul MacWhirr mărturisi iritat :

— Mi-ar părea rău să-l pierd.

Şi fu cruţat de această pierdere.

VI

Într-o dimineaţă însorită *Nan-Shan* ajunse în portul Fuciou, precedat de un panaş greu de fum gonit de briza care bătea de la mare spre uscat. Intrarea vasului în radă nu trecu neobservată, şi marinarii aflaţi în port începură să strige :

— Ia te uită ! Uitaţi-vă la vasul ăla ! Ce pavilion are ? Siamez ? Ia uitaţi-vă la el !

Vasul arăta de parcă ar fi servit drept ţintă mobilă pentru tirul bateriilor secundare ale unui crucişător. Suprastructura vasului era devastată, zdrenţuită şi ciuruită cum n-ar fi fost nici dacă ar fi fost lovită de o salvă de proiectile de calibru mic şi avea în general înfăţişarea ostenită şi sleită de vlagă a vaselor care vin de la celălalt capăt al lumii. Şi pe bună dreptate, căci, în cursa lui atît de scurtă, *Nan-Shan* fusese totuşi departe, atît de departe, încît întrezărise chiar ţărmurile celuilalt tărîm, de pe care nici un vas nu s-a întors vreodată pentru a reda ţărînei pe membrii echipajului său. Era cenuşiu şi încrustat cu sare pînă-n vîrful catargelor şi pînă la gura coşului. Un marinar ghiduş spuse despre el : „Parcă l-au pescuit de undeva de pe fundul mării şi l-au adus aici ca să încaseze primele de salvare“, şi, încîntat de această glumă, adăugă că ar fi gata să ofere cinci lire pentru vas „văzut şi plăcut“.

Nici nu trecuse o oră de cînd ancorase, cînd un omuleţ slab, cu nasul roşu şi cu faţa schimonosită de mînie

debarcă dintr-o şampană la cheiul Concesiunii Străine şi, întorcîndu-se cu faţa la larg, ridică ameninţător pumnul spre vas.

Un individ înalt, cu picioare disproporţionat de subţiri faţă de burta-i voluminoasă şi cu ochi lăcrămoşi se apropie de el şi exclamă :

— Ai şi debarcat ? Expeditiv, n-am ce zice.

Purta un costum soios de flanelă albastră şi era încălţat cu nişte pantofi de cricket[1] prăfuiţi. Avea mustaţă cenuşie pe oală, şi calota pălăriei era desprinsă de bor în două locuri prin care se strecura lumina.

— *Hallo !* Ce-nvîrteşti pe-aici ? întîmpină fostul ofiţer al treilea pe *Nan-Shan*, strîngîndu-i mîna la repezeală.

— Aştept angajament... un loc bun... mi-a dat cineva o informaţie, răspunse cel cu pălăria spartă, cu glas întretăiat şi răguşit.

Ofiţerul al treilea ridică din nou pumnul spre *Nan-Shan*.

— E unul acolo care nu-i vrednic să comande nici măcar o luntre, explică el tremurînd de ciudă, în vreme ce interlocutorul lui privea în jur cu nepăsare.

— Nu zău !?

Zări pe chei o ladă grea marinărească vopsită în cafeniu, acoperită cu o bucată de pînză de velă, zdrenţuită şi legată cu sfoară de manila nou-nouţă. O privi cu vădită curiozitate.

— Aş vorbi eu şi aş face tărăboi, de n-ar fi afurisitul ăla de pavilion siamez ! N-am cui să mă plîng... altfel i-aş arăta eu lui. Ce şarlatan ! A avut îndrăzneala să-i spună şefului-mecanic — un şarlatan şi ăla — că m-aş fi speriat. Nici că s-a pomenit vreodată asemenea adunătură de tîmpiţi şi ticăloşi ! Nemaipomenit !

---

[1] Joc sportiv foarte popular în Anglia (n.r.).

— Ți-ai primit drepturile? îl întrebă subit zdrențărosul.

— Da. M-a plătit la bord și mi-a spus: „Du-te de-ți ia dejunul pe uscat".

— Calic bătrîn! zise nepăsător lunganul, umezindu-și buzele cu limba. N-ai vrea să bem un păhăruț?

— M-a lovit, bolborosi ofițerul al treilea.

— Nu zău! Te-a lovit? Adevărat? se miră omul cu haina albastră, căutînd să-și arate simpatia. Nu putem vorbi aici. Vreau să-mi povestești tot ce ți s-a întîmplat. Te-a lovit, zici? Să căutăm un om care să-ți ducă lada. Știu un local liniștit unde au bere la sticlă...

Domnul Jukes, care cercetase cheiul cu binoclul, îl informă pe mecanicul-șef că „fostul nostru ofițer al treilea a și găsit un prieten: un individ care arată ca un pierde-vară. I-am văzut depărtîndu-se de pe chei împreună."

Păcăniturile de ciocan și zarva reparațiilor urgente nu-l tulburară pe căpitanul MacWhirr. În scrisoarea scrisă de el în camera hărților, dereticată, *steward*-ul găsi pasaje atît de captivante, încît fu cît pe-aci să fie prins asupra faptului în două rînduri. Cu toate acestea, în salonașul căsuței pentru care plătea patruzeci de lire chirie, doamna MacWhirr căută să-și învingă pofta de a căsca, pesemne din respect pentru sine însăși, căci se afla singură în odaie.

Stătea tolănită pe un *chaise-longue* aurit, tapisat cu catifea, lîngă un cămin îmbrăcat în teracotă, în care pîlpîia un foc de cărbuni, și pe a cărui consolă erau înșirate niște evantalii japoneze. Ridica din cînd în cînd mîinile și arunca ici-colo priviri obosite peste paginile scrisorii. Prea erau multe! Și nu era vina ei că erau atît de serbede și atît de neinteresante, de la cuvintele stereotipe de început „Iubita mea soție" și pînă la încheierea șablon „Al tău soț, care te iubește". De fapt, ni-

meni nu-i putea pretinde să priceapă toate treburile acelea marinăreşti. Fireşte, era bucuroasă să primească ştiri de la el, dar nu-şi pusese niciodată întrebarea de ce anume.

„Sînt cunoscute sub numele de taifun... Secundul n-a prea fost încîntat... În cărţi nu se află nimic... Nu puteam lăsa lucrurile aşa..."

Urmă un foşnet, după care spicui ceva mai jos cuvintele : „...O acalmie care a ţinut mai bine de douăzeci de minute", apoi privirea-i indiferentă se opri undeva sus, pe pagina următoare „...să te revăd pe tine şi pe copii..." Tresări enervată. De ce s-o fi gîndind mereu să se-ntoarcă acasă ? Doar avea un salariu mai bun ca niciodată ! Ce l-o fi apucat ?

Nici prin gînd nu-i trecu să întoarcă foaia ca să citească pagina anterioară. Acolo ar fi aflat că în ziua de 25 decembrie, între patru şi şase dimineaţa, căpitanul MacWhirr fusese convins că vasul n-avea să mai ţină piept mării dezlănţuite şi că el n-avea să-şi mai vadă niciodată nevasta şi copiii. S-ar fi putut prea bine întîmpla ca acest amănunt să rămînă neştiut de nimeni (scrisorile sale nu erau păstrate multă vreme). Neştiut de nimeni, afară de *steward*-ul de pe *Nan-Shan,* care fu atît de zguduit de această dezvăluire, încît, ca să-l încredinţeze pe bucătar că soarta lor „atîrnase doar de un fir de păr", îi declară solemn : „Pînă şi moşul pierduse orice nădejde !"

— Dar tu de unde mai ştii ? îl întrebă dispreţuitor bucătarul, un fost ostaş. Că doar n-o fi venit să-ţi spună !

— Mi-a cam dat a înţelege, răspunse *steward*-ul făcînd pe grozavul.

— Mai vezi de altul ! Rîndul viitor, pun rămăşag c-o să vină să-mi spună mie, rînji bătrînul bucătar.

Oarecum alarmată, doamna MacWhirr spicui mai departe : „...Am făcut ceea ce era just să fac... Sărmanii nenorociţi... Trei dintre ei s-au ales cu cîte un picior rupt... Am socotit mai nimerit să nu se facă zarvă... nădăjduiesc c-am procedat just..."

Lăsă iar mîinile jos. Nu, nu mai pomenea nimic de întoarcere. Nu făcuse, probabil, decît să-şi exprime o dorinţă platonică. Doamna MacWhirr răsuflă uşurată ; pendula de marmură neagră — evaluată de bijutierul cartierului la trei lire, optsprezece şilingi şi şase pence — bătu discret.

Uşa se deschise brusc, şi o fetiţă cu fustă scurtă şi picioare lungi dădu buzna în odaie. Un păr bogat, spălăcit şi lins îi flutura pe umeri. Zărind-o pe maică-sa, se opri, privind scrisoarea cu ochi iscoditori.

— E de la tata, murmură doamna MacWhirr. Ce-i cu funda ta ?

Fetişcana duse mîna la cap şi se strîmbă.

— Tata e bine, continuă doamna MacWhirr alene. Cel puţin aşa se pare. Nu scrie nimic de sănătate.

Zîmbi imperceptibil. Pe faţa fetei se citea o indiferenţă distrată, iar doamna MacWhirr o privi cu mîndrie.

— Du-te şi pune-ţi pălăria, îi spuse după un răstimp. Mergem după cumpărături. Sînt solduri la *Linom.*

— Ah, ce bine ! exclamă copila, care avea un glas răguşit, surprinzător de gros, şi dintr-un salt ieşi din odaie.

Era o după-amiază frumoasă. Cerul era acoperit, dar trotuarele erau uscate. În faţa magazinului cu pînzeturi, doamna MacWhirr surîse unei matroane înţepate, care purta un mantou larg, negru, peste o rochie cu mărgele negre, şi era împopoţonată cu o pălărie cu flori artificiale. Urmă un schimb de urări şi exclamaţii foarte gră-

bite, de parcă le-ar fi fost teamă că strada avea să se despice în două şi să le răpească plăcerea întîlnirii.

În spatele lor, uşile mari de cristal ale magazinului se deschideau mereu. Lumea însă nu putea trece şi domnii aşteptau cu nerăbdare. Lydia, foarte preocupată, încerca să înfigă vîrful umbreluţei ei în interstiţiul dintre două plăci de pavaj. Doamna MacWhirr vorbea cu volubilitate :

— Vă mulţumesc foarte mult. Nu ! Nu se-ntoarce încă. Desigur, e foarte trist să-l ştii departe, în schimb e-atît de plăcut să afli că e sănătos. După ce făcu o pauză ca să răsufle, adăugă fericită : Clima de-acolo îi convine de minune ! ca şi cum bietul MacWhirr s-ar fi aflat în China pentru a-şi vedea de sănătate.

De altfel, nici mecanicul-şef nu avea deocamdată de gînd să se-ntoarcă acasă. Ştia prea bine cît preţuieşte o slujbă bună.

— Solomon spune că se-ntîmplă necontenit minuni, exclamă veselă doamna Rout, aplecîndu-se către bătrîna aşezată în fotoliu, lîngă foc.

Mama domnului Rout, care-şi ţinea în poale mîinile zbîrcite îmbrăcate în mănuşi negre fără degete, tresări uşor.

Soţia mecanicului-şef parcurgea cu priviri vioaie paginile scrisorii.

— Căpitanul vasului pe care e îmbarcat Solomon, un om cam prostănac, îţi aduci aminte, mamă ? Solomon scrie că a făcut un lucru deosebit de inteligent.

— Da, draga mea, răspunse bătrîna blajin.

Cu părul ei argintiu, cu capul plecat, avea acel aer de reculegere interioară, caracteristic oamenilor foarte bătrîni, care par pierduţi în contemplarea ultimelor licăriri ale vieţii.

— Da, parcă mi-aduc aminte.

Solomon Rout, Moş Sol, Taica Sol, Şeful, „Rout, omul de ispravă“, domnul Rout, bătrînul şi binevoitorul prieten al bobocilor, era cel mai tînăr dintre numeroşii ei copii, care, între timp, se prăpădiseră cu toţii. Şi-l amintea mai cu seamă pe Sol la zece ani, cu mult înainte de-a fi plecat de acasă pentru a-şi face ucenicia într-o mare uzină din nordul Angliei. De atunci trecuseră atîţia ani, iar ea îl văzuse atît de puţin, încît acum era nevoită să se întoarcă mult înapoi ca să şi-l reamintească prin negura vremurilor. Uneori i se părea că noră-sa îi vorbeşte de un străin.

Doamna Rout cea tînără era dezamăgită.

— Hm ! Hm ! făcu ea întorcînd pagina. Auzi dumneata ! Nu spune despre ce e vorba, pretinde că n-aş putea înţelege ce lucru grozav a fost. Asta-i bună ! Ce putea să fie atît de grozav ? Ce afurisit, să nu ne povestească nimic !

Apoi, absorbită, citi scrisoarea pînă la capăt, fără a mai face nici un comentariu, şi, după ce termină, rămase nemişcată privind focul. Mecanicul-şef nu-i scrisese decît cîteva cuvinte despre taifun, dar nu ştiu ce îl îmboldise să-i mărturisească că-i era foarte dor de ea. „Dacă n-ar fi mama, de care cineva trebuie să aibă grijă, ţi-aş trimite chiar azi bani de drum. Ai putea să-ţi aranjezi o căsuţă aici. Aş avea atunci posibilitatea să te mai văd din cînd în cînd. Căci, de, nu întinerim...“

— E bine, sănătos, mamă, rezumă în cele din urmă doamna Rout, dezmeticindu-se.

— A fost întotdeauna un băiat sănătos şi voinic, spuse bătrîna cu glas domol.

În schimb, relatarea lui Jukes fu cît se poate de vioaie şi amănunţită. Prietenul său, de pe pachebotul care făcea curse pe Atlantic, dădu scrisoarea şi celorlalţi ofiţeri de pe transatlantic ca s-o citească.

— Un cunoscut îmi relatează o întîmplare nemaipomenită, petrecută pe vasul său în timpul taifunului ăla, ştiţi, taifunul despre care am citit în ziare acum vreo două luni. O întîmplare într-adevăr ciudată. Să vedeţi şi voi ce spune. Am să v-arăt scrisoarea.

Unele pasaje ale scrisorii urmăreau cu tot dinadinsul să creeze impresia că autorul ei ar fi un om de un curaj şi de un sînge rece inalterabile. Jukes fusese de bună-credinţă, căci aşa se simţea cînd îşi scrisese relatarea. Scenele petrecute în magazia de la puntea intermediară erau descrise în culori lugubre.

„...Ca un fulger îmi trecu prin minte că afurisiţii de chinezi şi-ar fi putut închipui că sîntem nişte bandiţi ajunşi la desperare. Nu-i niciodată sănătos să-ncerci să desparţi pe cineva de banii săi, mai cu seamă cînd el e cel mai tare. De fapt, numai desperarea ar fi putut să ne împingă să umblăm după furat pe o vreme ca aceea; dar ce să ştie despre noi nenorociţii aceia? Fără nici o şovăială, într-o clipă, am scos oamenii de-acolo. Îndeplinisem misiunea încredinţată, la care moşul ţinea atîta. Am şters-o fără să-i întrebăm ce părere au. Sînt încredinţat că, de n-ar fi fost atît de zdruncinaţi şi de nu le-ar fi fost frică să se ridice în picioare, ne-ar fi sfîşiat. A fost ceva cumplit, crede-mă; poţi cutreiera oceanul în lung şi-n lat, pînă la sfîrşitul veacurilor, fără să-ţi cadă vreodată asemenea bucluc."

Dădea apoi unele detalii de ordin tehnic despre avariile vasului, şi urma astfel:

„După ce vremea se linişti, situaţia deveni spinoasă. Faptul că de cîtva timp navigam sub pavilion siamez nu era de natură să ne scoată din încurcătură; comandantul nu vedea însă nici o deosebire «atîta vreme cît sîntem pe bord», cum spunea el. Există lucruri care pur şi simplu nu-i intră în cap. Mai degrabă ai fi putut convinge un buştean. Unde pui că este al naibii de neplăcut

să colinzi mările Chinei fără ca să te poţi adresa unui consul, fără a avea o canonieră care să te apere, fără să ai pe cineva căruia să-i poţi cere ajutor în caz de nevoie.

Părerea mea era să-i mai ţinem pe chinezi închişi în cală încă vreo cincisprezece ore, căci cam asta era distanţa la care ne aflam de Fuciou. Acolo am fi găsit desigur o navă de război şi, o dată ajunşi sub protecţia tunurilor ei, am fi fost în siguranţă. Nu încăpea nici o îndoială că orice comandant de vas de război — fie el englez, francez sau olandez — ar fi luat apărarea unor albi, în cazul unei răscoale pe bord. Am fi putut apoi să ne descotorosim şi de chinezi, şi de banii lor, predîndu-i vreunui mandarin [1] sau *daotai* [2] sau dracu ştie cum le mai spune indivizilor ălora cu ochelari pe care îi vezi purtaţi în lectică pe uliţele lor rău mirositoare.

Moşul însă nici nu voia să audă de aşa ceva. Nu voia să iasă tărăboi ; îi intrase ideea asta în cap şi nu i-ai fi putut-o scoate nici cu vinciul cu aburi. Dorea să se facă cît mai puţină zarvă, ca să nu păteze numele vasului şi reputaţia armatorilor, «asta de dragul tuturor celor interesaţi», cum mi-a spus, uitîndu-se urît la mine. M-a scos din sărite ! Cum puteai să cocoloşeşti o treabă ca asta ? Lăzile fuseseră bine amarate şi ar fi putut să înfrunte orice furtună, dar aceea care s-a abătut asupra noastră a fost o furtună drăcească ; nu ţi-o pot descrie nici chiar pe departe.

Dar abia mă mai ţineam pe picioare. De aproape treizeci de ore nici unul din noi nu se odihnise nici măcar o clipă. Iar moşul stătea acolo, scărpinîndu-şi bărbia şi frecîndu-şi creştetul capului ; era atît de preocupat, în-

---

[1] Înalt demnitar în China feudală (n.r.).

[2] Funcţionar local cu atribuţii militare şi civile în China feudală (n.r.).

cît nici nu-i trecuse prin minte să-şi scoată cizmele cele lungi.

— Sper, domnule căpitan, i-am spus, că n-o să le daţi drumul pe punte pînă nu ne gătim şi noi într-un fel sau altul ca să-i primim.

Să nu crezi cumva c-aş fi fost de părere că eram în stare să le ţinem piept acestor nenorociţi, dacă s-ar fi răsculat ; nu-i de glumit cu chinezii ! Afară de asta, eram obosit al dracului.

— Aş vrea, i-am spus, să ne daţi voie să le aruncăm dolarii acolo jos şi să-i lăsăm să se bată între ei pînă ne mai odihnim şi noi.

— Vorbeşti prostii, Jukes, îmi răspunse, ridicîndu-şi încet privirea, cum îi e obiceiul, de te-apucă nābădăile. Trebuie să găsim o ieşire care să-mpace pe toată lumea.

Aveam o groază de treabă, îţi poţi închipui, aşa c-am pus oamenii la lucru şi apoi m-am dus să trag un pui de somn. Adormisem doar de vreo zece minute, cînd intră buzna *steward*-ul şi mă zgîlţîie de picioare, strigînd :

— Pentru numele lui dumnezeu, domnule Jukes, poftiţi afară ! Repede, pe punte ! Veniţi fuga !

Spaima *steward*-ului m-a făcut să-mi pierd capul. Nu puteam să pricep ce se întîmplase : vreun alt uragan, sau ce ? Vînt nu se auzea.

— Le dă drumul căpitanul ! O, le dă drumul ! Fuga, pe punte, dom' locotenent, zău, scăpaţi-ne ! Mecanicul-şef a fugit jos să-şi ia revolverul.

Aşa am priceput strigătele tembelului. Mai tîrziu Taica Rout s-a jurat însă că nu coborîse decît pentru a-şi lua o batistă. Am tras iute pantalonii pe mine şi am ieşit pe puntea dunetei [1]. Într-adevăr, se auzea larmă mare dinspre puntea de comandă. Patru oameni, împreună cu şeful de echipaj, lucrau la pupă. Le-am distribuit

[1] Punte înălţată deasupra punţii principale, aflată la pupa unor vase şi avînd dedesubt cabine şi alte încăperi (n.r.).

cîteva din puştile pe care orice vas de pe coastele Chinei le are în cabina ofiţerilor şi am pornit cu ei spre puntea de comandă. În drum m-am ciocnit de Moş Sol, cu o ţigară încă neaprinsă în gură şi cu o căutătură mirată.

— Hai cu noi! i-am strigat.

Toţi şapte am alergat într-un suflet pînă la camera hărţilor. Faptul era însă consumat. L-am găsit pe moşul fără veston şi cu cizmele cele lungi, marinăreşti, trase pînă în şolduri; se vede că-l trecuseră sudorile de mult ce-şi frămîntase mintea. Alături de el, funcţionarul de la *Bun Hin Company*, murdar ca un coşar, era încă verde la faţă. Am înţeles pe dată c-avea să-mi tragă o prafturā.

— Ce naiba înseamnă circul ăsta, Jukes? izbucni moşul, supărat foc.

Îţi spun drept că mi-a luat piuitul.

— Pentru dumnezeu, Jukes, ia puştile din mîna oamenilor! De nu, acuşi ne pomenim cu vreun rănit. Să fiu al dracului dacă pe vasul ăsta nu-i mai rău ca la balamuc! Grăbeşte-te! Am nevoie de dumneata aici, să-mi ajuţi mie şi chinezului de la *Bun Hin Company* să numărăm banii. Şi, de vreme ce tot eşti aici, n-ai vrea, domnule Rout, să ne dai şi dumneata o mînă de ajutor? Cu cît sîntem mai mulţi, cu-atît mai bine.

În timp ce dormeam, plănuise totul pînă în ultimele amănunte.

Dacă vasul ar fi fost sub pavilion englez, sau dacă am fi debarcat pe culiii noştri într-un port englezesc, la Honkong, nu s-ar mai fi terminat cu cercetările, plictiselile de tot soiul, pretenţii la despăgubiri şi cîte altele! Dar chinezii ăştia îşi cunosc dregătorii mai bine decît îi cunoaştem noi.

Bocaporţii fuseseră scoşi, şi chinezii se aflau toţi pe punte, după o zi şi o noapte petrecute jos în cală. Îţi

dădea fiori să vezi atîţia oameni cu feţe descompuse, fioroase laolaltă. Se uitau, nenorociţii, la cer, la mare şi la vas, de parcă s-ar fi aşteptat să nu mai găsească nimic întreg. Nici nu e de mirare, căci ce înduraseră ei pe un alb l-ar fi făcut să-şi dea sufletul. Se spune însă că chinezii n-au suflet. În orice caz, sînt al naibii de rezistenţi ! Era unul (dintre cei mai grav răniţi) căruia maimai că-i scoseseră un ochi ; acum se umflase cît jumătate ou de găină. Pe un alb aşa ceva l-ar fi trîntit la pat pentru o lună. Dar el dădea din coate în dreapta şi-n stînga, croindu-şi drum prin gloata aceea şi vorbind cu unii şi cu alţii ca şi cum nu i s-ar fi întîmplat nimic. Sporovăiau zgomotos între ei, dar, de cîte ori moşul îşi arăta chelia la capătul comenzii, amuţeau cu toţii şi-şi ridicau privirile în sus, către el.

Se pare că, după ce a chibzuit ce avea de făcut, l-a trimis pe omul lui *Bun Hin Company* să le explice care era singura cale de a-şi recăpăta banii. Mi-a povestit mai tîrziu că, de vreme ce lucraseră toţi cam acelaşi timp în acelaşi loc, i s-a părut c-ar fi just să le împartă în părţi egale întreg numerarul pe care îl luasem. Nu era chip să deosebeşti dolarii unuia de dolarii celuilalt, mi-a explicat el, iar dacă i-ar fi întrebat pe fiecare în parte cîţi bani a avut, probabil c-ar fi minţit şi s-ar fi trezit dator mai mulţi bani decît adunasem. Cred că în această privinţă avea dreptate. Cît despre soluţia de a înmîna toţi banii primului dregător chinez pe care am fi reuşit să-l găsim la Fuciou, bătrînul era de părere că bieţii oameni s-ar fi ales cu tot atît cu cît s-ar fi ales dac-ar fi băgat toţi banii în buzunarul lui propriu. Bănuiesc că culiii împărtăşeau şi ei această părere.

Am isprăvit cu împărţeala puţin înainte de a se însera. Era într-adevăr un spectacol : hula era încă puternică, vasul o epavă, chinezii căţărîndu-se unul cîte unul pe puntea de comandă pentru a-şi primi banii, iar mo-

şul, fără veston, dar cu cizmele în picioare, numărînd banii în uşa camerei hărţilor, asudînd cît şapte, răstindu-se ba la mine, ba la Moş Rout cînd nu-i era ceva pe plac. Partea cuvenită celor care nu erau în stare să vină sus o duse chiar el la gura magaziei. Cei trei dolari rămaşi în plus după împărţeală fură distribuiţi celor trei culii mai grav răniţi, luînd fiecare cîte unul. Apoi am aruncat cu lopata pe punte grămezi de zdrenţe ude şi tot felul de rămăşiţe informe, lăsîndu-i să şi le împartă cum or şti.

Se poate afirma, fără îndoială, că aceasta era cea mai potrivită soluţie din cîte se puteau închipui pentru a descurca treaba fără tărăboi, «spre binele tuturor celor interesaţi». Tu ce părere ai, răsfăţat fante transatlantic ce-mi eşti ? Mecanicul-şef e de părere că, fără doar şi poate, ăsta era singurul lucru care se putea face. Mai deunăzi, căpitanul mi-a spus :

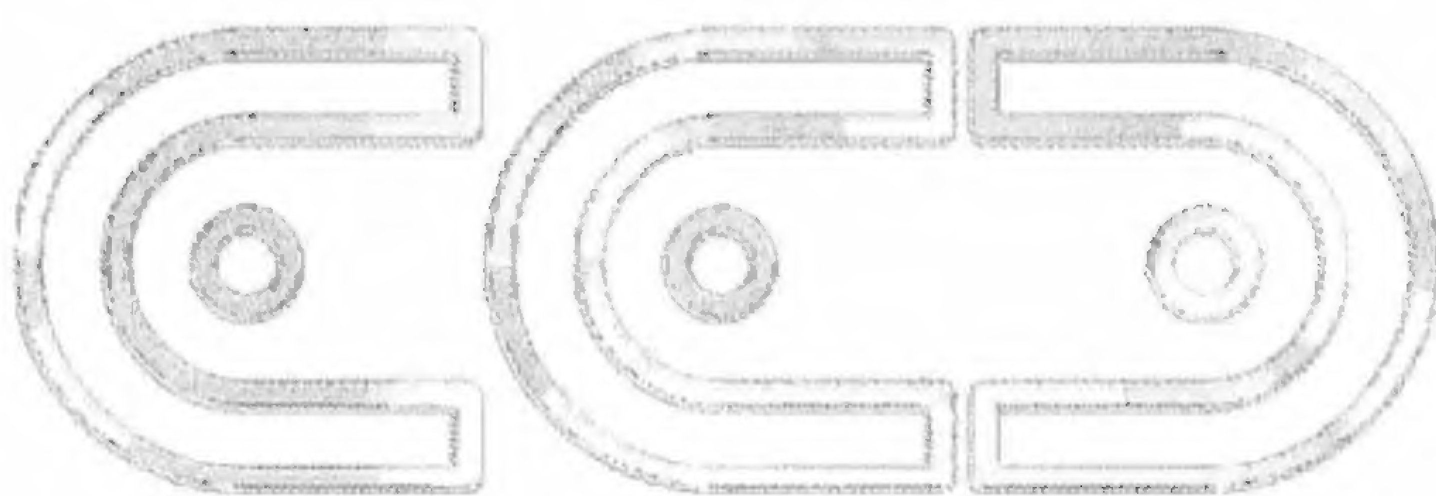
— Sînt lucruri despre care nu găseşti nimic în cărţi. Pentru un om atît de mărginit găsesc că s-a descurcat de minune.“

Responsabil de carte : I. Comșa
Tehnoredactor : I. Gheorghiu
Corector : E. Petrescu

Dat la cules 04.05.959. Bun de tipar 28.05.959. Tiraj 20.130 ex. Hîrtie tipar de 50 gr./m². Ft. 700×1000/32. Coli ed. 5,50. Coli de tipar 3,5. Ediția I. Comanda 4181. A nr. 0339. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A—82=R

Tiparul executat sub com. nr. 90549 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN".
București — R.P.R.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

